INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES FOR SUSTAINABILITY 2021

INARS Congress 2021
ABSTRACTS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

22 -22 MAY 2021 / YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY

22 - 23 MAYIS 2021 / YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

INTERNATIONAL ACADEMIC RESEARCHES FOR SUSTAINABILITY

INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES FOR SUSTAINABILITY 2021

INARS CONGRESS BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI - 2

Artikel Akademi
ISBN 978-605-70582-1-8
25 Mayıs 2021
Artikel Akademi bir Karadeniz Kitap Ltd. Şti. markasıdır.

KARADENİZ KİTAP LTD. ŞTİ.
Koşuyolu Mah. Mehmet Akfan Sok. No:67/3 Kadıköy-İstanbul
Tel: 0 216 428 06 54 // 0530 076 94 90

Yayıncı Sertifika No: 19708
mail: info@artikelakademi.com
www.artikelakademi.com

INTERNATIONAL CONGRESS ON SOCIAL SCIENCES
FOR SUSTAINABILITY 2021

INARS Congress 2021

ABSTRACTS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI-2

22-23 MAY 2021 / YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY

22-23 MAYIS 2021 / YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

artikel akademi

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Ayşe Melek ÖZYETGİN -Yıldız Teknik Üniversitesi /
UNESCO Dünya Belleği İhtisas Komitesi Üyesi

KONGRE EŞ BAŞKANI
Doç. Dr. Fulya MEMİŞOĞLU - Yıldız Teknik Üniversitesi

DANIŞMA ONUR KURULU

Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Bestami ÖZKAYA - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Umut Rıfat TUZKAYA - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Osman SAĞDIÇ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Turan SAĞER - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Halit KESKİN - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Sami TOPÇU - Yıldız Teknik Üniversitesi

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Melek ÖZYETGİN -Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Burak BOYRAZ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Erdal ŞEN - Rumeli Üniversitesi
Doç. Dr. Fulya Memişoğlu - Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Gökhan ÇAYLI - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Doç. Dr. Mesut KULELİ - Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Nesrin ŞALVARCI TÜRELİ - Isparta Meslek Yüksekokulu
Doç. Dr. Pınar GÖKTAŞ - Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Seda TAŞ - Trakya Üniversitesi
Doç. Dr. Vildan DURMAZ - Eskişehir Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Yener GİRİŞKEN - Altınbaş Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AVCI - Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ali GÜRSOY - MSÜ Kara Harp Okulu
Dr. Öğr. Üyesi Bahar BAŞKIR - Bartın Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Banu TELLİOĞLU - Kırklareli Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Cengiz KAHRAMAN - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Dr. Öğr. Üyesi Duygu Hıdıroğlu - Mersin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gözde MERT - Nişantaşı Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Güzide Öncü EROĞLU PEKTAŞ - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa
Dr. Öğr. Üyesi Hakan YILDIRIM - Gelişim Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Halit Uyanık - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Selçuk Eti - Namık Kemal Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Hülya KALYONCU - Işık Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Lale Oral ATEŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer ALİMEN - İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Senem Öner BULUT - İstanbul Arel Üniversitesi

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ -Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşen SİNA – Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Annad Walser - London School of Commerce
Prof. Dr. Didem ÖZÇİMEN - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Emre TANDIRLI - Beykent Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih BAŞBUĞ - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Gholamreza Anbarjafari - University of Tartu, Artificial Intelligence
Prof. Dr. Halit KESKİN - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Halit Targan ÜNAL - Doğuş Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Akif Okur - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Melihat TÜZÜN -Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Mervyn Sokun - London School of Commerce
Prof. Dr. Musa TÜRKER - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammet ARICI - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa C. ATALAY - Gaziantep Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Sami TOPÇU - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Sağdıç - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Özalp VAYVAY - Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Rajendra Kumar - London School of Commerce
Prof. Dr. Turan SAĞER - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün – İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Semra BİRGÜN - İstanbul Gedik Üniversitesi
Prof. Dr. Tolga AKALIN - Giresun Üniversitesi
Prof. Dr. Sibel KILIÇ - Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. SALİH DURER - Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Sibel KILIÇ - Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Zuhal ARDA - Üniversitesi

Doç. Dr. Burak BOYRAZ - Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Ayşe DERYA - İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Erdal ŞEN - İstanbul Aydın Üniversitesi

Doç. Dr. Emire Zeynep ÖNAL - İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Gökhan ÇAYLI - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa

Doç. Dr. Leman GÜRLEK- İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Mesut KULELİ - Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Pınar GÖKTAŞ - Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi

Doç. Dr. Rabia ÇAKIR KOÇ - Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Rafet AKDENİZ - Namık Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Seda TAŞ - Trakya Üniversitesi

Doç. Dr. Ümit GEZGİN - Marmara Üniversitesi

Doç. Dr. Vahit FECEROVA - Namık Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Vildan DURMAZ - Eskişehir Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Yener GİRİŞKEN - Altınbaş Üniversitesi

Asst. Prof. Dr. Şahab Gholamreza ANBARJAFARİ- Estonya

Asst. Prof. Dr. Cagri Ozcinar, machine learning scientist, Samsung R&D, UK

Asst. Prof. Dr. Reza Hosseini BAGHANAM - Islamic Azad University of Tabriz

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet AVCI - Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ali GÜRSOY - MSÜ Kara Harp Okulu

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül AKAYDIN - İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Bahar BAŞKIR - Bartın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Banu TELLİOĞLU - Kırklareli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz KAHRAMAN - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Nalan SÜLÜN – Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih EGE – Namık Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gözde MERT - Nişantaşı Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Güzide Öncü EROĞLU PEKTAŞ - İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa

Dr. Öğr. Üyesi Hakan YILDIRIM - Gelişim Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Selçuk ETİ – Namık Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Halit Uyanık - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Lale Oral ATEŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Güven AVCI – Namık Kemal Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer ALİMEN - İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sıdıka AKDENİZ - Şırnak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Senem Öner BULUT - İstanbul Arel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Seray TOKSÖZ - İstanbul Esenyurt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep SET - Namık Kemal Üniversitesi

Dr. Yıldırım Onur ERDİREN - Namık Kemal Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

- Prof. Dr. Güler ARAS (Keynote Speech)
Faunding Director, Yildiz Technical University
Center for Finance Governance and Sustainability – CFGS
• Achieving Sustainable Development Goals: Possibility or Pipedream?... 15

- Prof. Dr. Mohammed A SHARAF (Keynote Speech)
Department of Maritime Transportation Management Engineering,
Istanbul University-Cerrahpaşa
• Environmental Sustainability, Plastics, and the Business Enterprises..... 17

• Bir Özde Çeviri Örneği Olarak The Clown and His Daughter'da ve Aslına Öz Çevirisinde Çevirmen Kararları
- Sündüz ÖZTÜRK KASAR - Halise GÜLMÜŞ SIRKINTI 20

• A Modular Course Program for Sophomore Students:
Advertising Translation By Questioning 'Transcreation'
- Aslı KALEM BAKKAL 22

• Çizgi Roman Geleneğinin Yaşatılması Kapsamında Halk Edebiyatı Ürünlerinin Çizgi Romana Dönüşümü ve Çevirileri Yoluyla Kültür Aktarımı
- Burcu YAMAN 24

• Göstergelerin Peşinde Kentin İzini Sürmek: The City of the Sultan and Domestic Manners of the Turks in 1836 ve Aslına Çevirileri
- Sündüz ÖZTÜRK KASAR - Kübra ÇELİK..... 26

• Integrating Social Responsibility Through Situated Learning into Translator Training
- Seda TAŞ İLMEK 28

• Çeviri Eğitiminde Akademi Sektör İlişkisinin Sürdürülebilirliği için Mesleksel Bilgi ve Becerilere Yönelik Derslerin Gerekliliği
- Dr. Öğr. Üyesi Nazan Müge UYSAL 30

• Çeviri Eğitiminde Sürdürülebilir Uygulamalar:
Eleştirel Yeni Medya Okuryazarlığı Etrafında İnşa Edilen Çevirmen Kimlikleri
- Zeynep GÖRGÜLER 33

• Sürdürülebilir Müzecilik Bağlaminda Yeni Bir Paradigmaya Doğru: Covid-19 Pandemisi Sürecinde Müzelerin Sosyal Medya Kullanımı3
- Duygu ATALAY ŞIMŞEK - Mehmet NUHOĞLU 35

• Covid-19 Sürecinde Sanal Sanat Etkinliklerinin Sürdürülebilirliği:
Sanatçı-Sanatsever İlişkisinde Resim Sanatı
- Yıldırım Onur ERDİREN 37

• Dijital Mekanlar ve İmgenin Dijitalleşmesi
- Emine KARAKEÇILI 38

• Kırsal Alanda Sürdürülebilir Kalkınmanın Belirleyicileri:
Avşar Mahallesi
- İnci PARLAKTUNA &Tuğçe ÖZTÜRK 40

• Yeni Kuşak Yaşam Alışkanlıkları ve Popüler Kültür Tabanlı Kentsel Değişim
- Sezgin BİLGİN 42

• Kentsel Değişim Ekseninde Konut Piyasasının
Sosyolojik Analizi: Denizli Kenti Üzerine Bir Alan Araştırması
- Zuhal ÇİÇEK 44

• Neuroscience for Understanding and Developing Sustainability: Neurosustainability
- Fulya ŞENBAĞCI ÖZER 46

• Evaluation of Sustainability of Transportation in CounTries Using a Hybrid Mcdm Approach
- Hande KÜÇÜKÖNDER & Özhan GÖRÇÜN..... 48

• İklim Değişikliğinin COVID-19 Sonrası Sürdürülebilirlik Açısından Arıların Neslinin Tükenmesine Neden Olan Etkileri
- Doç. Dr. Pınar GÖKTAŞ &Sevim ÖZHANLI& Hasan Tunç ARSLAN..... 51

• Covid-19 Döneminde Eğitimde Eşitsizlikler Dijital Uçurum ve Kayıp Nesiller
- Başak OVACIK 54

• Yükseköğretimde Sürdürülebilirlik Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analiz
- Prof. Dr. Saime ÖNCE&Gülşen ÇAVUŞ& Funda KARAASLANOĞLU 58

• Fen Eğitimi ile Mühendisliğin Bütünleştirilmesi: Uçak Mühendisliği Örneği
- Merve ARIK&Mustafa Sami TOPÇU..... 64

• 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Bilimsel Bilgi Açısından Değerlendirilmesi
- Selver KORUL..... 66

• Üniversite Öğrencilerinin Sürdürülebilirlik Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi
- Semih ÇAYAK..... 70

• BI Analytics for Sustainable Business Management:
BI – Trends Interactive Report
- M.Bahar BAŞKIR& Gözde MERT 72

• Sürdürülebilir Liderlik Anlayışını Eğitim Yönetimine Taşıyabilmek: Lisansüstü Müfredatına Dair Bir Öneri
- Pınar AYYILDIZ&Mehmet DURNALI.....75

• Yeşil Yönetim ve Sürdürülebilirlik Risk Yönetimi,
Paydaş İlişkileri, Finans ve Yenilik
- Üyesi Duygu HIDIROĞLU..... 80

• Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Bağlamında "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği"
- Dicle ÖZCAN ELÇİ 82

• Ekolojik Kaygıların Dünya Markalarının
Pazarlama Stratejilerine Yansımaları
- Gazal CENGİZ 84

• Örgütsel Öğrenme ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin Sürdürülebilir İş Tatmin Seviyesine Etkisi: Y Kuşağına Dair Ampirik Bir Çalışma
- Arzu GİRİŞKEN..... 85

Yetişkinlerde Madde Bağımlılığı İle Çocukluk Çağı
Travmaları Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma
Efe Barkın SEYFELI& Ozlem ŞENER..... 87

• Yetişkin Bireylerde Yalnızlık Düzeyi ile Bağlanma Stilleri ve Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
- Ceren CAN & Özlem ŞENER 90

• Yetişkin Bireylerin COVID-19 Korkusu ile Psikolojik Durumu Arasındaki İlişkide Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Rolünün İncelenmesi
- İrem YÜMLÜ &Özlem ŞENER..... 92

• Okul Psikolojik Danışmanlarının Konsültasyon Öz- Yeterliliklerinin Sundukları Konsültasyon Hizmetlerinin Sıklığı ve Konsültasyon Yapmaktan Aldıkları Doyuma Göre İncelenmesi
- Binaz BOZKUR & Mustafa GÜLER 94

• Yeşil Havaalani Kriterleri: Fark Yaratan Uygulamalar
- Beste Pelin ÇELEM & Emre UYSAL&Vildan DURMAZ 96

• Karl Marx'tan İklim Krizine Avrupa ve Ekososyalizm
- Çağdaş CENGİZ..... 98

• Kuş Evleri: Ecdadımızın Merhametli Yüreğindeki Sırça Köşkler
- Özlem Özer TUĞAL 101

• 2021 Yılı Türkiye'sinde Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Üzerine Bir İnceleme
- Meltem ÜZÜM &Teoman AKPINAR 103

• Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik Olasılıkları
- Fırat ARAPOĞLU 106

• Borsa İstanbul (Bist) Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İmalat ve Enerji Sektöründeki İşletmelerin Eko-Verimlilik İncelemesi
- Elif ENSARI ALPAY 108

• Çimento Endüstrisi Sürdürülebilirlik Performans Kriterlerine Göre Coğrafi Bölgelerin Sıralanması: Bütünleşik ENTROPY - ARAS Yöntemi Uygulaması
- Pelin TOKTAŞ 110

• Ülkemizde Faaliyet Gösteren Denim Sektörü Firmalarının Sürdürülebilirlik Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme
- Şengül EROL& Çiğdem DÜZGÜN 112

• Vietnam'a Gelen Doğrudan Yabancı Yatırımlar Enerji Güvenliği Riskini Azaltıyor mu?
- Alper KARASOY 115

• Cyclists' Mobility and COVID-19117
- Umut TÜRK 117

• Türkiye Ekonomisinde Net Enerji İhracatı ve Ekonomik Büyüme
- Mustafa KARTAL 119

• Çevresel Sürdürülebilirlik Kriterlerine Göre Otomotiv Sektöründe Bayilerin Bütünleşik Standart Sapma ve EDAS Yöntemi ile Sıralanması: Doğuş Otomotiv Örneği
- E. Burcu MAMAK EKİNCİ 120

• Fichte'nin Tarih Felsefesinde Ben ve Ötekinin İlişkisi
- Nihat DURMAZ 121

• Bulgaristan Göçmenlerinde Dinin Görünürlüğü: Göçle Değişenler ve Değişmeyenler
- Muhammet Murat ÖZKUŞ 123

• İslamiyet'ten Önce Türklerde Tıp ve Sağlık Anlayışına Bir Bakış 129
- Mehmet MANDALOĞLU

• Geleneksel Kırklareli Evinin Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri Bağlamında Değerlendirilmesi
- Gokben PALA AZSOZ 131

• Sosyal Medyada Influencer Pazarlama
- Hasan SELÇUK ETİ 133

KEYNOTE SPEECH

Prof. Dr. GÜLER ARAS

Faunding Director, Yildiz Technical University
Center for Finance Governance and Sustainability - CFGS

Achieving Sustainable Development Goals: Possibility or Pipedream?

There are four vital motivations behind the development in the fields of sustainability. These four important trends, which can be listed as the global risk environment, stakeholder expectations, demands of investors and funders, and regulations, are the most important explanations of the change and transformation in these areas. The pandemic we experienced in 2020 while emphasizing the importance of the risk facing the world, gave the whole world a very painful experience. According to the 2020 Global Risk Report of the World Economic Forum, it has been announced that all of the top five risks threatening the world in the next decade are environmental risks brought about by climate change. It has become inevitable that climate change, which has become the source of the risks with the highest potential to affect societies and companies around the world, should be integrated into business strategies beyond being an issue that institutions should take into account.

As our world became increasingly volatile, uncertain and complex people began to seek a simpler lifestyle and reassess their definition of what it means to be rich. As a result, people's vision of "Good Life" has changed dramatically. The new generation stakeholders, who shift the focus from status and money, value

meaningful communication with people and society, and more balanced life, are now the stakeholders of the institutions. Therefore, it has become an inevitable necessity for institutions to provide solutions that will respond to these new generation stakeholder expectations.

On the other hand, a growing number of organizations are disclosing climate-related issues and including them in their corporate reports. Undoubtedly, legal regulations and increasing investor demands are among the most important motivations in this regard. Investors are requesting additional clarification on the impacts of climate change on the business model, the environmental impacts of the organization, and their impact on current and future financial outcomes to understand the risks faced by the organization. A growing number of institutional investors want to invest in companies that can manage ESG risks.

Apart from all these motivations, the Covid-19 crisis, which we have experienced in the last decade for the Sustainable Development Goals (SDG), which is aimed to be reached by 2030, triggered the biggest recession of 90 years and significantly delayed the targeted SDG progress. Moreover, while the globally extremely poor population increased by 120 million to 684 million people, 114 million people lost their jobs. The pandemic, which concretely revealed the areas and inequalities in the financial system and global economy that require urgent reform, highlighted the need for sustainable investments focusing on risk reduction and resilience to achieve SDGs and sustainable finance for this.

For the international community, it is necessary to redesign the system with financial, economic, environmental, and social policies and to implement new reforms to avoid a global climate disaster, build resistance and reach SDGs. Global collaboration and consensus are essential for this. The SDGs for the whole world will be unattainable goals unless they mobilize and allocate resources fairly for large-scale, sustainable crisis response. For a sustainable World, we need the collaboration of academia, business world, public and countries.

KEYNOTE SPEECH

Prof. Dr. MOHAMMED A SHARAF

Department of Maritime Transportation Management Engineering,
Istanbul University-Cerrahpaşa

Environmental Sustainability, Plastics, and the Business Enterprises

ABSTRACT

Sustainability Primer. Population growth coupled with a concurrent increase in per capita resource consumption is invariably unsustainable, for the nonrenewable resources base that supports the growth is finite and will eventually be depleted. The present rate of depletion of natural and environmental resources seriously threatens the well-being of our future generations. Today's global industry uses fossil fuel energy and material resources at unprecedented rates that are dramatically faster than their rates of generation. Sustainability essentially requires growth or development to be structured to firstly meet the needs of the present generation while not compromising the future generation in meeting their needs.

In current consumerism, resources are used to make products for short-term use to be often disposed of well ahead their useful life into landfills. Weaning the consumer societies off this legacy pattern of consumption will indeed be difficult. Material resources as well as most of the embedded energy in post use products need to be captured and reused to make other useful products, ensuring maximum use of the material before it is perhaps reprocessed into new feedstock or energy.

Sustainability Objectives and the Business Enterprise. Among the goals are not only the preservation of the ecosystem but also the growth of the global economy and achievement of social equity. Sustainable growth in the context of a business entity, such as a plastic processing operation, has a more limited scope and ideally seeks to decouple the profitability and financial growth of the company from adverse environmental and social impacts of its operations. This change in thinking has to do with assessing business success; instead of the simple metric of profitability, the sustainability matrix needs to also take into account environmental and social merits of the venture. This translates into optimization three sets of objectives simultaneously, namely, people, planet, and profit that referred to as the "triple bottom line .

Businesses do not exist to ensure environmental well-being; they exist to create financial capital for their owners. In the process, they may perhaps enrich the community through job creation or human development and in some instance, incidentally, have a positive impact on the environment. However, the consumers are no longer passive receivers of goods and services. Increasingly, they engage in guiding a business toward sustainability. Thus, sustainability could be achieved via market forces that can only be realized with a change in consumer thinking. Primarily, businesses exclusively on profit. Corporate environmental and social goals are included but generally only as specific responses to regulatory pressure or to be in step with sustainability expectations of trading partners that implemented sustainability practices A sound goal of business is creating a healthy triple bottom line.

Emerging Paradigms in the Plastics Industry. Planning for the implementation of the needed changes is difficult. What is particularly useful is to determine if a proposed change in business practice has value in terms of environmental sustainability. If metric allows qualitative ranking of several options based on sustainability considerations, the methodology might be used as an aid in planning or decision-making.

A generalized 3x3 matrix serves this purpose. The row labels in the matrix refer to the three broad impact areas of concern to sustainability: energy, resources (materials), and pollutants (externalities) associated with a process or product. Responsible use of energy and material resources and pollution prevention are the cornerstones of sustainable growth.

The three-column labels refer to the types of changes needed under each row category. These are: increasing the efficiency of use and minimizing wastage, considering the quality (of energy, materials, or pollution) in terms of minimum

environmental footprint, and the recovery or reuse of resources as well as waste. This in essence equates waste into a valuable raw material removing disposal as an end-of-lifeoption. This column incorporates the principles of circular economy into the matrix.

In the presentation, each of the nine elements in sustainability matrix will be defined and illustrated using practical feasible examples from the plastics industry. In most instances, the examples given have actually been implemented, even at an economic gain to the business involved.

Bir Özde Çeviri Örneği Olarak *The Clown and His Daughter*'da ve Aslına Öz Çevirisinde Çevirmen Kararları

Prof. Dr. Sündüz ÖZTÜRK KASAR
Yıldız Teknik Üniversitesi

Arş. Gör. Halise Gülmüş Sırkıntı
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

ÖZET

Çeviribilim alanında gerçekleştirilen vaka çalışmaları, yeni kavramları beraberinde getirerek alanın zenginleşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada araştırma nesnesi olarak seçilen *The Clown and His Daughter* başlıklı anlatı da Halide Edib Adıvar'ın İngiltere'de gönüllü sürgünde olduğu yıllarda İngilizce olarak kaleme aldığı ve Londra'da George Allen and Unwin yayınevi tarafından 1935 yılında yayınlanmış bir eserdir. Dönemin şartları düşünüldüğünde bir Türk kadın yazar tarafından İngiliz dilinde kaleme alınmış olması dolayısıyla ilgi çeken bu eser aynı zamanda Çeviribilim alanı için de nadide bir örnektir. Öyle ki, Edib'in eseri İngiliz okuru Türk gelenek ve görenekleriyle, Ramazan eğlenceleriyle, gölge oyunlarıyla, hafızlarla, dervişlerle tanıştırmakta, Edib kendi kültürüne ait olay ve olguları İngiliz okura aktarmaktadır. Oluşturulduğu dil bağlamı ile yansıttığı dil bağlamı birbirinden farklı olan *The Clown and His Daughter*, her ne kadar İngiliz yazın dizgesinde özgün eser olarak sunulmuş olsa da eserde Türk kültürü İngiliz okura aktarılırken göstergelerin zihinsel bir çeviriye tabii tutulduğu varsayımı ile bu çalışmada söz konusu eser Çeviri Göstergebilimi yaklaşımıyla bir çeviri ürün olarak ele alınmakta ve Sündüz Öztürk Kasar'ın Çeviribilim alanına kazandırdığı "özde çeviri" kavramı doğrultusunda irdelenmektedir. Eserin Türkçe çevirisi olan *Sinekli Bakkal* ise Öztürk Kasar'ın önerdiği bir diğer kavram olan "aslına çeviri" kavramı doğrultusunda incelenmekte ve çe-

virinin Edib tarafından gerçekleştirildiği göz önünde bulundurularak "aslına öz çeviri" olarak adlandırılmaktadır. Bir özde çevirmen ve aslına öz çevirmen olarak Adıvar'ın zihinsel çeviri izleri, betimleyici bir yaklaşımla çeviri ürünler üzerinden aranmakta ve iki çeviri karşılaştırmalı olarak okunmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Edib'in İngiliz dilinde kaleme aldığı ve özgün eser olarak yayınlanan eserde zihinsel çeviri izlerini saptayarak eserin aslında bir özde çeviri örneği teşkil ettiğini göstermek ve farklı okur kitleleri için gerçekleştirilen iki çeviride özel ad göstergeleri, tarihsel göstergeler ve kültürel göstergelerin nasıl aktarıldığını inceleyerek çevirmen Edib'in kararlarının anlatıyı ne şekilde değiştirip dönüştürdüğünü saptamaktır. Elde edilen veriler ışığında yapılan karşılaştırmalı okumada, *The Clown and His Daughter*'da Türk kültürüne yönelik göstergelerin zihinsel çeviri yoluyla aktarıldığını gösteren örnekler saptanmış, değişen okur kitlesinin çevirmen olarak Edib'i ciddi boyutta yönlendirdiği gözlemlenmiştir. Aslına öz çeviride Edib'in metne müdahale etmekten çekinmediği ve özde çeviride İngiliz okura kendi kültürünü tanıtmak için yaptığı ekleme ve açıklamaları Türk okur için gerçekleştirdiği çevirisinden çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: çeviri göstergebilimi, edebiyat çevirisi, özde çeviri, aslına çeviri, *The Clown and His Daughter*

A Modular Course Program for Sophomore Students: Advertising Translation By Questioning 'Transcreation'

Aslı Kalem Bakkal
İstanbul 29 Mayıs University

ABSTRACT

The paper presents a modular advertising translation course program targeted at sophomore Translation Studies students with the aim to discuss the concept of transcreation in the framework of Skopos Theory by Vermeer (1984). Designing a course that will raise students' awareness of the implications of definitions and terms and their impact on the reception of translation both as a concept and a practice is the ultimate goal. In this regard, the course also targets to widen the range of terms and concepts to be "questioned" as the process unfolds, such as creativity, freedom and originality. By this questioning, it is hoped not only to exemplify the self-reflexive nature of the discipline but also to illustrate the solidity of the basis provided by Skopos Theory for explaining translation strategies. Translation strategies will not only be observed with a descriptive and comparative eye in the examples taken from the advertising sector as well as other fields but they will also be experienced by the students themselves in the workshops, with different hypothetical skopoi defined for different hypothetical translation situations. This way, it is intended to bridge the gap between theory and practice, which is believed to be a 'pseudo' one. In this respect, one of the sub-aims of the course is to make students also aware of the very close relation between theory and practice. The same comparative and questioning stance will also be maintained in the discussions that will be based on the readings about advertising, advertising translation/transcreation and related theories named as

'functional'. By trying to bring theory and practice, sector and academy side by side through examples, articles, texts chosen from both sides, it is hoped to provide students with a different perspective that will allow them to create their own questions regarding the studied concepts in specific and by extension other relatable Translation Studies issues as well.

KEY CONCEPTS: Transcreation, Advertising, Skopos, Vermeer, Translation Strategies, Course Program

Çizgi Roman Geleneğinin Yaşatılması Kapsamında Halk Edebiyatı Ürünlerinin Çizgi Romana Dönüşümü ve Çevirileri Yoluyla Kültür Aktarımı

Burcu YAMAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ÖZET

Gelişen teknolojiyle birlikte kültürlerarası iletişim yaşamın tüm alanlarını etkileyen bir olgu haline gelmiştir. Çeviri tarih boyunca bu iletişimi sağlayan en önemli araçlardan biri olmuş ve olmaya devam etmektedir. Elektronik ve dijital ürünlerin ortaya çıkışıyla unutulmaya yüz tutmuş çizgi romanlar, çizerler ve okurlarının çabalarıyla yaşatılmaya çalışılmaktadır. Çizgi romanlar sözel ve görsel öğeleri bir arada bulundurması sebebiyle okumayı kolaylaştırmakta ve kültürel öğelerin aktarımına katkı sağlamaktadır. Fakat günümüz iletişim teknolojisi sosyal çevre ve yazılı basın yoluyla edinilen kültürel ortamın yerini almaya başlamıştır. Doğal olarak bu aktarım çizgi filmler, animasyonlar, oyunlar yoluyla yapılmaya başlanmıştır. Özellikle çocuklar ve gençlere okuma sevgisi kazandırmak ve kültürümüzü aktarmak için iyi bir aracı olan çizgi romanların yeri doldurulamaz. Kültürün önemli aktarıcısı konumunda olan çizgi romanlar 1900'lü yıllarda popülaritesini arttırmış, 1930'lu yıllardan sonra çevirileri ivme kazanmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra ortaya çıkan dil alanındaki köklü değişikliklerin öncülüğünde Türkiye'de de birçok popüler çizgi roman Türkçeye çevrilmiş, bazıları yerelleştirilmiş ve yeni isimlerle Türkçeye uyarlanmıştır. Milli bilincin oluşturulması ve kültürel değerlerimizin aktarımı kapsamında da çalışmalar yapılmış ve bu bağlamda masal, destan, efsane, hikâye, fıkra gibi halk edebiyatı ürünleri çizgi romana dönüştürülmüştür. Bunların arasında Dede Korkut Hikâyeleri, Oğuz Kağan Destanı, Keloğlan Masalları ve Nasreddin Hoca

Fıkraları gibi eserler de yer almaktadır. Fakat Türkçe olarak hazırlanan bu eserlerin bazılarının çevirisinin olmaması bazılarınınsa yok denecek kadar az olması dikkat çekicidir. Oysa Kültürel belleğimizin önemli bölümünü oluşturan bu halk edebiyatı ürünleri kültürel değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarımı ve kültürlerarası ilişkilerimiz açısından önem arz etmektedir. Yapılan bu betimleyici çalışma ile 1900'lü yıllardan günümüze uzanan süreçteki çizgi roman ve çizgi roman çeviri çalışmalarına değinilmiş, toplumsal ve işlevsel yönüyle ele alınmıştır. Kuramsal çerçevede çizgi roman çevirisi alanına katkı sağlayan düşünceler ve çalışmalar anlatılmış, edebi metinlerin çizgi romana dönüşümündeki İngilizce çeviri örneklerinin göstergelerarasılık bağlamında kültürel aktarımları sunulmuştur. Çalışmanın amacı Türkçeden İngilizceye çeviri çizgi roman ve dolayısıyla çizgi romanın çeviriler yoluyla sürekliliğinin sağlanması konularına dikkat çekmektir. Halk kahramanı ve ürünü açısından zengin olan kültürümüz daha pek çok çizgi romana esin kaynağı olabilir ve yenilerinin yaratılmasına ve çevirilerinin yapılmasına öncülük edebilir. Örneğin Popoye çizgi romanının kahramanları Temel Reis ve Safinaz olarak dilimize aktarılmış ve severek okunmuştur. Neden Karadeniz fıkralarının vazgeçilmez kahramanları Temel ve Dursun da çizgi roman olarak farklı kültürlere aktarılmasın. Ya da çizgi roman karakteri Keloğlan başka dillerde yer almasın? Böylece hem çizgi roman geleneğinin hem de kültürel değerlerimizin sürekliliği sağlanmış olacaktır Sunulan kuramsal çalışmalarla ilgili bilgi ve örneklerin çizgi roman çevirileri ve araştırmalarının devamlılığına katkı sağlaması düşünülmüştür. Bu alanda yapılacak çalışmaların artması farklı kültürlerle olan iletişimimizi de arttıracak, çizgi roman geleneğinin gelecek kuşaklara taşınmasına yardımcı olacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: çizgi roman, kültürel aktarım, göstergelerarası çeviri, halk edebiyatı, kültürel sürdürülebilirlik

Göstergelerin Peşinde Kentin İzini Sürmek: *The City of the Sultan and Domestic Manners of the Turks in 1836* ve Aslına Çevirileri

Sündüz ÖZTÜRK KASAR[1]
Kübra ÇELİK[2]

ÖZET

Bir seyahatname niteliği taşıyan *The City of the Sultan and Domestic Manners of the Turks in 1836* adlı eser İngiliz seyyah ve yazar Julia Pardoe'nun 1835 yılında geldiği Osmanlı topraklarına ilişkin gözlemlerini *içerir. Söz konusu eser hem Osmanlı topraklarındaki sosyal, kültürel ve siyasi yaşamın bir Batılı yazar tarafından İngiliz dilinde kaleme alınması hem de döneminin az sayıdaki kadın eserlerinden biri olması yönüyle dikkat çeker. Şark'a ait gerçekleri İngiliz dilinde söyleyen, başka bir ifadeyle* oluşturulduğu ve yazıldığı dil ve kültür bağlamı birbirinden farklı olan bu eser, İngiliz okura bir özgün eser olarak sunulsa da Osmanlı topraklarını temsil eden göstergelerin Batılı bir yazar tarafından İngilizce olarak kaleme alınması eserin içerdiği zihinsel çeviri işlemine işaret eder. Bu bakış açısıyla ele alınan *The City of the Sultan and Domestic Manners of the Turks in 1836* adlı eser bir çeviri metin olarak kabul edilmekte ve Sündüz Öztürk Kasar'ın ortaya koyduğu özde çeviri kavramı temelinde değerlendirilmektedir. Eserin Bedriye Şanda ve Banu Büyükkal tarafından Türkçeye yapılan çevirileri ise Öztürk Kasar'ın öne sürdüğü aslına çeviri kavramı odağında, özde çeviri eser ile karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda mevcut çalışmanın

1 Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümü, Mütercim Tercümanlık (Fransızca), (İstanbul, Türkiye), sunduzkasar@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9642-7073

2 Öğr. Gör., Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, (Ankara, Türkiye), kubraavcicelik@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2611-7082

amacı, Batılı yazar Julia Pardoe'nun Osmanlı topraklarını İngiliz dilinde kaleme aldığı ve özgün bir eser olarak okuyucuyla buluşan seyahatnamesindeki zihinsel çeviri işlemlerinin izini sürerek eserin özde çeviri niteliğini ortaya koymak ve özde çeviri eseri Osmanlı topraklarını temsil eden özel adlar, tarihsel ve kültürel göstergeler odağında aslına çevirileriyle karşılaştırmalı okuyarak kenti temsil eden göstergelerin geçirdiği dönüşümleri ortaya koymaktır. Özde çeviri ve aslına çeviri metinlerdeki kenti temsil eden göstergelerin sınıflandırılmasından elde edilen veriler odağında yapılan karşılaştırmalı okuma neticesinde yazar Julia Pardoe'nun Batılı bir göz ile baktığı Osmanlı topraklarını İngiliz okura aktarırken başvurduğu zihinsel çeviri işlemi dikkat çeker. Pardoe'nun zihinsel çevirisinde en sık başvurduğu yol söz konusu göstergeleri okura aşina gelebilecek yapılara dönüştürme gayretidir. Eserin aslına çevirileri incelendiğindeyse özde çeviride İngiliz okura yabancı olan göstergelere eklenen açıklamaların, aslına çevirilerde Türk okurun aşina olması dolayısıyla yer almadığı, Pardoe'nun okuma kolaylığı sağlamak amacıyla İngilizce sesletimiyle kaleme aldığı düşünülen göstergelerin Türkçede yaygın kullanımlarıyla aslına çevrildiği görülmüştür. Kaynak ve erek tanımlamalarının iç içe geçtiği bu çalışmada özde çevirmen ve aslına çevirenlerin kaynak ve erek kültürlere hâkimiyetinin çeviri tercihlerini önemli ölçüde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: özde çeviri, aslına çeviri, çeviri göstergebilimi, *The City of the Sultan and Domestic Manners of the Turks in 1836*

Integrating Social Responsibility Through Situated Learning into Translator Training

Seda TAŞ İLMEK
Trakya Üniversitesi

ABSTRACT

Social responsibility has become a globally significant term defined as the duty of an individual or an organization to contribute to a balanced and sustainable life in the society in which we live. Recently, it has gained a prominent place in various educational environments because it plays a key role in promoting social, environmental, technical and economic change. However, translation and interpreter training programs lack the integration of social responsibility. Therefore, the main objective of this study is to propose an innovative situated learning project based on the integration of social responsibility into an existing course. The situated learning project used in this study aims to achieve two things through translation: firstly, to raise awareness of the autism spectrum disorder, which is a widespread developmental disorder in the world and in Turkey, thus giving future translators an experience of social responsibility; secondly, to provide them with a "real translation experience" that allows them to get to know the professional market, experience the real world and adapt to the expectations of the client. The project has been applied to the annual course "Translation Project," which is a requirement for completing the BA program at the Department of Translation and Interpreting. The course, which covers the fourth year, requires authentic translation projects carried out by translation students. The situated learning project has been specifically developed for the integration of social responsibility into the course, with two different types of translation tas-

ks selected in collaboration with the researcher, the students and the non-profit foundation in the academic year 2020-2021. The Foundation works on a voluntary basis to raise awareness of autism spectrum disorder in Turkey and requires Turkish translations of several guides and articles in English. Translated texts will be published on its website after the lecturer and editor of the Foundation have revised them. 7 students, 3 females and 4 males were the voluntary participants in this study. Prior to the implementation phase, the Foundation organized a seminar to familiarize students with the autistic spectrum disorder, as the researcher noticed that the students had not participated in such projects and were not aware of this type of disorder. Therefore, this study presents the first steps in the implementation of an ongoing situated translation project and illustrates how such social responsibility could be integrated into the curriculum of translator training programs.

KEYWORDS: social responsibility, situated learning, translator training, future translators

Çeviri Eğitiminde Akademi Sektör İlişkisinin Sürdürülebilirliği için Mesleksel Bilgi ve Becerilere Yönelik Derslerin Gerekliliği

Dr. Öğr. Üyesi Nazan Müge UYSAL
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü

ÖZET

1980'li yıllarda başlamış olan çeviribilimde edinç çalışmaları, 90'lı yıllardan sonra hız kazanmıştır. Çeviri edincini oluşturan alt kategorileri belirlemeyi amaçlayan bu çalışma alanı 2000'li yıllarla birlikte giderek daha fazla önem kazanan bir araştırma alanı haline gelmiştir. Son dönemde çeviri eğitiminin edinç çalışmaları ile ilişkilendirildiği görülmektedir ve çeviri eğitiminde edinç odaklı program tasarımlarının gerekliliği önemle vurgulanan bir konu olagelmiştir (Albir, 2015; Akalın 2016; Eser, 2013; Gılıç, 2020; Kiraly, 2013; Köktürk&Türkmen, 2020; Yıldız, 2020). Bütüncül bir edinç odaklı eğitim programının geliştirilmesinin vurgulandığı çalışmaların yanı sıra çeviri eğitimi alan öğrencilere belirli alt-edinçlerin kazandırılmasının hedeflendiği ders içeriklerinin analiz edildiği çalışmalar da edinç literatüründe yer almaktadır (Öner-Bulut, 2019; Ören, 2020; Türkmen, 2019). Yániz&Villardón (2006) yükseköğretim programlarındaki müfredatların meslek profillerinde öne çıkan bilgi ve becerilere uygun olarak düzenlendiğini bu sebeple de meslek profili tanımının önemli olduğunu vurgulamıştır. Meslek profili bir mesleğin temel işlevlerini ve bu işlevlerini yerine getirmek için yapılması gereken görev ve sorumlulukları kapsar (aktaran Albir, 2015). Albir (2015)'e göre, edinç odaklı eğitim programı içerikleri oluşturulurken dikkat edilmesi ge-

reken ilk nokta, edinçlerin ilgili meslek profilinin gerekliliklerıyle uyumlu olarak belirlenebilmesidir. PACTE, Çeviri Edinci Modelinin eğitim programlarında uygulanabilmesi için öğrenme hedefleri ile ilişkili bir edinç sınıflandırması yapmış ve bu sınıflandırmada meslek edinci isimli bir alt-edince de yer vermiştir. Bu alt-edinç, çeviri sektörünün gerektirdiği mesleki faaliyetleri gerçekleştirebilmek için gerekli olan mesleksel bilgi ve becerilere odaklanır ve PACTE Çeviri Edinci modelindeki çeviri bilgisi alt-edinci ile yakından ilişkidir. Aslında PACTE modelinde çeviri bilgisi edinci ve meslek edinci olarak karşımıza çıkan kategoriye benzer bir meslek edinci vurgusunun diğer araştırma grubu edinç çalışmalarında da yapıldığı söylenebilir. Örneğin EMT (2009) çeviri hizmeti sağlama edinci olarak adlandırdıkları alt-edinçte sektör ve meslekle ilgili bilgi ve becerileri kişilerarası boyut ve üretim boyutu olarak ele almıştır. TRANSCOMP ise çeviri rutini etkinleştirilmesi alt-edinci ile ilişkili olan çevirmenin öz kavramı ve meslek etiği isimli kavramlardan söz eder (Göpferich, 2009). O halde eğitim programlarında sektör gerekliliklerine odaklanan bilgi ve becerilere yer verilmesi bugün edinç çalışmalarında da yer verilen önemli bir unsurdur. Günümüz profesyonel çevirmen profili çeviri sektörünün işleyişi ve çevirmenlik mesleği konularında bilgi ve yüksek bir farkındalık düzeyine sahip olmayı gerektirir. Çeviri eğitiminde mesleksel bilgi ve becerilerin geliştirilmesine yönelik ders içeriklerinin oluşturulması çeviri eğitimi ve çeviri sektörü arasındaki bağlantının kuvvetlendirilmesine ve sürdürülebilirliğine de yardımcı olabilir. Bu çalışmanın amacı ülkemizde çevirmenlik mesleğinin sektördeki işleyişi ve sektör gerekliliklerine odaklanan mesleksel bilgi ve becerilerin pekiştirilebileceği derslerin eğitim programlarına dâhil edilmesinin akademi sektör ilişkilerinin ve işbirliğinin sürdürülebilirliği açısından önemini vurgulamaktır. Bu amaçla ülkemizde İngilizce mütercim-tercümanlık/çeviribilim bölümlerinin ders içerikleri nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Ders içerik bilgilerine, eğitim programlarının internet sitelerindeki ders katalogları ve/veya Bologna bilgi paketi bölümlerindeki açıklamalar taranarak ulaşılmış, gerektiğinde AKTS koordinatörleri ile iletişime geçilerek ders içeriğine yönelik bilgi alınmıştır. Son yıllarda ülkemizdeki mütercim-tercümanlık bölümlerinin müfredatlarına çevirmenlik mesleği ve mesleğin sektördeki işleyişini, çevirinin hem üretim hem de kişilerarası ilişkiler boyutunu kapsayan mesleksel bilgi ve kavramlara odaklanan derslerin eklendiği görülmektedir. 2019-2020 ÖSYM Tercih Kılavuzundaki bilgilere göre ülkemizde lisans düzeyinde eğitim veren 45 adet İngilizce mütercim tercümanlık/çeviribilim bölümü bulunmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda çevirmenlik mesleği ve çeviri sektörü ile ilintili mesleksel bilgi ve becerilere

odaklanan bağımsız bir dersin 45 eğitim programından yalnızca 16'sında yer aldığı görülmüştür. Oysa bugün **çeviribilimdeki** edinç çalışmalarında çeviri edincini oluşturan sınıflandırmalarda mesleksel bilgi ve becerilerin olduğu bir alt-edincine yer verilmektedir. Ayrıca çeviri eğitimi ve çeviri sektörü arasındaki ilişkinin irdelendiği araştırmalar da çeviri eğitimi mezunlarının sektör işleyişi, çevirmenlik mesleği, mesleki etik kurallar ve meslek standartları (özellikle kaliteli teslimat ve müşteri ilişkileri ile ilgili bilgiler açısından) gibi konularda bilgi sahibi olmasının işverenler açısından önemli olduğunu göstermiştir (Directorate General for Translation, 2011; Garces&Toudic, 2015). Dolayısıyla çevirmenlik mesleğinin tarihsel gelişimi, mevcut durumu, farklı çeviri alt-alanlarında sektördeki işleyişi, çeviri sektörünün ülkemizde ve dünyadaki konumu, sektörün ihtiyaçları, meslek örgütleri, mesleki etik ve uygulama kuralları gibi meslek ve sektörde ilgili konuların bir arada bütüncül bir perspektiften ele alındığı derslerin eğitim programlarında yer alması ve yaygınlaşması akademi ve sektör bağlantısının sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: Çeviri eğitimi, çeviri edinci, meslek edinci, çevirmenlik meslek bilgisi, akademi sektör ilişkisi

Çeviri Eğitiminde Sürdürülebilir Uygulamalar: Eleştirel Yeni Medya Okuryazarlığı Etrafında İnşa Edilen Çevirmen Kimlikleri

Zeynep GÖRGÜLER
Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖZET

Günümüz koşulları çerçevesinde, bireysel ve kurumsal iletişim kurma pratikleriyle birlikte bilginin üretim ve tüketim süreçleri dijital ağlara taşınmaktadır. Bunun sonucunda, ağ toplumu olarak tanımlanan yeni bir toplum yapısından söz etmek mümkündür. Sürdürülebilir stratejiler odağında yaratılan farkındalık, ağ toplumunda ekoloji alanıyla sınırla kalmayıp, toplumsal, ekonomik, kültürel, teknolojik ve sanatsal üretim pratiklerini çeşitli açılardan etkilemektedir. Sanal deneyimler etrafında örgütlenen bilginin sürdürülebilirliği, disiplinler ötesi ya da başka bir deyişle transdisipliner etkileşim ortamlarıyla olanaklı kılınmaktadır. Transdisipliner bilginin üretiminde, birden fazla disiplin bir arada, işbirliğine dayalı düşünce yaratma yöntemlerine başvurarak uyum içinde çalışmaktadır. Transdisipliner bilgi üretim sürecinde, bilim, sanat ve teknoloji etrafında kurulan etkileşim, farklı disiplinler arasında keşfedici köprüler kurmaktadır (Nicolescu, 2002; Volckmann ve Nicolescu, 2007). Bilimsel, sanatsal ve teknolojik performansların diyaloğu sonucunda disiplinlerin ötesinde yeni düşünme alanları yaratılmaktadır. Katılımcı ve paylaşımcı çalışma koşulları içerisinde buluşan farklı disiplinler, ağ toplumunda ortaya çıkan küresel sorunlara ilişkin "sürdürülebilirlik, eşitlik, adalet, sosyal sorumluluk, etik ve yaratıcılık" gibi değerleri gözeterek transdisipliner çözüm önerileri sunmaktadır (Blevis, vd., 2015).

Disiplinlerin ötesinde, sürdürülebilir yeni bilgi alanlarının yaratılmasını hedefleyen bu yöndeki yaklaşımların (Klein, 2017: 61), çeviri eğitiminde başvurulan kavramsal ve

yöntemsel dayanakları da yeniden inşa ettiğine tanık olunmaktadır. Bu çerçevede, çeviri eğitiminde sosyal medya açılımını işaret eden ve transdisiplinler niteliğe sahip araştırmalar önem kazanmaktadır (Desjardins, 2011; Demirel ve Görgüler, 2018; Gambier, 2009; Görgüler, 2021; Inose, 2012; O'Hagan, 2008; Olvera-Lobo ve Gutiérrez-Artacho, 2014; Robinson ve Olvera-Lobo, 2011). Bu çalışmada, Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Ana Bilim Dalı lisans programında, 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde yürütülmüş olan MTF 3371 kodlu Sosyal Medya Ağları ve Çeviri Hareketleri dersi ele alınmaktadır. Bu çerçevede, ilgili derste yapılmış olan final sınavı üzerine odaklanılmaktadır. Genel bir ifadeyle, söz konusu ders kapsamında, eleştirel yeni medya okuryazarlığı perspektifinden hareketle, öğrencilerin, sosyal medya ağlarında inşa edilen transdisipliner çeviri pratiklerine ve çevirmen kimliklerine yönelik bilinçlenmesi ve farkındalıklarının artması amaçlanmaktadır. Final sınavında, ilgili öğrencilerden sosyal medya ağlarında deneyimledikleri çeviri odaklı netnografik saha pratiklerinden hareketle, çevirmen kimliği ile eleştirel yeni medya okuryazarlığı arasında kurulan ilişkiselliğin çözümlenmesi istenmiştir. Bunu yaparken, ilgili öğrencilerden, sosyal medya ağlarındaki transdisipliner ve sürdürülebilir çeviri pratiklerine yönelik eleştirel ve bütüncül bakış açısı kazanmaları ve bu doğrultuda öne çıkan deneyimleri üzerine derinlemesine düşünmeleri ve anlam çıkarmaları beklenmiştir. Bu noktada, çeviri, ağ toplumuna ilişkin, katılımcı demokrasi, sivilleşme, hak odaklı iletişim, etik, toplumsal sorumluluk, ekoloji, eşitlik ve ortak akıl gibi değerlerin üretilmesini ve sürdürülebilirliğini sağlayan bir pratik olarak anlam kazanmaktadır. İlgili öğrencilerin final sınavı kapsamında oluşturdukları söylemlerde, çeviri pratiği etrafında biçimlenen bu kavramların izleri mercek altına alınmaktadır.

Bu çalışmada, ilgili veriler odağında çeviri pratiğinin ve çevirmen kimliğinin sürdürülebilir politikalarla olan diyaloğu tartışmaya açılmaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin eleştirel yeni medya okuryazarlığı ekseninde geliştirdikleri transdisipliner düşünme becerileri ışığında, çeviri pratiğinin ve çevirmen kimlikliğinin ağ temelli sürdürülebilir ekosistemlerdeki etkisinin ve gücünün görünür kılınması hedeflenmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, Çeviri Eğitimi, Çeviri, Çevirmen, Sosyal Medya Ağları, Eleştirel Yeni Medya Okuryazarlığı

Sürdürülebilir Müzecilik Bağlaminda Yeni Bir Paradigmaya Doğru: Covid-19 Pandemisi Sürecinde Müzelerin Sosyal Medya Kullanımı

Duygu ATALAY ŞİMŞEK[3]
Yıldız Teknik Üniversitesi [4]

Dr. Öğr. Gör. Mehmet NUHOĞLU[5]
Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖZET

21. yüzyılda yaşanan teknolojik gelişmelerle hızlı bir biçimde dönüşmeye başlayan iletişim alanı, temel hedeflerinden birisi toplumla iletişim olan müzecilik disiplinini de oldukça etkilenmiştir. Müzelerin fiziksel mekânı bir yaşam boyu öğrenme alanıdır ve izleyicinin deneyim elde etme yolculuğuna birçok açıdan kılavuzluk yapar. Dijitalleşme sürecinde bu misyonunu nasıl sürdürülebilir hale getireceği önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bu problem 2019 Aralık ayından itibaren dünyayı etkilemeye başlayan Covid -19 pandemisi sürecinde daha da belirginleşmiştir. Pandeminin yarattığı yeni dünya düzeninde sosyal ağlar müzenin varlığını ayakta tutan çok önemli araçlar olarak konumlanmıştır. Dolayısıyla izleyici ile kaliteli bir iletişim kaygısı taşıyan müzeler için dijital medya teknolojilerini ve sosyal ağları kullanmak "sürdürülebilir" olmak adına bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu zorunluluk aslında yeni bir müzecilik paradig-

3 Bu bildiri Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi Doktora Öğrencisi Duygu Atalay Şimşek'in doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

4 Duygu Atalay Şimşek ORCİD: 0000-0002-6708-5921
5 Dr. Öğr. Gör. Mehmet Nuhoğlu ORCİD: 0000-0003-4742-644X

masına doğru yönelimi de ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmanın amacı, pandemi sürecinden kaynaklanan kapanma sırasında Dünya'da ve Türkiye'de müzelerin sosyal medyayı kullanım biçimlerini sosyal sürdürülebilirlik çerçevesinde incelemek; müzelerin sosyal ağları kullanarak toplumsal rollerini gerçekleştirme biçimlerini sorgulamak ve müze-izleyici arasında daha sürdürülebilir bir ilişkinin inşasına dair öneriler sunmaktır. Bu bildiride çalışma yöntemi olarak genel literatür taramasından yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra İCOM, NEMO gibi uluslararası müze birliklerinin raporları ve Covid-19 sürecinde ulusal ve uluslararası alanda müzelerin sosyal medya hesapları incelenmiştir. Ayrıca müzelerin çevrimiçi sergi ve etkinlikleri, sosyal ağ paylaşımları, dijital platformlarda gerçekleşen seminer, söyleşi ve konuşmalar incelenerek iletişimin değişen yüzü sorgulanmıştır. Sonuç olarak, yeni paradigma ile uyum süreci yaşayan müzelerin, Instagram, Twitter, Facebook, Youtube gibi dijital platformlarda yarattıkları sanal temsilleri ile yeni iletişim biçimlerinin yollarını aramakta oldukları gözlemlenmiştir. Bu anlamda müzelerin etrafında örgütlenmiş yeni dijital ağ topluluklarının oluşturulduğu ve yeni yaratıcı dijital alanların inşa edilmeye çalışıldığı görülmüştür. Bu yeni paradigmanın bir yandan dijitalleşmenin stratejik önemini tartışılmaz hale getirirken, diğer yandan müzenin fiziksel bir mekân olarak sunduğu özgün deneyimin önemini açığa çıkardığı sonucu vurgulanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Müze, Müzecilik, Sürdürülebilirlik, Sosyal Medya, Covid-19

Covid-19 Sürecinde Sanal Sanat Etkinliklerinin Sürdürülebilirliği: Sanatçı-Sanatsever İlişkisinde Resim Sanatı

Yıldırım Onur ERDİREN
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

ÖZET

Covid-19 süreci tüm dünyayı etkilemiş, öncesinde yapılan tüm fiziksel aktiviteleri dönüşüme uğratmıştır, bundanlardan biri de sanattır. Fiziksel yapılan sanat etkinliklerinin yerini artık sanal ortamda yapılan etkinlikler aldı. Resim sanatının yer aldığı sergiler, müzayedeler ve müzeler online olarak sanatseverler tarafından gezilebilmektedir. Sanat galerileri, üniversiteler, sanat firmaları sanal ortamda sergilere sıklıkla yapmaktadır. Bu etkinlikler sanat pazarını canlı tutmaya yönelik olumlu bir etkileşim olmaktadır. Aynı zamanda bu süreçte yapılan sanal sergiler sanatçıların çalışmalarındaki motivasyonu daha da arttırmakta olup sanatçılar özgürlük alanlarını sanal ortamlarda sergileme fırsatı bulmaktadır. Dolayısıyla sanatçılar bu salgın sürecinde yeni eserleriyle sanatseverler ile buluşabilme olanağı bulmaktadır. Bunların aksine, sanal ortamda yapılan etkinliklerin handikaplarından en önemlisi sanatçılarla ve sanatsevelrler fiziksel iletişim halinde olamamasıdır. Bu çalışmada ise, covid-19 sürecinde yapılan resim sanatı etkinliklerinden örnekler verilerek sanatçı ve sanatsever arasıdndaki etkileşimlerin önemi irdelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Sanat, Sanat etkinlikleri, Resim sanatı

Dijital Mekanlar ve İmgenin Dijitalleşmesi

Emine KARAKEÇİLİ
İstanbul Ayvansaray Üniveristesi

ÖZET

Avrupa'da Sanayi Devrimiyle başlayan aydınlanma çağı, zamanla daha çok hız kazanmış ve sayısız yenilikle birlikte çağımızın ilerleyen teknolojisinde birçok alana ve disipline ilham kaynağı olmuş ve pek çok yeni unsurun ortaya çıkmasına ortam sağlamıştır. Her alanda olduğu gibi sanat da kendi payına düşen teknolojiden sonuna kadar yararlanmayı ve bu teknolojik imkanlar doğrultusunda yeni eserler ve mekanlar üretmeyi başarmıştır. Bilgisayarın günlük yaşantımıza girmesi, ardından internet ağının kullanılmaya başlanması ve bilgisayar programlarının varlığı mekan tasarımları konusuna farklı bir bakış açısı kazandırmış, dijital çağda dijital mekan tasarımları gün yüzüne çıkmıştır. Sanatçılar ve sanat hareketleri ise günümüz teknolojisinden ve de disiplinler arası etkileşimden faydalanarak dijital eserler üretmeyi, çağlarının toplumsal ve kültürel değerlerine, ihtiyaçlarına uygun eserler yapmayı amaçlamıştır. Bu eserler, geleneksel sanat anlayışından uzak, kavramsal düşüncede; ışık, ses, görüntü, metin, hareketli nesne ve akışkan madde gibi elemanlardan oluşmaktadır. İzleyicinin karşısına çıkan bu eserler, kimi zaman onları da işin içine dahil ederek interaktif bir biçimde oluşturulmuştur. İçinde bulunduğumuz son yıllarda yaşanan pandemi günleri nedeniyle alınan önlemler doğrultusunda, sanat ve sergi mekanlarının kapatılması, dijital mekanlarda sanatçı ve izleyicileri bir araya getirmiştir. Sanal mekanların tasarlanıp, dijital eserlerin bu ortamlarda izleyiciye sunulması, izleyiciyle sanat eseri arasındaki etkileşimin de sanallaştığına işaret etmektedir. Böylece üretilen eserler ister geleneksel tarzda yapılmış olsun, ister dijital bir ortamda oluşturulmuş olsun eserin dijital bir mekanda sergilenmesi imgenin de dijitalleştiğini göstermektedir. Her şeyin çok hızlı yaşandığı günümüzde dijital mekanlarda, dijital platformlarda çevirim içi sunumlar, toplantılar, sergiler, kongreler, sempozyumlar ve çeşitli organizasyonlar hazırlamak ve dünyanın birçok yerinden bağlanan

katılımcılarla birlikte etkileşimli işler ortaya çıkarmak ve bunları aynı anda dünyanın birçok yerinde yayınlamak dijital çağın başlangıcının birer örneğini oluşturmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Dijital Mekan, Dijital Sanat, İmge, Sanal Ortam

Kırsal Alanda Sürdürülebilir Kalkınmanın Belirleyicileri: Avşar Mahallesi

Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Tuğçe ÖZTÜRK
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ÖZET

İktisadi kalkınmanın amacının içine zamanla sosyal kalkınma ve insani kalkınma gibi amaçlar dahil edilmiştir. Bu toplumsal gelişme hedefleri sürdürülebilir kalkınma kavramın ortaya çıkmasına zemin oluşturmuştur. Sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde eğitim lokomotif bir faktördür. Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nde "Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak" maddesi yer almıştır. Toplumda dezavantajlı kabul edilen kadınlarda eğitime erişim hakkı yaşadığı coğrafyaya ya da topluma göre değişiklik gösterebilmektedir. Kırsal alanlarda yaşayan kadınlar hem coğrafi özellikler hem de toplumun gelenekselci yapılarından kaynaklı temel bir hak olan eğitim hakkından mahrum kalabilmektedir. Geçmişe kıyasla günümüzde her konuda imkânların artmış olması, kız çocuklarının okumasına yönelik çeşitli projeler ve destekler, toplumun kız çocuklarının okumasına bakış açısının tamamen olmasa bile kısmen değişmesi gibi olumlu gelişmelerle birlikte kırsaldaki kadınların eğitime ulaşılabilirliği eskiye oranla artmıştır. Kadınların eğitim olanaklarından yararlanması bilgi ve becerilerini istedikleri gibi kullanmaları ve kendi kararlarını alabilen kendi kendine yetebilen bireyler haline gelmeleri istenen bir durumdur fakat beraberinde bu durum kırsal alanda başka bir probleme neden olmakta-

dır. Kadınların eğitim hizmetleri alma olanakları artıkça kırsaldan ayrılmaları artmakta ve sonucunda nitelikli kadınların kırsaldan kente göç etmesine neden olmaktadır. Diğer bir ifadeyle kadının eğitim düzeyi arttıkça kırsal ile ilişkisi azalmaktadır. Kentin çekici gücü diğer taraftan kırsalın itici gücü eğitimli kadınların şehirde yaşama tercihlerinin eğilimlerini arttırdığı görülmektedir. Nitelikli işgücü olan eğitimli kadınların kırsalı terk etmesi ile kırsalda geriye eğitimsiz veya eğitim düzeyi düşük daha yaşlı kadın nüfusu kalmaktadır. Eğitimli kadınların kırsalda kalması sürdürülebilir bir kalkınmayı sağlayabilir ancak bu yeterli değildir bunu yanı sıra kırsaldaki altyapı yatırımlarının ve kamusal hizmetlerinin iyileştirilmesi ve erişilebilirliğinin sağlanması önemli bir rol oynar. Daha da önemlisi, kırsaldaki gelenekselci yapılar ve eşitsiz paylaşılmış toplumsal roller eğitimli kadınların kırsaldan ayrılmalarının önemli nedenleri arasında yer almaktadır. Kırsaldaki kadınların eğitim düzeylerinin artması kırsal toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda gelişmesine katkı sağlar ve sürdürülebilir kırsal kalkınmanın hedeflerine ulaşmasında önemlidir. Çalışmanın amacı kırsal alandaki kadınların eğitim hizmetine erişimi, altyapı yatırımlarının yeterliliği ve kırsaldaki gelenekselci yapıların sürdürülebilir kırsal kalkınmadaki etkilerini araştırmaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde Ankara ili Polatlı ilçesinin Avşar mahallesinde yaşayan 7 kadın ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiş, yarı yapılandırılmış sorular yöneltilmiştir. Görüşme kapsamında sorular çalışmanın amacına yönelik 4 grup altında toplanmıştır. Birinci grup demografik özellikler, ikinci grup eğitime dair bakış açısı, üçüncü grup altyapı yatırımları ve kamusal hizmetlere erişim, dördüncü grup toplumsal roller ile ilgili toplam 42 sorudan oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda kadınların eğitime bakış açılarının olumlu olduğu, geçmişte yeterince yararlanamama nedenlerinin çoğunlukla kendileri dışında faktörlere bağladıkları söylenebilir. Kadınlar çocuklarının, torunlarının, yeğenlerinin okumasını desteklediklerini belirtmişler fakat geleceklerinin kırsalda olmasını, aldıkları eğitimin tarımla alakalı olmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Eğitim alan okuyan kesimin neden köyde kalmadıklarına dair sorulara verdikleri cevaplarda yaşadıkları kırsal alan ile ilgili altyapı ve kamu yatırımlarının yetersizliğini vurgulamışlardır. Bunu yanı sıra kadınların verdikleri cevaplardan yaşadıkları toplumda geleneksel ataerkil bir bakış açısının hakim olduğu görülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, Kırsalda Kadın, Kırsalda Eğitim

Yeni Kuşak Yaşam Alışkanlıkları ve Popüler Kültür Tabanlı Kentsel Değişim

Sezgin BİLGİN
Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖZET

Dünya genelinde yaşanan teknolojik gelişimlerin etkisinde olan ülkelerde, yeni kuşakların tanımları, özellikleri ve toplumsal yaşantıyı şekillendirme biçimleri önemli araştırmalara konu olmaktadır. Son yıllarda pek çok üretim ve hizmet sektörlerinde araştırmacıların üzerinde çalıştığı konu; üretim ve tüketim hayatına önemli katkı sağlayan 1980 yılından günümüze uzanan Y ve Z kuşaklarının kendilerinden önce gelen X kuşağı ile aralarındaki yaşam tercihlerinde oluşan farklılıklar, bu farklılıkların gelecek süreçlerde toplumsal kurguları nasıl etkileyeceği ve bu etkilerin gelecek yaşamları nasıl değiştireceğidir.

Bu çalışmada ise temel problem, İstanbul kentinin bazı semtlerinde yaklaşık 2012-13 yıllarında başlayan hızlı ve plansız kentsel değişimin, farklı kuşaklara ait sürekli ve geçici kullanıcıların karakteristik özellikleriyle ve bu özelliklere bağlı eylemleri ile oluşan davranışsal çevreyle olan ilişkiyi ortaya koymaktır.

Bu bağlamda yapılan ön araştırmaların sonuçlarına göre, İstanbul kentinin günümüzdeki en etkin kullanıcıları olan genç kuşakların, yani Y ve Z kuşaklarının, sosyal hayata kendi karakteristik özellikleri ile yön vermeleri ve yaşam alışkanlıkları ile kent hayatında kendi kullanım alanlarını kurgulamaları yani kendi davranışsal çevrelerini oluşturmaları üzerine kentsel değişimlerin yaşandığı tezi çalışmanın varsayımını oluşturmuştur.

Araştırmanın konusu Türkiye'deki en büyük metropol şehir olan İstanbul kentinde yaşayan ve kentin geleceğini şekillendirecek olan genç nüfusun, yaşamsal ve mekansal tercihlerini belirleyebilmek ve kent mimarisindeki kurguları bu tercihlere göre yeniden değerlendirmek ve kentsel ölçekteki mekânsal sürdü-

rülebilirliği sağlayabilmek adına oldukça önem kazanmaktadır. Bu nedenle çalışmada İstanbul'un en merkezi konumlarında yer alan ve farklı kuşak kullanıcılar tarafından tercih edilen, Beşiktaş, Beyoğlu-Karaköy, Kadıköy-Yeldeğirmeni ve Moda, Fatih-Fener ve Balat semtlerinde yaşanan kentsel değişimler çalışma kapsamında analiz edilmiş ve pilot bölge olarak seçilen Kadıköy-Moda semti üzerinden Y ve Z kuşağı kullanıcılarının yaşam tercihleri ile bu bölgede yaşanan kentsel değişimin arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında kişisel deneyimleme ile mekansal analizler yapılmış, kentsel değişim sürecindeki ana kullanıcılar olan yeni kuşakların ve kendilerine var olan mekanları hazırlayan yani karşılaştırmanın yapılacağı X kuşağının genel özellikleri ve iki grubun farklılaşan özellikleri sosyoloji alanında hazırlanmış literatür kaynaklarından alınan veriler ile belirlenmiştir. Ayrıca çalışmaya konu olan semtlerin geçmiş ve güncel durumlarının analizi yine literatür kaynaklarından edinilen bilgiler ve yerinde yapılan belgelemeler ile düzenlenmiştir. Kente ait mekanların bu iki kullanıcı tipi özelinde kullanım şekilleri ve buna bağlı yaşanan kentsel değişimin belirlenmesi için alan çalışması yöntemi ve sorgulama (anket) tekniği, seçilen kullanıcılar ile yapılan anketlerin değerlendirmelerinde ise nesnel ölçümler kullanılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Kentsel değişim, Yaşam alışkanlıkları, Y kuşağı, Z kuşağı, Kadıköy-Moda

Kentsel Değişim Ekseninde Konut Piyasasının Sosyolojik Analizi: Denizli Kenti Üzerine Bir Alan Araştırması

Zuhal ÇİÇEK
Pamukkale Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü

ÖZET

Yirmi yılı aşkın süredir toplumsal yaşamda etkili olan özelleştirmeye ve piyasa dinamiğine dayalı neo liberal politikalar, kentsel mekanı yeni birikim alanları olarak görerek kentlerde köklü değişimler yaratmıştır. Kentsel mekandaki değişimleri, sermayenin yeni birikim ve yayılma süreçleri olarak analiz eden teorisyenlere göre, bu sürecin ekonomik temellerini, sanayi yatırımlarının yer değiştirmesi, piyasaların ve kurumsal rekabetin uluslararasılaşması, hizmet sektörünün genişlemesi ve istihdamın hizmet sektöründe yoğunlaşması, sermaye yoğun üretimin gerçekleştirilmesi gibi faktörler oluşturmaktadır. Bu faktörlerin etkisiyle değişen kentlerin yönetim sistemi de farklılaşarak yeni bir kentsel siyasal-ekonomik anlayış hakim olmuş, devlet, özel sektör ve yerel yönetim birimleri, kentlerin dönüştürülmesinde etkin aktörler olarak güçlenmişlerdir (Harvey, 2003,1989;Castells, 2008, 2015; Lefebvre, 2015). Bu üç aktör arasındaki ekonomik, siyasi ve sosyo-kültürel çıkarlar kentsel mekanın şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri daha da arttırılarak yeni yatırım sermayesinin kente çekilmesi ve yatırım alanlarına ilişkin organizayonun sağlanması için yerel ve bölgesel politikalar uygulanmıştır. Kentsel mekan, hükümet politikaları ve yasal düzenlenmeler ile desteklenmiş piyasa güçlerinin fiziksel uzantısı haline gelmiştir (Harvey, 2016, 2008; Stravrides, 2018;Lefevbre, 2015; Castells, 2015; Soja, 2017). Gayrimenkul yatırımlarını önceleyen inşaat sektörünün sermaye akışı ve yeni yatırım olanakları yaratmak için birincil

öneme sahip olan sektör olarak ön plana çıkması ile kentsel alanda sosyal etkileşim ve ilişki için yeni mekanların yaratılması yaşanan diğer önemli değişimlerdir (Harvey, 2016; Lefebvre, 2015).

Bu genel çerçeveden yola çıkarak araştırmanın konusu, farklı yatırım olanaklarına sahip olan ve sürekli göç alan Denizli'nin, günümüz kent siyasaları ve stratejileri ekseninde konut sektöründeki durumunu analiz etmektir. Denizli, hem hakim küresel ekonomik politikalara uyum sağlamak için stratejik hedefler belirleyen ve eylem planlarına uyum sağlayan yerel dinamikleri ve aktörleriyle hem de farklı nitelik ve niceliğe sahip göçmen kitlesini barındırması özelliğiyle, günümüz konut piyasasının durumunu, kentsel mekan stratejileri üzerinden analiz edilmesinde son derece zengin bir taban oluşturmaktadır. Bahsedilen ön kabulden yola çıkarak bu araştırma, Araştırmada konut arzını gerçekleştirenler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Konut arzını gerçekleştirenler kategorisinde konut üreticisi konumunda olan inşaat firmaları ile gayrimenkul firmaları, mimarlar, yerel yönetim birimleri yer almaktadır. Bu araştırmada Türkiye sanayisinde önemli bir konumda yer alan Denizli'de konut sektörünün geleceğine dair bir projeksiyon oluşturulması hedeflenmektedir.

Araştırmanın örneklem grubu toplam 50 inşaat firması sahibinden ve 10 gayrimenkul danışmanından oluşmaktadır. Ayrıca araştırmada Denizli Merkezefendi ve Pamukkale Belediyelerinde çalışan yetkililerle görüşülmüştür. Söz konusu belediyelerde çalışan mimar ve inşaat mühendisleri ile yeni imara açılan yerleşkeler ve yeni konut projelerine dair veriler toplanmıştır. Bunun yanı sıra İnşaat Mühendisleri Odasıyla görüşülüp Denizli'de aktif olarak projeler gerçekleştiren inşaat firmalarına dair veriler elde edilmiştir. Araştırmada derinlemesine mülakat, odak grup görüşmesi ve gözlem teknikleri kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı, Denizli'nin kentsel gelişme odaklarını, günümüzde değişen kentsel gelişme dinamikleri ekseninde analiz etmek; kentsel gelişmede aktif olan tarafların, kentsel gelişme süreçlerine katılımcılık düzeylerini ortaya koymak; kentin konut politikasındaki dinamiklerini ve sorunlarını, konut arzını gerçekleştirenler üzerinden analiz etmektir. Uygulamalı bir araştırma olması Sosyal Bilimler alanında özellikle Sosyoloji disiplinine önemli katkı sağlaması hedeflenmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Kent, Kentsel Gelişme, Konut, Konut Politikaları, Konut Arzı, İnşaat Sektörü

Neuroscience for Understanding and Developing Sustainability: Neurosustainability

Fulya ŞENBAĞCI ÖZER

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Programı

fulyasenbagci@gmail.com

ABSTRACT

Sustainability is a complex and innovative concept that inherently requires the new ways of thinking constantly for basic biological decision-making processes such as adaptation and collaboration. Neuroscience; is a scientific field that investigates the functions and responses of nervous systems and the brain, which are becoming more and more widely used with technological innovations in brain imaging. As an interdisciplinary field neuroscience is especially along with health, engineering, social sciences and art, has led to the emergence of new fields such as neuropsychology, neuroeconomics, neurosociology, neuroinformatics, neuropolitics, neuromarketing, etc. However, although a vast marity of neural connections are operated for the continuity of an organism or an organization, unfortunately there have been no extensive studies in sustainability literature that use neuroscience findings, techniques and approaches. In this context, this study fill this gap with the concept of neurosustainability as a new interdisciplinary field that demonstrates its interdisciplinary relationship with neuroscience in the field of sustainability and reveal strategic elements and implications for future research.

KEY WORDS: Sustainability, neuroscience, neurosustainability

ÖZET

Sürdürülebilirlik, doğası gereği adaptasyon ve işbirliği gibi temel biyolojik karar alma süreçleri için sürekli yeni düşünme yollarını gerektiren karmaşık ve inovatif bir kavramdır. Nörobilim ise; beyin görüntülemedeki teknolojik yenilikler ile birlikte gün geçtikçe kullanımı yaygınlaşan sinir sistemlerinin ve beynin işlevleri ile tepkilerini araştıran bilimsel bir alandır. Nörobilim özellikle sağlık, mühendislik, sosyal bilimler ve sanat ile birlikte inter disipliner bir alan olarak nöropsikoloji, nöroekonomi, nörososyoloji, nörobilişim, nöropolitika, nöropazarlama vb. yeni alanların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ancak, her ne kadar nöral bağlantıların büyük bir çoğunluğu organizmanın ya da organizasyonun devamlılığı için işletilse de maalesef sürdürülebilirlik literatüründe nörobilim bulgu, teknik ve yaklaşımlarını kullanan araştırmalara rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışma, sürdürülebilirlik alanında nörobilim ile karşılıklı ilişkiselliğini ortaya koyan interdisipliner yeni bir alan olarak nörosürdürülebilirlik kavramı ile bu boşluğu doldurmakta ve gelecekteki araştırmalar için stratejik unsurlar ve çıkarımlar ortaya koymaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, sinir bilim, nörosürdürülebilirlik

Evaluation of Sustainability of Transportation in CounTries Using a Hybrid Mcdm Approach

Hande KÜÇÜKÖNDER
Bartın Üniversitesi, İ.İ.B.F İşletme Bölümü, Sayısal Yöntemler A.B.D

Özhan GÖRÇÜN
Department of Rail systems Management, Beykoz Logistics Vocatıonal School, Beykoz, Istanbul, Turkey.

ABSTRACT

In recent years interest in the concept of sustainability has grown ever increasing. İndividuals want to live in a cleaner environment, a more comfortable life with economic prosperity. Hence, the main target for sustainability is to provide balance among economic, social, and environmental factors. Creating a sustainable transport system is a decision-making problem for decision-makers since there are many conflicting criteria in an assessment process. Sustainable urban transport and clean processes while improving the quality of life of individuals at this stage. It ensures the distribution of public resources used by decision-makers to the most efficient transportation units. Hence, to evaluate the transport systems of cities or countries with respect to sustainability is required to use a mathematical model as a methodological frame. For this purpose, the current paper suggests a useful and applicable Multi Criteria Decision Making (MCDM) approach consisting of the ENTROPY and the Measurement of Alternatives and Ranking according to Compromise Solution (MARCOS) techniques to evaluate the performances of countries from the perspective of sustainability.

This paper has the potential to make many valuable contributinons to the literature. Since the integrated MCDM approach proposed in the current paper has a basic algorithm given in Figure 1 that can be easily applicable and followable by decision-makers.

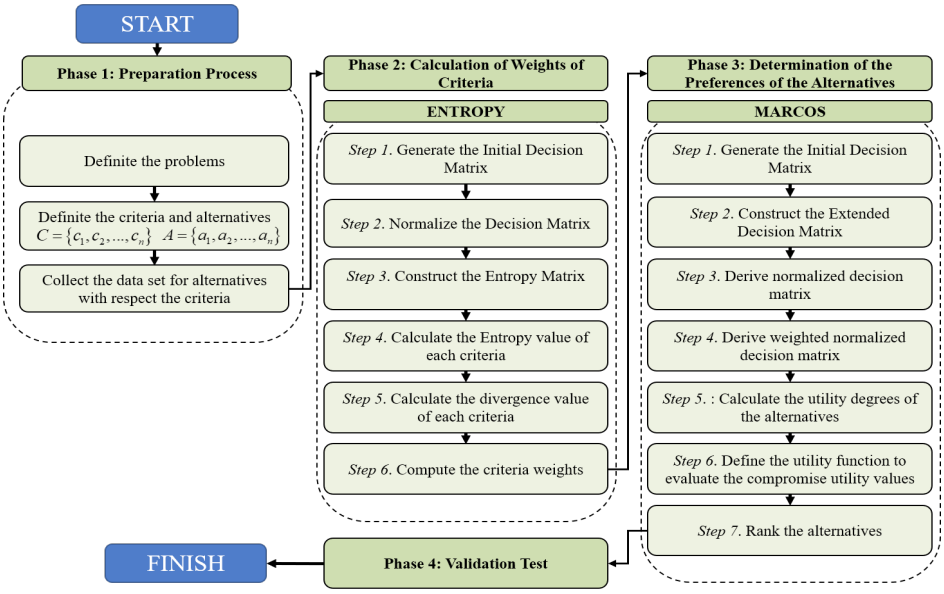


Figure 1. The Basic Algorithm of the proposed integrated MCDM approach

In the first stage of research process, the main research problems are determined as follows.

- Is there any mathematical model or computational tool for measuring the performances of countries with respect sustainability of transportation in the field of transportation?
- Are decision-makers make decisions based on their own experiences, judgments when they determine policies on transport?
- Is it possible to use a comparative mathematical model to evaluate the countries' sustainable transport performances?

When the literature related to sustainability, approximately 19,500 studies are in literature but most of them are related to sustainable energy (Kumar et al. 2017), sustainable cities (Özkaya et al. 2020) airports (Lu et al. 2018), corporates and companies (Chowdhury and Paul 2020). There are very few papers related to transportation. However most of these papers did not deal with the sustainability of transportation furthermore, existing works did not focus on this issue at macro level. by considering these gaps in the literature, the current paper examines the issue of sustainable transportation at macro level by evaluating the countries performances on that instead of cities, companies and so on. It can help to decision-makers who responsible to develop policies on sustainability of

transportation. In addition, it can also be inspirational for authors and researchers who will carry out researches on this issue in near future.

KEYWORDS: Sustainability, MCDM, MARCOS, Entropy, Transportation

İklim Değişikliğinin COVID-19 Sonrası Sürdürülebilirlik Açısından Arıların Neslinin Tükenmesine Neden Olan Etkileri

Doç. Dr. Pınar GÖKTAŞ
Süleyman Demirel Üniversitesi

Sevim ÖZHANLI
Süleyman Demirel Üniversitesi

Hasan Tunç ARSLAN
Süleyman Demirel Üniversitesi

ÖZET

İnsan yaşamı ve doğal yaşam çeşitli dengeler üzerine kurulmuştur. İnsanın çevreyle oluşturduğu ilişki en büyük dengelerden biridir. Ancak fosil yakıtların kullanımının artması, kentlere yoğun göç yaşanması, çevrenin tahribatı, betonlaşmanın yaygınlaşması, ormanların yok edilmesi, tarım arazilerinin yanlış kullanılması gibi insanın doğaya müdahaleleri sonucu ortaya çıkan küresel bir sorun olan iklim değişikliğiyle beraber doğal denge bozulmuştur.

İklim değişikliği insanların ve doğadaki diğer canlı türlerinin sağlığını ve temel gıdasının karşılanmasını etkilediği için yaşamsal sürdürülebilirlik açısından önemli bir etkiye sahiptir. Tüm canlılar yaşam devamlılığı için besin kaynaklarına ihtiyaç duyarlar ve bu ihtiyacın karşılanmasında etkin rol oynayan türlerden biri bitkilerdir. Bitkilerin polinasyonu için en önemli faktör ise arılardır. Canlıların temel ihtiyaçlarının karşılanmasına ve ürettiği bal, propolis, balmumu, arı zehri, arı sütü gibi ürünlerle insanlara fayda sağlayan arılar da iklim değişikliğinin nedenlerinden, sonuçlarından ve insanların faaliyetlerinden etkilenmektedir.

Bu çalışmada insan faaliyetleri ve iklim değişikliği sonucu COVID-19 sonra-

sında da yaşamsal sürdürülebilirlik açısından önemli paya sahip arıların neslinin tükenmesine neden olan etkenler, ağaç diyagramı yöntemiyle incelenerek öneriler geliştirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, İklim Değişikliği, Arılar, COVID-19

Effects of Climate Change in Terms of Sustainability after COVID-19 Causing The Extinction of Bees

ABSTRACT

Human life and natural life are based on various balances. The relationship that man creates with the environment is one of the biggest balances. However, the natural balance has been disrupted with climate change, which is a global problem that occurs as a result of human intervention in nature, such as the increase in the use of fossil fuels, intensive migration to cities, destruction of the environment, widespread concrete consolidation, destruction of forests, and misuse of agricultural lands.

Climate change has an important impact on the sustainability of life as it affects the health of humans and other living species in nature and the supply of basic food. All living things need food sources for the continuity of life and plants are one of the species that play an active role in meeting this need. The most important factor for pollination of plants is bees. Bees, which provide benefits to humans with the products they produce such as honey, propolis, beeswax, bee venom and royal jelly, are also affected by the causes and consequences of climate change and human activities.

In this study, the factors that cause the extinction of bees, which have an important share in terms of vital sustainability as a result of human activities and climate change, were examined using the tree diagram method and suggestions were made.

In this study, the factors that caused the extinction of bees, which have an important share in terms of vital sustainability after COVID-19 as a result of human activities and climate change, were examined with the tree diagram method and recommendations were made.

KEYWORDS: Sustainability, Climate Change, Bees, COVID-19

Covid-19 Döneminde Eğitimde Eşitsizlikler Dijital Uçurum ve Kayıp Nesiller

Başak OVACIK
Bahçeşehir Üniversitesi

ÖZET

Covid-19 salgını Mart 2020'de hayatımıza girdiğinden beri ekonomik ve sosyal alanda etkilerini göstermeye devam etmekte. Salgının yayılma hızı artınca enfeksiyonlardan kaçınmak ve ölüm oranını azaltmak için başta eğitim kurumları olmak üzere, gerekli görülen toplu alanlar tek tek kapatılmaya başlandı. Bu eylem, küresel çapta tarihin en büyük eğitim kesintisine neden oldu. Şu anda dünya çapında her üç çocuktan birinin yüz yüze veya uzaktan öğrenmeye erişiminin olmadığı tahmin ediliyor. (UNICEF,2021)

Covid-19'un ortaya koyduğu yeni eğitim düzeni, tüm teknolojik aletleri kullanma ihtiyacını, bu teknolojilere sahip ve hâkim olmayı ve çevrimiçi erişilebilme zorunluluğunu beraberinde getiriyor. Eğitimin sürdürülmesi için uygulanan politikalar ne yazık ki imkânı olanla olmayan arasındaki farkı genişleterek eğitimde bir uçurum yaratmakta, gelecek nesiller adına endişe oluşturmaktadır. Afrika ülkeleri ise bu durumdan en fazla etkilenenler arasındadır.

BM *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri No 4-Nitelikli Eğitim*'e göre; 2030'a kadar bütün kız ve erkek çocukları için ücretsiz, kapsayıcı ve eşitlikçi, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Covid-19 salgını ise, alt yapı ve ekipmana sahip olamayan öğrencilerin varlığını bize gösterdiği, eğitimde fırsat eşitsizliklerini derinleştirdiği için bu hedefe ulaşmada gecikme olacağını gösteriyor.

Buna ilaveten; *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri No 5-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği* (SKH 5.3) çocuk yaşta, erken ve zorla evliliklerin ortadan kaldırılmasını amaçlamakta, fakat salgın bu küresel hedefe ulaşmayı da gittikçe zorlaştır-

maktadır. Nitekim; salgın nedeniyle okulları kapanan ve eğitimden uzun süre uzak kalan kız çocuklarının Covid 19'dan daha da fazla etkilendiğini görüyoruz. Birçok ülkede geleneksel roller altında ev içinde bakım emeği gerçekleştiren kız çocukları Covid-19 sonrası okula geri dönememekte ve evlenmeye zorlanmaktadır. UNICEF Covid-19 Raporuna (2021) göre önümüzdeki on yılda, salgın nedeniyle 10 milyona yakın kız çocuğu, çocuk gelin olma riski altında olacaktır.

Bu bildiride Covid-19'un eğitim sistemindeki eşitsizliklere etkisini *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri No 4- Nitelikli Eğitim* üzerinden küresel bir perspektifle değerlendireceğim ve Covid-19 sonrası sürdürülebilir eğitim nasıl olmalı sorusuna cevap arayacağım. Ayrıca bildirimde bu eşitsizliğin bir sonucu olarak artan çocuk evlilikleri sorununu da 5 No'lu *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği* kapsamında ele alacak, *UNICEF Covid 19 A Threat To Progress Against Child Marriage Report* (March, 2021)'in Covid-19 öncesi ve sonrasını kıyaslayan verilerini de bu bağlamda değerlendireceğim.

ANAHTAR KELİMELER: Eğitimde Dijital Uçurum, Eğitimde Fırsat Eşitliği, Covid 19'da Eğitim, Çocuk Gelinler, SKH4 Nitelikli Eğitim, SKH5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Inequalities in Education during Covid-19 Digital Gap and Lost Generations

ABSTRACT

Since the Covid-19 pandemic entered our lives in March 2020, it continues to show its effects in the economic and social field. As the spreading rate of the coronavirus increased, the necessary public areas, especially educational institutions, started to be closed one by one in order to avoid infections and reduce the mortality rate. This action resulted in the largest education disruption in history globally. It is currently estimated that one in three children worldwide do not have access to face-to-face or distance learning. (UNICEF Covid-19,2021)

The new education system, introduced by Covid-19, brings the need to own and able to use all necessary technological devices and to be accessible. Policies implemented for the continuation of education unfortunately create a gap in education by widening the difference between those with and without financial means and create anxiety for future generations. African countries are among the most affected by this situation.

UN *Sustainable Development Goals No 4-Quality Education*; aims to ensure free, inclusive and equitable quality education for all girls and boys and to support lifelong learning for all by the year 2030. The Covid-19 outbreak, on the other hand, shows that there will be a delay in reaching this goal, as it shows us the existence of students who do not have infrastructure and equipment, which deepens the inequality in education.

In addition; *Sustainable Development Goals No 5-Gender Equality* (SDG 5.3); aims to eliminate early and forced marriages, but the pandemic is making it increasingly difficult to reach this global goal. Thus; We see that girls whose schools are closed due to the pandemic are even more affected by Covid 19. They were out of education for a long time. In many countries, girls who perform domestic care under traditional roles cannot return to school after Covid-19 and are forced to marry. According to the *UNICEF Covid-19 Report (2021)*, in the next decade, nearly 10 million girls will be at risk of becoming child brides due to the pandemic.

In this research, I will evaluate the impact of Covid-19 on inequalities in the

education system from a global perspective through Sustainable Development Goals No 4- Quality Education. And I will look for an answer to the question of how should sustainable education be after Covid-19. In addition, the research will address the problem of child marriages that increased as a result of this inequality within the scope of Gender Equality No.5. I will make an analysis comparing pre and after Covid-19 data by using the report titled *UNICEF Covid 19 A Threat to Progress Against Child Marriage* Report (March, 2021).

KEY WORDS: Child Brides, Digital Gap in Education, Education in Covid 19, Equity in Education, SDG#4 Quality Education, SDG#5 Gender Equality

Yükseköğretimde Sürdürülebilirlik Konusunda Yazılmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi

Prof. Dr. Saime ÖNCE
Anadolu Üniversitesi
sonce@anadolu.edu.tr

Arş. Gör. Gülşen ÇAVUŞ
Anadolu Üniversitesi
gcavus@anadolu.edu.tr

Öğr. Gör. Funda KARAASLANOĞLU
Türk Hava Kurumu Üniversitesi
fundaer@thk.edu.tr

ÖZET

Yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirliği sağlamak için yapılacak faaliyetler, politikalar ve uygulamalar hem kurumsal işletmelerden hem de kamu kurumlarından farklıdır (Celeumans vd., 2015). Çünkü yükseköğretim kurumları gerçekleştirdikleri faaliyetler ve toplumda sahip olduğu önem açısından diğer kurumlardan farklılık göstermektedir. Yükseköğretim kurumları hem sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı olan bireyler yetiştirmek hem de sürdürülebilirlik konusunda toplumda farkındalığı artırmada lider konuma sahiptir (Cortese, 2003). Sahip olduğu lider konum nedeniyle yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilir bir üniversite faaliyetlerini sürdürmesi önemlidir.

Literatürde sürdürülebilir yükseköğretim kurumu, sürdürülebilir üniversite, sürdürülebilir kampüs gibi farklı isimlerle adlandırılan bu kavram farklı yazarlar tarafından farklı şekilde tanımlanmaktadır. Velazquez; sürdürülebilir yükseköğretim kurumu; kendi faaliyetlerini gerçekleştirirken çevresel, sosyal ve ekono-

mik açıdan ortaya çıkan olumsuz etkileri en aza indirmek için çalışan ve topluma sürdürülebilir bir yaşam biçimi konusunda öncülük eden kurum olarak tanımlamaktadır (Velazquez vd.,2006). Sürdürülebilir bir yükseköğretim kurumunun, enerji ve kaynakları koruma, atıkları azaltma ve verimli bir çevre yönetimi uygulaması, sağlıklı bir kampüs ortamına sahip olması ve faaliyetlerinde eşitliği, sosyal adaleti teşvik etmesi ve bu değerleri topluma benimsetmesi rollerini üstlendiği kabul edilmektedir (Alshuwaikhat ve Abubakar, 2008). Larrán Jorge vd.'e göre sürdürülebilir yükseköğretim kurumu olmayı; kurumun misyonunu sürdürülebilirlik doğrultusunda oluşturmayı, müfredatını sürdürülebilir bakış açısıyla tanımlamayı, araştırma programlarını bu doğrultuda düzenlemeyi, kampüslerde sürdürülebilir uygulamaları yaygınlaştırmayı, paydaş katılımını ve faaliyetlerini paydaşlarla değerlendirip faaliyet sonuçlarının raporlarını paydaşlarıyla paylaşmayı kapsadığını ifade etmektedir (Larrán Jorge vd., 2019).

Yükseköğretimde sürdürülebilirlik konusunda yapılan literatür çalışmalarında, içerik analizinde kullanılmak üzere bir takım temalar ortaya konulmuştur. Cortese (2003) yükseköğretim kurumlarını; eğitim, araştırma, kampüs faaliyetleri ve sosyal yardım olmak üzere dört boyutlu bir sistem olarak tanımlamıştır. Karatzoglou (2013) yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilir kalkınma için eğitimde değişen rolleri ve katkılarına ilişkin derinlemesine bir literatür taramasında eğitim, eğitim ve çevre, eğitim ve bütünlük, eğitim ve network, eğitim ve sosyal ile bütünleştirici (entegre) temalarını kullanmıştır. Ceulemans vd. (2015) bu konu kapsamındaki araştırmasını sürdürülebilirlik raporlaması, sürdürülebilirlik değerlendirme araçları ile çevre yönetimi ve araçları olarak sınıflandırmıştır. Lozano (2006) ise Cortese'in geliştirdiği dört boyutlu bir sistem olarak gördüğü yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirliğin yönetim uygulamalarına dahil edilmesi gerektiğini savunarak, raporlama ve değerlendirme boyutunun da temalandırmada olması gerektiğini vurgulamıştır. Daha sonra Lozano 2014 yılında yaptığı çalışmasında yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirliğini değerlendirirken bu beş boyuta kuramsal çerçeve ve kampüs deneyimleri boyutlarını da eklenmiştir. Bizerril vd. (2018) yaptığı araştırmasında Lozano'nun boyutlarını baz alarak çalışmasını yürütmüştür. Bu araştırmada, içerik analizinin temalarının belirlenmesinde Lozano'ya ait temalar kullanılmaktadır.

Araştırmada, yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirliği konusunda kapsamında yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik analizi aracılığıyla yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirlik arayışında faaliyetlerinin toplumu, çevreyi, ekonomiyi nasıl etkilediğine ilişkin bakış açısını göstermeyi amaçlamaktadır. Bu

bağlamda araştırma sonucunda, aşağıdaki iki soruya yanıt bulunması beklenmektedir:

- Yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirliğine ilişkin literatürdeki çalışmalar, hangi temalarda yoğunlaşmaktadır?
- Yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirliğine ilişkin literatürdeki çalışmalar, hangi temaları göz önünde bulundurmamıştır?

Araştırma Yöntemi: Araştırma, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi'nde "yükseköğretimde sürdürülebilirlik" konusunda hazırlanmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerini tümevarımsal içerik analiziyle değerlendirmektedir. İlk aşamada araştırma sorusuna dayanan tezleri bulmak için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında, yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirlik alanında tezleri tespit edebilmek amacıyla yıl ve alan ayrımı yapılmaksızın "sürdürülebilirlik" tarama kelimesi ile iki farklı araştırmacı tarafından tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda ortaya çıkan 3.089 tez kaydı, iki farklı araştırmacı tarafından taranmış, "yükseköğretim kurumları" ile "sürdürülebilirlik" konularını aynı anda içeren ve örneklemi oluşturan 59 adet yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmıştır. Yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirlik konusunun ele alındığından emin olmak amacıyla tezler manuel olarak iki farklı araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. Nihai örneklemde yer alan toplam 59 tez, Nvivo 12 paket programı kullanılarak nitel araştırma yöntemlerinden tümevarımsal içerik analizine tabi tutulmuştur. Tümevarımsal içerik analizi sonucunda tezler, Lozano'nun eğitim, araştırma, kampüs faaliyetleri, sosyal yardım, raporlama ve değerlendirme, kuramsal çerçeve ile kampüs deneyimleri olmak üzere toplam yedi tema göz önünde bulundurularak temalara ayrılmıştır. Yüksek lisans ve doktora tezleri için, temalandırmanın yanı sıra, sayısal analizi desteklemek amacıyla tez türü, hazırlandığı yıl, hazırlandığı üniversite gibi veriler de araştırma bulgularına eklenmiştir. Araştırmada güvenilirliği ve araştırma sonuçlarının geçerliliğini saptamak amacıyla ikinci ve üçüncü araştırmacı, analizin tüm adımlarını bağımsız olarak yürütmüştür. Araştırmacılar arasındaki farklılıklar, fikir birliği sağlanıncaya kadar tartışma yoluyla çözülmüştür.

Beklenen/Geçici Sonuçlar: Ülkemizde yükseköğretimde sürdürülebilirlik konusunda yapılmış ilk tez 2010 yılına aittir. 2010 yılından 2014 yılına kadar artış olmuştur; 2015 yılında ortaya çıkan azalıştan sonra 2019 yılına kadar istikrarlı bir şekilde tekrar artış yaşanmıştır. 2019 yılı, bu konuda en fazla tez ça-

lışmasının yapıldığı yıl olmuştur. Toplam 59 tezin % 19'nun doktora, % 81 gibi büyük bir çoğunluğunun ise yüksek lisans tezlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. Tezin hazırlandığı yükseköğretim kurumlarına bakıldığında, en fazla Orta Doğu Teknik Üniversitesi daha sonra Akdeniz Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi takip etmektedir.

Yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirlik konusunda yapılan lisansüstü çalışmalar büyük çoğunlukla "eğitim", "kampüs operasyonları" ve "değerlendirme ve raporlama" temalarında yoğunlaşmaktadır. Tezlerin hiçbirisi kuramsal çerçeve teması kapsamında sınıflandırılmamıştır. Yapılan araştırmalar genellikle bireysel olarak yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirlik üzerinde etkilerini değerlendirmeye ve artırmaya yönelik bireysel vaka çalışmalarıdır. Ancak sürdürülebilirliği yükseköğretim kurumlarında artırmak ve geliştirmek için bütünleşik ve kurumsal yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Yükseköğretimde sürdürülebilirlik konusunda yapılan tüm temalarda bu sektörde sürdürülebilirlik raporlamasının nasıl olacağı veya herhangi bir üniversitenin sürdürülebilirlik raporlaması hazırlanmasını ele alan hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Sürdürülebilir bir yükseköğretim olmanın göstergelerinin ne olacağı konusunda yapılan çalışma literatürde yer almamaktadır. Bu nedenle literatürde gelecek araştırmalar sürdürülebilirlik raporlaması ve sürdürülebilirlik göstergeleri konusunda yapılan araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, Yükseköğretim Kurumları, İçerik Analizi, Sürdürülebilir Üniversite

KAYNAKÇA:

Alshuwaikhat, H. M., Abubakar, I. (2008). An integrated approach to achieving campus sustainability: assessment of the current campus environmental management practices, Journal of Cleaner Production 16 (2008) 1777-1785

Bizerril, M., Jo-ao Rosa, M., Carvalho T, Pedrosa, J., (2018). Sustainability in higher education: A review of contributions from Portuguese Speaking Countries, *Journal of Cleaner Production*, 171 (2018) 600-612.

Ceulemans, K. Molderez, I. Van Liedekerke, L., (2015). Sustainability reporting in higher education: a comprehensive review of the recent literature and paths for further research, *Journal of Cleaner Production*, 106 (2015) 127-143.

Cole L., (2003). Assessing sustainability on Canadian University campuses: development of a campus sustainability assessment framework. *Canada: Royal Roads University*.

Cortese, A.D., (2003). The critical role of higher education in creating a sustainable future. *Plan. High. Educ*, 31 (3), 15-22.

Karatzoglou, B. (2013). An in-depth literature review of the evolving roles and contributions of universities to Education for Sustainable Development, *Journal of Cleaner Production*, 49 (2013) 44-53.

Lozano, R., (2006). Incorporation and institutionalization of SD into universities: breaking through barriers to change. *Journal of Clean Production,* 14, 787-796.

Lozano, R., Celeumans, K., Alonso-Almeida, M., Huisingh, D., Lozano, F.J., Waas, T., Lambrechts, W., Lukman, R., Huge, J. (2014). A review of commitment and implementation of sustainable development in higher education: results from a worldwide survey. *Journal of Clean. Production*, 108, 1-18.

Lozano, R., Huisingh, D. (2013). Advancing higher education for sustainable development: international insights and critical reflections. *Journal of Cleaner Production,* 48, 3-9.

Manuel Larrán Jorge, Francisco Javier Andrades Peña & Jesús Herrera Madueño (2019) An analysis of university sustainability reports from the GRI database: an examination of influential variables, Journal of Environmental Planning

and Management, 62:6, 1019-1044, DOI: 10.1080/09640568.2018.1457952

Schreck, P., Raithel, S. (2018). Corporate social performance, firm size, and organizational visibility: distinct and joint effects on voluntary sustainability reporting. *Business & Society*, 57(4), 742–778.

Velazquez L, Munguia N, Platt A, Taddei J. (2006). Sustainable university: what can be the matter? *Journal of Cleaner Production*, 14:810-9.

Fen Eğitimi ile Mühendisliğin Bütünleştirilmesi: Uçak Mühendisliği Örneği

Merve ARIK
Yıldız Teknik Üniversitesi
arkmerve87@gmail.com

Mustafa Sami TOPÇU
Yıldız Teknik Üniversitesi
mstopcu@yildiz.edu.tr

ÖZET

Çalışmada ortaokul düzeyinde mühendislik tasarımına dayalı "Uçak Mühendisliği Tasarım Ünitesi" ni geliştirmek, üniteyi içerdiği fen kavramlarının öğrenimine ve mühendislik tasarım süreç becerilerinin gelişimine etkisi bakımından incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sorularını ele almak amacıyla çalışmada Tasarım Tabanlı Araştırma (TTA) yöntemi Yapı Merkezli Modeli benimsenmiştir. Ortaokul fen bilimleri müfredatında yer alan ve uçuş prensipleri ile açıklanabilen *"ağırlık ve kuvvet ilişkisi, itme kuvveti, hava basıncı, hava direnci, dengelenmiş ve dengelenmemiş kuvvetler"* kavramları uçak mühendisliği tasarımsal öğeleri ile eşleştirilmiştir. Mühendislik tasarım temelli etkinlikler kurgulanmış, uzman görüşleri alınmış, pilot çalışma sonrasında ünite şekillendirilmiştir. Ünitenin etkinliği kavramsal öğrenmeler ve mühendislik tasarım süreç becerileri bakımından incelenerek ortaya konulmuştur. Araştırmanın örneklemini ortaokul sekizinci sınıfta öğrenim gören 20 öğrenci oluşturmaktadır. Kavramsal öğrenmelerin izlenmesi için araştırmacılar tarafından geliştirilen, geçerlik ve güvenirliği sağlanan "Uçuş Prensipleri Açık Uçlu Kavram Testi" uygulama öncesi ve sonrasında araştırma grubuna uygulanmıştır. Mühendislik tasarım süreç becerilerini izlemek için ise, geliştirilen mühendislik günlüğü kullanılmıştır. "Açık Uçlu Kavram Testi"ne verilen yanıtlar doğru yanıt, kısmen

doğru yanıt, yanlış yanıt/yanıt yok olarak kodlanmış ve ortalama puanlar hesaplanmıştır. Mühendislik günlükleri Kelley (2014) tarafından geliştirilen "Mühendisin Not Defteri Rubriği" ile çözümlenmiştir. Öğrencilerin günlüklerine aktardıkları mühendislik tasarım süreç performansları düşük/orta/yüksek beceri olarak rubrik doğrultusunda kodlanmıştır. Öğrencilerin ünite kapsamındaki tüm kavramsal alanlara ilişkin öğrenmelerinin ünite sonunda ünite öncesine göre geliştiği tespit edilmiştir. Ayrıca ünite süresince öğrencilerin mühendislik tasarım süreç becerilerine ilişkin öğrenci günlükleri rubrik puanlarının sürekli bir artış gösterdiği, düşük düzey becerilerin yerini yüksek düzey becerilere bıraktığı görülmüştür. Bir mühendislik disiplini çerçevesinde ilişkili fen kavramlarını ve mühendislik tasarım öğelerini bir araya getirerek çapraz ve müfredatlar arası bir yaklaşım benimseyen bu çalışma, ortaya koyduğu sonuçlar ile atölye odaklı ve bağımsız öğretim planlamaları için örnek teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra geliştirilen ünite fen bilimleri öğretmenleri ve eğitim araştırmacıları tarafından, yürütülecek araştırmalarda, fen bilimleri dersi kapsamında, bağımsız atölyelerde, okul kurslarında ve öğrenci kamplarında kullanılmak üzere bir kaynak oluşturmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: K-12 düzeyinde mühendislik eğitimi, mühendislik tasarım yaklaşımı, kavramsal öğrenmeler, mühendislik tasarım süreç becerileri.

2020-2021 Eğitim Öğretim Yılı Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Bilimsel Bilgi Açısından Değerlendirilmesi

Selver KORUL

Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı

ORCİD: 0000-0002-8499-0691

selverkorul@gmail.com

ÖZET

Bilim, belirli bir yöntemle elde edilen ve uygulamalarla doğrulanabilen, evrendeki olguları kendisine konu edinerek bunların belli yönlerini veya kısımlarını inceleyerek gerçeğe ulaşmayı amaçlayan çabalar bütünüdür. Bu çabaların sonucunda ortaya çıkan ürün ise bilimsel bilgi olarak adlandırılmıştır. Bilimsel bilgiyi diğer bilgi türlerinden ayıran özellikleri akla ve mantığa uygun, nesnel, nedensel, olgusal, geçerli ve tutarlı, yöntemli ve sistemli, evrensel, herkese açık, genelleyici, kanıtlanabilir, dinamik, açıklayıcı ve tanımlayıcı olarak belirlenmiştir.

Bilimsel bilgi insan hayatının henüz anne karnında iken işlevselliği başlayıp ölümüne kadar hayatın her alanında bilinçli veya bilinçsiz olarak ihtiyaç duyduğu bilgi türüdür. Bireyin ve bireylerden oluşan toplumun bu nedenle bilimsel bilgi edinmeleri kaçınılmaz bir durum oluşturmaktadır. Bu durum ulusların geleceğini oluşturan nesilleri yetiştirmeyi amaçlayan eğitim öğretim sistemleri ile somutlaşmış ve özellikle bilgi çağı diye adlandırılan çağımızda bilimin ve bilimsel bilginin oluşturulma sürecinden uygulama boyutlarına kadar ülkeler arasında adeta yarış halini almıştır. Ülkemizde de bilimsel bilginin aktarılmasının yanı sıra bilimsel düşüncenin de geliştirilmesi amacıyla bilimsel bilginin edindiril-

mesi ve bilimsel düşünceyi oluşturma, temel ders araç gereçlerinden olan ders kitaplarına yansımıştır. 2020- 2021 eğitim- öğretim yılı Sosyal Bilgiler ders kitaplarının içerikleri bilimsel bilgi açısından incelenmiştir. Her sınıf düzeyinde ve her öğrenme alanında yer alan bilimsel bilgiler, bilimsel bilginin özellikleri kapsamında analiz edilmiştir.

Doküman incelemesi yöntemiyle yapılan nitel özellikteki araştırmanın örneklemi, ölçüt örnekleme olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini 2020-2021 eğitim öğretim yılında MEB tarafından ders kitabı olarak okutulmasına karar verilen ilkokul 4, ortaokul 5- 6 ve 7. sınıflar sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmuştur. Bu kitaplar eğitim öğretim yılı başında, Türkiye'nin yetmiş ilinde devlet okullarında dağıtılmıştır. Veri toplama aracı ise literatür taraması ve uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilen bilimsel bilgiler formudur. Veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılan çalışmaya ait veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir.

Araştırma sonucunda tüm sınıflar ve tüm öğrenme alanları düzeyinde Sosyal bilgiler ders kitaplarının bilimsel bilginin boyutlarını yansıttığı tespit edilmiştir. 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında tüm öğrenme alanlarında bilimsel bilginin farklı boyutlarını yansıtan toplam 105 adet bilimsel bilginin yer aldığı görülmüştür. Yine 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının tüm öğrenme alanlarında farklı boyutlarıyla bilimsel bilgi sayısı 131 iken, 6. Sınıf için bu sayı 173 ve 7. Sınıf ders kitabında ise 222 olmak üzere sosyal bilgiler ders kitaplarında toplam 631 adet bilimsel bilgi yer almıştır. Yapılan analizler ve değerlendirmeler sonucunda 2020-2021 eğitim öğretim yılında MEB tarafından okutulmasına karar verilen ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5- 6 ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarının içeriklerinde yeter düzeyde bilimsel bilgi yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyal Bilgiler, Bilimsellik, Ders Kitabı, Bilim, Bilgi

The Evaluation Of 2020- 2021 Education Year Social Science School Books in the Frame of Scientific Information

Selver KORUL

Adnan Menderes University, İnstitute of Social Sciences,

Department of Social Studies Education

ORCİD: 0000-0002-8499-0691

selverkorul@gmail.com

ABSTRACT

Science, accessedby a specific method and verified by practices, is a total effort whichaims to get the reality examining some parts of the facts in universe. At the end of these efforts comes an output, "scientificinformation". What makes scientific informaton different from otherkinds of information is that it is objejtive, causal, factual, current, universal, generic, dinamic, explanatory, provable and systematic.

Scientific information is a kind of information that every human being needs consciously or unconsciously from starting in the womb to the death. That's why socienty containing individuals should inevitably get scientific information. This case is embodied by education systems of which target is to rise the generations for future and seen as an information race among countries. Also, in ourcountry, beside transferring scientificinformation, acquiring and forming information has in the basic school boks. Social science school boks of the year, 2020- 2021 are examined in a scientific way. Scientific information in every grade and learning area, is analyzed in the frame of features of scientific information.

The sample of quality based research whseh has been done through document examination, is defined as criteria sample. This researc sample includes for primary grade 4 and secondary grade 5, 6 , 7 social science books decided to be studied by minestery of education. These books have been distributed to government schools ef Turkey. Data collecting tool is scientific infromation form which is developed with literature researc and expert opinsons. Data belonging to study that used in document examination, is sorted out by analyze method.

According to the result of researches, it is determined that social science school boks, at every grade and learning area, have dimensions of scientific information. İt is seen that, social science school boks have totally 105 scientific information including different dimensions of scientific information in all learning areas. In addition to these, in grade 5 social science boks, the number of scientific information is 131; in grade 6 social science books , it is 173 and in grade 7 social science bok, it is 222, which makes totally 631 scientific information. As a result of analysis and evaluation, in education year of 2020- 2021, it is stated that grade 4 for primary andgrades 5, 6, 7 social science boks, determined to be used at schools by Ministary of Public Education, have sufficient scientific information.

KEY WORDS: Social Science, Scientificity, School Book, Science, İnformation

Üniversite Öğrencilerinin Sürdürülebilirlik Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi

Semih ÇAYAK

Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılama şeklinde tanımlanabilen sürdürülebilirlik kavramı; bu dünyanın sosyal, ekolojik ve ekonomik sistemlerinin karmaşık dengesini etkileyen seçeneklerin ve davranışların farkına varılması ve daha sonra ortak çalışmaya götürebilen konuşmalar yoluyla bu farkındalığın genişlemesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla birden fazla perspektiften iş birliğini gerektiren disiplinler arası bir alan olan sürdürülebilirlik, sadece suyun ve besinlerin fiziksel kaynakları ile değil geleceğin teknolojisinin bu ihtiyaçları karşılamanın bir yolunu sağlamaya ve gelecek nesillerin tahmin edemediğimiz sorunları çözmek için gerekli bilgi tabanına sahip olmalarını karşılamaya yöneliktir. Bu düşüncelerden hareketle bu çalışmanın amacı, ülkenin yetişmiş nitelikli insan gücünü oluşturacak olan ve sürdürülebilirliği gelecekte her alanda etkin bir şekilde kullanması beklenen üniversite öğrencilerinin "sürdürülebilirlik" kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, 2020-2021 akademik yılı bahar döneminde, Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'nde çeşitli bölümlerde öğrenim gören toplam 337 üniversite öğrencisinin "Sürdürülebilirlik …… gibidir. Çünkü ……" ifadelerini tamamlamalarıyla elde edilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencileri, "sürdürülebilirlik" kavramına ilişkin olarak 301 adet geçerli ve 137 adet farklı metafor imgesi üretmiştir. Üretilen bu metafor imgeleri daha sonra ortak özellikleri dikkate alınarak kategorileştirilmiştir. Bu metaforların ortak özellikleri incelendiğinde 8 farklı kategoriye ulaşılmıştır: süreklilik bağlamında sürdürülebilirlik, ihtiyaç bağlamında sürdürülebilirlik, istikrar/düzen bağlamında sürdürü-

lebilirlik, mücadele bağlamında sürdürülebilirlik, kaynakların korunması bağlamında sürdürülebilirlik, rehber bağlamında sürdürülebilirlik, yenilik bağlamında sürdürülebilirlik ve değer bağlamında sürdürülebilirlik. Üniversite öğrencilerinin "sürdürülebilirlik" kavramına yönelik oluşturdukları metafor imgelerine ait kategoriler incelendiğinde sürdürülebilirliğin en fazla süreklilik/devamlılık bağlamında algılandığı görülmüştür. Ayrıca ulaşılan kategoriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinin "sürdürülebilirlik" kavramına ilişkin algılarının genel olarak olumlu yönde olduğu görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, üniversite öğrencisi, metafor

BI Analytics for Sustainable Business Management: BI – Trends Interactive Report

M.Bahar BAŞKIR
Bartın University

Gözde MERT
Nişantaşı University

ABSTRACT

The survival of businesses in global competition depends on an improvable management paradigm. Sustainable business management includes economic, social and environmental responsibilities as well as financial responsibilities of institutions. Sustainability advocates state that it is not possible for businesses to continue with traditional methods. This understanding has emerged as an alternative to traditional growth and profit maximization thinking. As a result of technological innovations, scientific method–based business evaluations has become inescapable to create sustainability and business value. Organizations focus on improving and developing their business manners in order to optimally meet customer satisfaction. Thus, the domestic and foreign markets should be rapidly analyzed by organizations to keep up with global competition. Business intelligence and analytics (BI&A) represent a comprehensive guide as an integrated tool into the recent business – ecosystem. Organizations can attain the sustainable business management using BI&A solutions. Decision makers are in need of using fast and reliable technologies to organize and analyze business environment including interactions of its components. Organizations can measure and improve their business values through analyzing big business data related to both domestic and foreign markets. Sustainable business value can be generated by using the user-friendly technologies to achieve fast and reliable business data

processing (Mert and Başkır, 2020). BI–environment provides decision makers to increase and strengthen information–productions through big business data processing (Eckerson, 2003). BI – concept was first used by the well-known IBM researcher Hans Peter Luhn. Then, Dresner (1989) defined this concept as an umbrella which develops business decisions using case study-based decision support systems. BI&A provides rapid and reliable business decisions on several key-topics of sustainable business management, such as market survey, financial report, customer profile, inventory management, risk management, supply chain management. BI architecture involves various techniques, e.g. data visualization, data mining, advanced statistical methods, artificial intelligence, decision support systems, machine learning, optimization, time series etc., to analyze and report big business data. As a big business data project, BI&A project and its layers are summarized in figure 1.

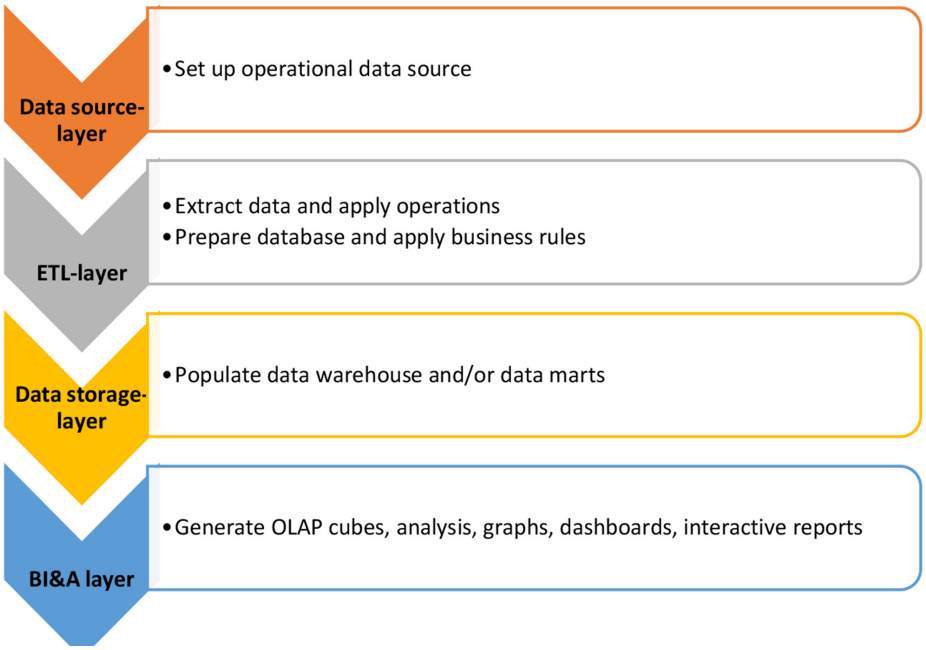


Figure 1. BI project and its layers.

There are numerous BI&A platforms, e.g. Logi Analytics, MS Excel, IBM Cognos BI, Oracle BI, SAS, MS Power BI, Yellowfin, Information Builders, to generate business value for sustainable business management. Interactive reports

related to critical business topics can be created using these BI&A solutions. In this study, a comprehensive research based on BI&A trends and their key-benefits in sustainable business management is presented. Besides, from 2017 to 2021, the BI trends and penetration rates, which were collected from the annual reports of the well-known BI-consulting firm (the BARC), are summarized in an interactive report system, as a dashboard created in MS Excel.

KEYWORDS: business intelligence, interactive report, BI trends, sustainable business management.

Sürdürülebilir Liderlik Anlayışını Eğitim Yönetimine Taşıyabilmek: Lisansüstü Müfredatına Dair Bir Öneri

Pınar AYYILDIZ
Ankara Medipol Üniversitesi
pinarayyildiz@yahoo.com

Mehmet DURNALI
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
durnali@gmail.com

ÖZET

Sürdürülebilirlik olgusu, içinde bulunduğumuz yeni yüzyılın ikinci çeyreğine doğru hızla ilerlerlerken sosyal medya, eğitim öğretim mecraları gibi çok çeşitli platformlarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Global ölçekli şirketler ve kurumlar sürdürülebilirlik bağlamında kararlar almaya gayret etmekte ve yine bu çerçevede plan ve işleyişlerini sürdürmektedirler. Esasen Covid-19 pandemisi ile tüm dünyada halihazırda deneyimlenmekte olduğu üzere anılan kavram, salt git gide görünür hale getirilen bir eksenden çıkarılarak ivedilikle hayatın her alanında içselleştirilebilen, içinin doldurulup hakkının verildiği biçimlerde benimsenerek ele alınması gereken ve ismiyle müsemma biçimde potansiyel fonksiyonunun *sürdürülerek* arttırıldığı bütünsel bir yaklaşım dahilindeki bir çizgiye "taşın"malıdır. Öte yandan, izlenmekte olduğu üzere sürdürülebilirliği "taşıma" işi büyük oranda adeta mitolojik bir figür olan Atlas'ın dünyayı tek başına omuzlarına alması gibi belli alanlarda belirli kişi ve organizasyonlara atfedilmiş zorlu bir göreve ya da yine mitolojik bir kahraman olan Sisyphos'un cezasını çekerken mütemadiyen sırtlandığı kaya gibi ağırlaşan bir yüke dönüşmektedir ki bu sürdürülebilirlik fikrine ve nihayetinde insanlığa yapılmış bir haksızlıktır. Oysaki sürdürülebilirlik, bireysel perspektiften kolektif-toplumsal bir düşünüşe geçebilmeyi işaret eden; özel ve tüzel kişilerin toplum(lar) hatta ileriki nesiller için

duyarlı oluşu ile ilintili olarak sorumluluk sahibi şekilde davranışlarını gözden geçirip düzenlemesinin altını çizen bir sistemdir (Demirbaş, 2015).

Eğitim alanı ve sürdürülebilirlik ilgisi birlikte ele alındığında ise, bu iki nosyonun alanyazında sıklıkla "kalkınma" bileşeni ile birlikte incelenmekte olduğuna tanık olunmaktadır. İlgili alanda sözkonusu ilişkinin "sürdürülebilirlik için çevre eğitimi", "sürdürülebilirlik için eğitim" ve "sürdürülebilir eğitim" betimlemeleri ile irdeleniyor ediliyor olduğu ve esasında çoğu raporda da "sürdürülebilir kalkınma için eğitim" doğrultusunda çalışılmış olduğu gözlenmektedir (Yang, Lam ve Wong, 2010). Sürdürülebilir kalkınma için çevre farkındalık ve bilincinin öğrenene aşılanacağı yeni bir eğitim felsefesinin hayata geçirilmesinin elzem olduğu, böylesi bir felsefenin eğitim öğretim faaliyetleri sayesinde her yaş grubunun programında kendisine yer bulması gerektiği de ifade edilmiştir (Yücel, 2003). Sürdürülebilir kalkınma bilincine sahip yetişmiş öğretmen adayları ve öğretmenlerin varlığı tam da bu bakımdan kilit rol oynamaktadır (Er Nas & Şenel Çoruhlu, 2017). Sürdürülebilir kalkınmanın ise, genel manada şu üç ayrı bileşke ile mercek altına alındığına şahit olunmaktadır: Gerekli olan tüm ekolojik süreçleri kapsayan, biyolojik çeşitliliği arttırmayı sağlamayı ve biyolojik bütün kaynakların sürdürülebilirliğini barındıran "Ekolojik Sürdürülebilirlik"; lokal özgüveni, sosyal hesap verebilirliği, toplumsal kimlik inşasını güçlendirmeyi amaçlayan "Sosyal ve Kültürel Sürdürülebilirlik"; geleceğe miras için gerekli ekonomik gelişmeyi sağlayıp doğal ve kültürel kaynakların doğru kullanımı için bir yol haritası arz eden "Ekonomik Sürdürülebilirlik" (Faiz & Bozdemir Yüzbaşıoğlu, 2019). Nitekim Aksu (2011) Sürdürülebilir Kalkınma Modeli için "çevresel, ekonomik ve sosyal" unsurların bir arada olduğu bir tasvir oluşturmuş ve paylaşmıştır.

Bu yönelimle bu çalışma, en genel ifade ile paydaşlarının kimliklerinin, dünya görüşlerinin ve değer yargılarının oluşması ve gelişmesine inkâr edilemez katkılar sunan, onların tutumlarının şekillenmesinde etki oranı oldukça fazla olan yükseköğretim programlarında (Akpulat, 2019) sürdürülebilirlik bilgisinin yayılmasında direkt ve dolaylı olarak etkin rol oynama gücü olan müfredata birtakım anlamlı eklemeler yapılmasının gereğini tartışmayı hedeflemektedir. Bu amaçla, genç kuşakla; başta öğrenciler olmak üzere, mesleğe görece yeni atılan öğretmenler, öğretmen adayları gibi gruplarla dirsek teması içinde çalışacak olması beklenen, okullarda eğitim öğretim süreçlerini yönetecek kimseler ile aynı zamanda eğitim araştırmalarını kurgulayıp uygulayacak olan bilim insanlarının katılımcısı olduğu "Eğitim Yönetimi lisansüstü programları" bünyesindeki eği-

tim ve öğretim müfredatına "Sürdürülebilir Liderlik" zorunlu derslerinin entegre edilmesinin olanaklı kılınması, bu değişikliğin olası yararları gibi konular tartışılacaktır. Sürdürülebilir Liderlik dersinin lisansüstü programlara dahil edilmesiyle, alanın önemli bir parçası ve akademik-bilimsel sahası olan liderlik imgesinin de günümüzün nabzını tutan; daha çağdaş ve işlevsel bir kademeye taşınabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak eğitim öğretim alanında düşünce ve bilgi üreten ve bu kapasiteye sahip olan, hayat boyu öğrenme prensibini edinmiş olduğu gözlemlenen ve profesyonel hayatlarında aktif rol oynayan/oynamaya aday olan, çalıştıkları kurumlarda önemli birer aktörler olan Eğitim Yönetimi alanı lisansüstü programları katılımcılarının bu ders aracılığı ile sürdürülebilirlik ilkesini daha iyi kavrayacaklarına inanılmaktadır.

Araştırma Yöntemi:

Araştırma, nitel bakış açısıyla ve "genel tarama modeli" uyarınca düzenlenmiştir. Betimsel bir çatısı olan bu çalışma, alandaki ilgili bilgilere ulaşılması, erişilen bilgiler ışığında sistematik bir değerlendirme yapılması ve yorumlamaların gerçekleştirilmesi ile sonuçlandırılacaktır. Bu açıdan araştırma, "betimsel tarama" çatısı altında (Karasar, 2006) ve belge tarama yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Literatürde "belgesel tarama" olarak da tanımlanmakta olan bu yöntemde konuya ait belgelerin tespiti, analizi ve durumları ortaya koyacak bir senteze ulaşılabilmesi esastır (Karasar, 2006). En yalın hali ile bu yöntem, yazılı belgelerin içeriğini saptamak ve kullanmak için kendisine başvurulan nitel araştırma yöntemlerindedir (Wach, 2013). Dolayısıyla bu araştırmada belge tarama işi, çalışmanın amacına dönük olarak, kaynakları bulma, gözden geçirme ve uygun verileri eleyerek seçme, gerekli sonuçları paylaşmayı içermektedir (Bowen, 2009). Tüm bunlar, ulaşımda olan belgelerdeki bilgilerin, nitel veri analizinde ele alınmış olduğu şekilde; azaltılması, gösterilmesi, sonuç çıkarılarak doğrulanması olarak üç aşamalı halde ilerlemeyi sağlayacaktır (Miles & Huberman,1994). Seçilen araştırma yönteminin; belge taramasının doğası gereği göz önüne alınması gerekenler şöyle sıralanmıştır: Araştırmacılar, erişilen dokümanların mevcut içeriğinin oluşturmuş oldukları kavramsal çerçeveye uygunluğuna dikkat etmeli, bu dokümanların gerçeklik, güvenilirlik, doğruluk ve temsil edilebilirlik gibi özellikleri konularına dikkatle yaklaşmalıdır (Kıral, 2020). Bununla birlikte araştırma etiği, dürüstlük, saydamlık gibi konularda da azami düzeyde titizlik gösterilmeli, mümkün olduğunca tarafsız olunmalı ve kalınmalıdır (Merriam, 2009).

Araştırmada, "Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirlik kavramını hedefleyen dersler nasıldır?, Dünyada sürdürülebilir liderlik/sürdürü-

lebilirlik liderliği kavramlarını ele alan dersler nasıldır?, Türkiye ve dünyadaki bu dersler, eğitim yönetimi lisansüstü programlarında sürdürülebilir liderlik paradigmasını yerleştirebilmek adına ne söylemektedir?" sorularına yanıtlar aranmaktadır. Böylelikle, Türkiye'deki üniversitelerde verilmekte olan ve "sürdürülebilirlik" kelimesinin ders adında ve içeriğinde geçtiği lisans ve lisansüstü seçmeli ve zorunlu dersler elektronik ortamda (İnternet ortamında) tespit edilecek, bu derslerin izlenceleri ve ilgili kaynakları gibi müfredat belgeleri analize tabi tutulacak, benzer yöntemle dünyada "sürdürülebilir liderlik", "sürdürülebilirlik liderliği" gibi kavram setlerinin ders adı ve içeriğinde yer aldığı, Kitlesel Açık Çevrimiçi derslerin de içinde olduğu lisans ve lisansüstü derslerin ilgili belgeleri analiz edilecek, Türkiye bağlamındaki Eğitim Yönetimi lisansüstü programları için uygun olacak biçimde bu analizler rafine edilerek tartışılacaktır.

Beklenen/Geçici Sonuçlar: Çalışmanın ilk sonuçlarına göre tespit edilenler şunlardır: Abdullah Gül Üniversitesinde Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda verilen dersler arasında sürdürülebilir kalkınma olgusunda öğrenenlere farkındalık kazandırmayı hedefleyen bir ders bulunmaktadır. Nişantaşı Üniversitesinde de Gelecek İçin Sürdürülebilirlik dersi lisans düzeyindeki öğrencilere açıktır. Benzer şekilde Koç Üniversitesinde Sürdürülebilirlik için Küresel Öğrenme ve Liderlik Programı kapsamında verilen dersler bütünü mevcuttur, programı başarıyla bitiren öğrencilere uzmanlaşma sertifikası verilmektedir. Dünyadan ise bu bağlamda farklı dersler tespit edilmiştir, Coursera bünyesinde University of Illinois at Urbana-Champaign tarafından verilen ve Kitlesel Açık Çevrimiçi olarak dizayn edilmiş bir ders bunlara örnektir. Ayrıca ETH Zürich tarafından öğrencilere sunulmakta olan bir transdisipliner durum çalışması projesi kapsamında sürdürülebilirlik kavramının eğitim öğretime dahil edilmiş olduğuna şahit olunmuştur. Araştırmanın, Türkiye'de eğitimde program geliştirme ve program değerlendirme alanı ile eğitim yönetimi ve liderlik ile ilgili çalışma yapan araştırmacılara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Eğitim yönetimi, sürdürülebilir liderlik, sürdürülebilirlik ve eğitim, eğitim bilimleri, sürdürülebilirlik.

KAYNAKÇA

Akpulat F. (2019). Sürdürülebilirlik Kavramına Farklı Yaklaşımlar: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İşletmecilik Anabilim Dalı.

Aksu, C. (2011). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre. 12.06.2017 tarihinde Güney Ege Kalkınma Ajans http://geka.gov.tr/Dosyalar/o_19v5e00u1ru61bbncf2qmlcpv8.pdf adresinden 14.03.2021 tarihinde erişilmiştir.

Bowen, G.A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. Qualitative Research Journal, 9(2), 27−40.

Demirbaş, Ç. Ö. (2015). Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalık düzeyleri. *Marmara Coğrafya Dergisi, 31,* 300-316.

Er Nas, S , Şenel Çoruhlu, T . (2017). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Perspektifinden Sürdürülebilir Kalkınma Kavramı . Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 14 (1) , 562-580 .

Faiz, M. & Bozdemir Yüzbaşıoğlu, H. (2019). Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalıkları. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19 (4), 1255-1271.

Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15,* 170- 189.

Merriam, S. B. (2009). Qualitative research. A guide to design and implementation. San Francisco: John Wiley-Sons

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis. Sage, Thousand Oaks.

Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis.

Yang, G. & Lam, C.C. & Wong, N. Y. (2010). Developing an Instrument for Identifying Secondary Teachers' Beliefs About Education for Sustainable Development in China. The Journal of Environmental Education, 41(4), 195–207, 2010

Yücel, F. (2003). Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında çevre korumanın ve ekonomik kalkınmanın karşıtlığı ve birlikteliği. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(11), 100-120.

Yeşil Yönetim ve Sürdürülebilirlik Risk Yönetimi, Paydaş İlişkileri, Finans ve Yenilik

Dr. Öğr. Üyesi Duygu HIDIROĞLU
Mersin Üniversitesi
duyguhidir@hotmail.com

Yeşil yönetim uygulama ve stratejileri kurum ve kuruluşların örgütsel stratejilerini çevreleri ile uyumlu hale getirmelerine yardımcı olmaktadır. Yeşil yönetimde yenilik söz konusu olduğunda ise yeşil yönetimde yenilik hakkında literatürde sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu çalışmada, işletmelerin yönetim süreçlerini ve stratejilerini çevrelerinde sınırlı bulunan kaynaklara göre planlayıp uyguladıkları yönetim sistemi olan yeşil yönetimin sürdürülebilirlik ile ilişkisi yenilik geliştirme perspektifinden incelenmektedir.

Çevrede bulunan kısıtlı kaynaklar dağıtımında ve çevresel sorunlara çözüm bulan strateji uygulamalarında yeşil yönetim yeniliklerinin önemi ve süreçlere katkısı oldukça büyüktür. Çalışmada yeşil yönetimin başarıya ulaşması için yenilik geliştirmenin ve yenilikçi bakış açısı kazanmanın olmazsa olmaz öneme sahip olduğu savunulmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı hangi çevresel faktörler yardımıyla yeşil yönetimde yeniliğin arttırılabileceğini ve yeşil yönetimde kazanılan yenilikçi bakış açısıyla ortaya çıkan yeniliklerin firma performansına etkilerini araştırmaktır.

Literatür taraması sonucunda güncel araştırmaların bulguları ışığında elde edilen sonuçlar; yeşil ürün ve hizmet piyasasında yeniliklere rağbet edildiğini, yeniliklerin yeşil yönetim süreçlerinde verimliliği arttırarak firma performansına olumlu etki ettiğini ve özellikle çevresel faktörlerden tedarikçi faktörünün yeşil yönetimde yenilik geliştirme üzerine en çok etkiye sahip dış faktör olduğunu göstermektedir.

Tedarikçiler yeşil yönetimde yenilik geliştirmede önemli role sahiptir. Ayrıca, yeşil yönetim yeniliği üzerinde etkili çevresel faktörlerden bir diğeri ise finansal faktörlerdir. Yeşil yönetimi benimseyen işletmelerin finansal kısıtları ortadan kalktığında ve finansal kaynakları arttırıldığında, bu işletmelerin yeşil yönetim

yenilikleri de artmaktadır. Yeşil yönetim yenilikleri artan işletmelerin ise özellikle ekonomik performansları artmakta ve örgüt içi verimlilik oranları da bu durumdan olumlu etkilenmektedir.

Özetle, bu çalışmanın sonucunda yeşil yönetim yeniliğinin ve yeşil yönetim sürecinde yenilikçi bakış açısı geliştirmenin işletme performansına olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada ayrıca yeşil yönetim yeniliklerini arttırmada etkili çevresel faktörler belirlenerek; işletmelerin sürdürülebilir bir büyüme kaydetmeleri ve çevreye sundukları katkının da sürdürülebilir olması sağlanabilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Yenilik, Yeşil Yönetim, Firma Performansı, Çevresel Faktörler, Sürdürülebilirlik.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Bağlamında "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği"

Dicle ÖZCAN ELÇİ
Şırnak Üniversitesi

ÖZET

Toplumsal cinsiyet, 1990'lı yıllarla birlikte feminist akımlar ve kadın hareketleri aracılığıyla sosyal bilimler literatürüne giren ve günümüzde de tartışılmaya devam edilen bir kavram olarak, esasında bir topluma özgü cinsiyet kültürü-nün "kadınlık" ve "erkeklik" tanımlarına, her iki cinsiyete özgü cinsiyet rolleri-ne odaklanmaktadır. Başka bir deyişle toplumsal cinsiyet, bir kadına ve erkeğe toplumsal düzlemde nasıl düşünmeleri, konuşmaları, giyinmeleri, davran-maları, ilgi ve ihtiyaçları, bedenlerini nasıl kullanacakları, hangi mesleklere yönelmesi gerektikleri gibi gündelik hayata dair birçok alanda bilgiler, yönergeler ve talimatlar vermektedir. Kısacası toplumsal cinsiyeti, bireyin çocukluktan yetişkinliğe kadarki toplumsallaşma sürecinde egemen cinsiyet kültürünün kadınlık ve erkeklikten beklentilerini içselleştirilmesi olarak anlamlandırabiliriz.

Bununla ilişkili olarak *toplumsal cinsiyet eşitliği* ise, toplumsal cinsiyet rolleri gereği daha çok ev-içi/özel alan/aile ile ilişkilendirilen kadının kamusal haklar olan eğitim görme, sağlıklı yaşama, çalışma, siyasal yaşama katılım, bilimsel, sanatsal ve sportif etkinliklere katılım gibi temel insan haklarından erkeklere oranla daha az faydalandığı gerçeğini kadınlar lehine düzeltme arzusu ve bu yöndeki politikalar-girişimler olarak değerlendirilebilir. Öte yandan dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların, günümüzde hala en temel insan hakkı sayılan yaşama hakkından yoksun bırakılarak küresel bir sorun haline gelen kadın cinayetleri ve kadına yönelik şiddet, erken yaşta ve zorla evlendirilme gibi hak gaspları ile mücadele ettikleri herkesçe bilinmektedir. Söz konusu bu küresel/toplumsal so-

runlar ışığında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı "Sürdürülebilir Küresel Kalkınma Hedefleri" olarak tanımladığı 17 hedef başlığından beşincisini "toplumsal cinsiyet eşitliği"ne ayırmıştır. Küresel hedeflerle Dünyanın insanlar için toplumsal bağlamda daha yaşanılır bir gezegen haline dönüşmesi amaçlanırken, diğer yandan iklim, doğa ve çevreye verilen zararın minimize edilmesi planlanmaktadır. 5. Hedef olarak toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmayı amaç edinmekte; kadınlar ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddet ve istismarın ortadan kaldırılmasını talep etmektedir.

Bu çalışmanın konusu, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından deklare edilen "Sürdürülebilir Küresel Kalkınma Hedefleri"nden beşincisi olarak tanımlanan toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı ve olgusudur. Çalışmanın amacı toplumsal cinsiyet eşitliğinin kültürel, sosyal, ekonomik, hukuksal yönlerine odaklanarak atılması gereken somut adımları tanımlamak ve tartışmaktır. Çalışmanın yöntemi literatür taramasına dayalı olup bir derleme çalışması öngörülmektedir. Literatüre bakıldığında bu alandaki akademik çalışmaların azlığı hatta yokluğu göze çarpmakta olup, bu anlamda akademik bir perspektiften bakışla yorumlamanın elzemliği açığa çıkmaktadır. Nitekim toplumsal cinsiyet eşitliğini küresel kalkınma hedefleri bağlamında tartışan yazılı kaynakların büyük çoğunluğunun alanla ilgili sivil toplum örgütleri/kuruluşları tarafından yapıldığı görülmektedir.

Küresel kalkınma hedeflerinden biri olarak toplumsal cinsiyet eşitliği talebinin kadının yaşam hakkı, emek bağlamında ev-içi rollerin paylaşılması ve ev-içi emeğin değerlileşmesi, cam-tavan uygulamaları ile mücadele, eşit işe eşit ücret talebi; üreme ve cinsel sağlık bağlamında kadının sünneti gibi genital sakatlama uygulamaları ile mücadele, kadının bedeni üzerinde söz sahibi olması, erken evlilik ve erken yaşta doğum; siyaset kurumunda, kamusal alanlarda görünürlüğün artması ve karar alma mekanizmalarına katılımın teşviki, mülkiyet ve miras edinme haklarına erişim; hukuki düzenlemeler bağlamında eril yasalarla mücadele, ulusal-hukuki iyileştirmeler, sosyal hizmet uygulamaları ve sosyal politika düzenlemeleri; çağımızın gerekliliklerinden biri olarak bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim, dijital okuryazarlık gibi alanlarda somut düzenlemeler içerdiğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Küresel Kalkınma Hedefleri, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.

Ekolojik Kaygıların Dünya Markalarının Pazarlama Stratejilerine Yansımaları

Dr. Öğr. Üyesi Dr. Gazal CENGİZ
Şırnak Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü

ÖZET

Ekonomi biliminin temelinde kıt kaynakların sonsuz insan ihtiyaçlarını karşılama sorunu yatmaktadır. Nitekim, yaşanılan ekolojik problemlerin temelinde sanayileşme, dünya nüfusundaki artış ve bunlarla beraber tüketimdeki artış olduğu söylenilebilir. Pazarlama disiplini bu sorunsala sürdürülebilir pazarlama ve sosyal pazarlama çabalarıyla çözüm yolu ararken işletmelerin stratejilerinde ve ürettiklerin ürünlerin mahiyetinde değişiklikler yaptıkları görülmektedir. Ne de olsa müşteriler bu ürünleri alma kararı alırken daha bilinçli ve talepkar olabilmektedirler.

Çalışmada, Dünya'nın çoğu ülkesinde kolaylıkla rastlanan ve orta kesim tüketiciye hitap eden H&M, Mango ve Zara markaları konu edilmiştir. Tekstil ve moda sektöründen olan bu markaların tutundurma çabalarında sürdürülebilirliği vurgulamaktadırlar. Özellikle geri dönüştürülmüş tekstil ve plastik atıklardan ürettikleri ürünleri tüketiciye sunmaktadırlar. Çalışmanın konusunu oluşturan markaların web siteleri, kullandıkları reklam filmleri ve konuya ilişkin haberler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Analizler pazarlama karmasının üç elmanı üzerinden -ürün, fiyat, tutundurma- yapılmıştır.

Bu markaların web sitelerinde sürdürülebilir ürünlerini sergiledikleri ayrı sekmelerde ve dijital pazarlama kanalları yoluyla bu ürünlerle ekolojik problemlere karşı duyarlılıklarını vurgulamaktadırlar. Ayrıca, bu ürünlerin diğer eşdeğer ürünlere nazaran daha yüksek fiyatlarla, aynı veya yakın fiyatlardan pazara sunulduğu da görülmektedir.

Örgütsel Öğrenme ile Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin Sürdürülebilir İş Tatmin Seviyesine Etkisi: Y Kuşağına Dair Ampirik Bir Çalışma

Dr. Öğr. Üyesi ARZU GİRİŞKEN
Altınbaş Üniversitesi İşletme Fakültesi
arzu.cakar@altinbas.edu.tr

Bu çalışmanın amacı örgütsel öğrenme ile tükenmişlik ilişkileri bakımından İstanbul'da perakende sektöründe emek veren Y kuşağındaki çalışanların sürdürülebilir iş tatmin seviyelerinin üzerindeki etkisini incelemektir.

Çalışmanın birinci bölümünde örgütsel öğrenme kavramı ve kavramın tarihteki gelişimi açıklanmıştır.

Sonrasında ikinci kısımda ise örgütsel öğrenme ile tükenmişlik ilişkisinin sürdürülebilirlik ve iş tatmin seviyesine etkileri literatür taraması yapılarak açıklanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, araştırma amacı doğrultusunda oluşturulan araştırma modeli ve hipotezler test edilmiştir.

Araştırma verileri İstanbul'da ikamet eden, Y kuşağındaki perakende sektörü çalışanları ile anket yöntemi ile yapılarak elde edilmiştir.

4 yıl içerisinde hayatındaki bireylerin %70'inin Y kuşağından oluşacağı ve Z kuşağının da nüfusun üçte birini oluşturacağı öngörülmesi, kuşaklar arasındaki çatışmaları da beraberinde getireceği için, söz konusu kuşak üyelerinde kuruma aidiyet hissinin azlığı da göz önüne alınarak tükenmişlik hissinin yüksek olacağı öngörülmektedir. Bu da sürdürülebilir bir iş tatmini yaratılmasında zorlaştırıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira, çalışanlardaki iş tatmini sürdürülebilir bir yapıda olmazsa, yönetilmesi ve sürekli kılınması da imkansızlaşır.

Perakende sektöründe Y kuşağından çalışanlara uygulanan ankette giriş kısmında demografik sorulara yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci kısmında ise Y kuşağındaki çalışanların perakende sektöründeki iş tatminleri ölçülmüştür.

Üçüncü kısımda da Y kuşağındaki çalışanların tükenmişlik durumunu ölçmek için Maslach Tükenmişlik Ölçeği (Maslach Burnout Inventory) kullanılmıştır.

Yapılan korelasyon analizi sonucunda Y kuşağı çalışanlar için örgütsel öğrenme ile tükenmişlik arasında anlamlı bir ilişki ve bu ilişkinin sürdürülebilir iş tatmin seviyesine etkisi bulunmuştur.

Elde edilen sonuçların hem alanda çalışacak araştırmacılara, hem de kurumlardaki profesyonellere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Örgütsel Öğrenme, Tükenmişlik, Sürdürülebilirlik, İş Tatmin Seviyesi

Yetişkinlerde Madde Bağımlılığı İle Çocukluk Çağı Travmaları Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma

Efe Barkın SEYFELI
Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi, Istanbul Aydin University, Psikoloji ABD,
efeseyfeli@stu.aydin.edu.tr
Efe Barkın Seyfeli: https://orcid.org/0000-0001-6100-6885

Dr. Öğr. Üyesi Ozlem SENER
Istanbul Aydin, University, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD,
ozlemsener@aydin.edu.tr
https://orcid.org/0000-0002-0081-7374

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yetişkin bireylerde bağımlılık yapıcı madde kullanımı sonrasında gelişen bağımlılıklar ile çocukluk çağına ait travmatik yaşantılar ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir. Madde bağımlılığı olan bireylerin çocukluk çağına ait deneyimleri ve bağlanma stillerinin değerlendirilmesi yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi ve çocuklukta anneden ayrı kalma değişkenlerine göre ele alınmıştır.

Bu araştırmada veriler Demografik Bilgi Formu, Alkol, Sigara ve Madde Tutulumu Tarama Testi (ASSIST), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kullanılarak anket yöntemi ile elde edilmiş ve betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri toplanırken Balıklı Rum Hastanesi'nden, sosyal medya sayfalarından ve alanda çalışan ruh sağlığı çalışanlarından destek alınmıştır ve 279 kişiye ulaşılmıştır. Bu araştırmanın katı-

lımcıları 143 kadın ve 136 erkekten oluşmaktadır. Yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, çocukluk çağı travmaları alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST tütün riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre ÇÇTÖ puanlarından sadece fiziksel taciz alt ölçeğinden alınan puanlar tütün riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(6,272)}$ = 2.697; p<0.05). Fiziksel taciz alt ölçeğinden alınan puanlar, tütün riski puanlarını %3.5 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle tütün riski puanlarının %3.5'i fiziksel taciz puanlarıyla açıklanmaktadır. Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST tütün riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçek puanlarından sadece kaygılı bağlanma alt ölçeğinden alınan puanlar tütün riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(3,275)}$ = 5.20; p<0.05). Kaygılı bağlanma alt ölçeğinden alınan puanlar, tütün riski puanlarını %4,3 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle tütün riski puanlarının %4,3'ü kaygılı bağlanma puanlarıyla açıklanmaktadır. Çocukluk çağı travmaları alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST alkol riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre ÇÇTÖ puanlarından fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel taciz alt ölçeklerinden ve ÇÇTÖ toplamından alınan puanlar alkol riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(6,272)}$ = 23.440; p<0.01). Fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel taciz alt ölçek ve ÇÇTÖ toplamından alınan puanlar, alkol riski puanlarını %32.6 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle alkol riski puanlarının %32.6'sı fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel taciz alt ölçek ve ÇÇTÖ toplamından alınan puanlarla açıklanmaktadır. Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST alkol riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarından alınan puanlar alkol riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(3,275)}$ = 52.952; p<0.01). Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarından alınan puanlar, alkol riski puanlarını %35.9 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle alkol riski puanlarının %35.9'u üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarıyla açıklanmaktadır. Çocukluk çağı travmaları alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST hint keneviri kökenliler riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre ÇÇTÖ puanlarından fiziksel taciz, fiziksel ihmal ve aşırı koruma alt ölçeklerinden alınan puanlar hint keneviri kökenliler riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(6,272)}$ = 12.346; p<0.01). Fiziksel taciz, fiziksel ihmal ve aşırı koruma alt ölçeklerinden alınan puanlar, hint keneviri kökenliler riski puanlarını %19.7 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle hint keneviri kökenliler riski puanlarının %19.7'si fiziksel taciz, fiziksel ihmal ve aşırı koruma

alt ölçeklerinden alınan puanlarla açıklanmaktadır. Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek ve toplam puanlarının ASSİST hint keneviri kökenliler riski puanını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizine göre Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarından alınan puanlar hint keneviri kökenliler riski puanlarını anlamlı şekilde yordamaktadır ($F_{(3,275)} = 20.672$; $p<0.01$). Üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarından alınan puanlar, hint keneviri kökenliler riski puanlarını %17.5 oranında yordamaktadır. Bir başka ifadeyle hint keneviri kökenliler riski puanlarının %17.5'i üç boyutlu bağlanma stilleri alt ölçek puanlarıyla açıklanmaktadır. Bu çalışma ile çocukluk çağına ait yaşantıların uzun vadede oluşabilen önemli sonuçları ortaya koyulmuştur. Bireyin madde bağımlılığı davranışı ve bağlanma stili belirli düzeyde çocukluk çağı yaşantılarından köken almaktadır. Kişinin bedensel ve ruhsal sağlıkları ile ilişki örüntülerinin kaliteli olarak sürdürülebilmesi için çocuklukta maruz bırakılacakları tutumlar önemli rol oynamaktadır. Bireyler bir araya gelerek toplumları oluşturur. Toplumların huzurunun sürdürülebilmesi, içinde bulunan bireylerin bedensel ve ruhsal sağlıklarının yerinde olması ve kaliteli ilişki örüntülerine sahip olmalarıyla mümkün olacaktır. Toplum içinde yetişen çocuklara yaklaşım, bir sonraki nesillerin oluşturacağı toplumların zeminini hazırlamaktadır. Toplum içerisinde bedensel, ruhsal ve ilişkisel sağlığın sürdürülebilmesi için güvenle, huzurla ve sağlıklı iletişim içerisinde büyüyen çocuklara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma ile çocukluk çağına ait olumsuz yaşantıların uzun vadede yetişkin bireylerin madde kullanım davranışlarında olumsuz bir etkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda yetişkinlerin madde kullanımı davranışı üzerinde çocukluk çağı olumsuz anılarının ve bağlanma biçiminin önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: madde bağımlılığı, çocukluk çağı travmaları, bağlanma stilleri

Yetişkin Bireylerde Yalnızlık Düzeyi ile Bağlanma Stilleri ve Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Ceren CAN
Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi,
İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
https://orcid.org/0000-0001-5517-0208

Dr. Öğr. Üyesi. İstanbul Özlem ŞENER
Aydın Üniversitesi,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, ABD.
https://orcid.org/0000-0002-0081-7374

ÖZET

Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19'un dünya üzerinde yayılım göstermesiyle birlikte Mart 2020'de pandemi ilan edilmiştir. Pandemi tedbirleri kapsamında küresel olarak sosyal ve fiziksel izolasyon süreci başlamıştır. Bu süreç bazı bireylerde çeşitli ruhsal problemlere ve yalnızlaşmaya yol açmaktadır. Bağlanma stilleri ve sosyotropik-otonomik kişilik özelliklerinin yalnızlık algısı ile ilişkili olabileceği ön görülmüştür. Bu araştırmanın amacı yalnızlık düzeyi ile bağlanma stilleri ve sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve sosyo-demografik değişkenler açısından değerlendirilmesidir. Araştırmanın örneklemini kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen ön lisans, lisans ve lisansüstü mezunu 764 kişi oluşturmaktadır. Araştırma anketleri, 18 yaşını geçmiş 484 kadın ve 280 erkek katılımcıya uygulanmıştır. Araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. Veri toplama aşamasında katılımcılara Sosyo-demografik Bilgi Formu, Sosyotropi-Otonomi Ölçeği, Erişkin Bağlanma

Biçimi Ölçeği ve UCLA Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen verilerin istatiksel analizi SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analizler için güven aralığı %95 olarak belirlenmiş, $p<0,05$ değerleri anlamlı kabul edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda yalnızlık ile bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkili bulunmuştur. Yalnızlık ile güvenli bağlanma arasında negatif yönlü, kaçıngan ve kaygılı bağlanma ile pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Yalnızlık ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Bağlanma stilleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerde incelenmiştir. Bu bağlamda güvenli bağlanma ile otonomi arasında negatif yönlü, kaçıngan bağlanma ile sosyotropi ve otonomi arasında pozitif yönlü, son olarak kaygılı bağlanma ile sosyotropi arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Araştırmanın değişkenleri ve katılımcıların sosyo-demografik özellikleri arasında da anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre bağlanma stillerinin ve kişilik özelliklerinin birlikte yalnızlık ile anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Yalnızlıktaki değişimin %36'sı bağlanma stilleri ve kişilik özellikleri tarafından açıklanmıştır.

Ülkemizde özellikle sosyotropi ve otonomi ile alakalı sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmış olup ele alınan üç değişkenin bir arada olduğu araştırmaya rastlanmamıştır. Literatür incelediğinde son zamanlarda yalnızlık ile alakalı çalışmaların arttığı gözlenmiştir. Sosyal ve fiziksel izolasyon sürecinde yalnızlaşmanın arttığı görülmektedir. Bu çalışmada yalnızlık tek başınalık, sosyal izolasyon anlamıyla ve hoşa gitmeyen bir durum olarak incelenmiştir. Yapılan araştırmada bağlanma stilleri ve sosyotropi-otonomik kişilik özelliklerinin yalnızlık üzerinde etkili olan iki parametre olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları, yalnızlık ve sonucunda oluşan ruhsal problemler ile çalışan psikolog, psikiyatr ve psikolojik danışmanlara yol gösterici olması açısından önemlidir.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyotropi, Otonomi, Bağlanma Stilleri, Yalnızlık

Yetişkin Bireylerin COVID-19 Korkusu ile Psikolojik Durumu Arasındaki İlişkide Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Rolünün İncelenmesi

İrem YÜMLÜ
Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi,
İstanbul Aydın University, Psikoloji ABD.
iremyumlu@stu.aydin.edu.tr
https://orcid.org/0000-0003-4797-1536

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ŞENER
Istanbul Aydın University, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, ABD.
ozlemsener@aydin.edu.tr
https://orcid.org/0000-0002-0081-7374

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı COVID-19 korkusu ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın aracı rolünü incelemektir. Araştırmanın bir diğer amacı ise COVID-19 korkusu, depresyon, anksiyete, stres ve psikolojik dayanıklılık kavramlarının sosyodemografik değişkenler (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, ekonomik düzey, ilişki durumu, COVID-19 tanısı alıp almama) ile olan ilişkisini incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma evrenini, Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan 18-70 yaş aralığındaki yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi, ulaşılabilirlik ve elverişlilik ilkesine göre kolay örnekleme ve kartopu yöntemi ile belirlenen 458'i kadın ve 206'sı erkek olmak üzere toplam 664 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma verileri çevrimiçi anket yöntemi kullanılarak Google Forms aracılığıyla toplanmıştır. Bu araştırmada, demografik bilgilere ilişkin soruların olduğu ve araştırmacı tarafından hazırlanmış Sosyo-Demografik Bilgi Formu,

Depresyon-Anksiyete-Stres Ölçeği (DASS-42), Koronavirüs (COVID-19) Korkusu Ölçeği ve Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerinin analizinde Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon Analizi ve Regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca aracı değişken etkisinin analizini yapmak için SPSS programında Hayes Makrosu (versiyon 3.5.2) kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi sonucunda COVID-19 korkusu puanları ile depresyon, anksiyete, stres ve psikolojik dayanıklılık puanları arasında düşük ve orta düzeyde pozitif ve negatif yönlü ilişkilerin olduğu bulunmuştur. COVID-19 korkusu puanı arttıkça depresyon, anksiyete ve stres puanının arttığı, psikolojik dayanıklılık puanının ise azaldığı gözlenmiştir. Psikolojik dayanıklılık puanları ile depresyon, anksiyete ve stres puanları arasında düşük ve orta düzeyde ve negatif yönlü ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık puanı arttıkça depresyon, anksiyete ve stres puanlarının azaldığı gözlenmiştir. COVID-19 korkusu ile depresyon, anksiyete ve stres arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın kısmi aracı rolünün olduğu tespit edilmiştir. COVID-19 korkusu, depresyon, anksiyete, stres ve psikolojik dayanıklılık puanlarının çalışmada ele alınan sosyodemografik değişkenlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur. Araştırma bulgularının, literatüre ve yakın gelecekte COVID-19 pandemisinin insanlar üzerindeki psikolojik etkilerini belirlemeye ve önlemeye yönelik yapılacak çalışmalara önemli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: COVID-19 Korkusu, Depresyon, Anksiyete, Stres, Psikolojik Dayanıklılık

Okul Psikolojik Danışmanlarının Konsültasyon Öz - Yeterliliklerinin Sundukları Konsültasyon Hizmetlerinin Sıklığı ve Konsültasyon Yapmaktan Aldıkları Doyuma Göre İncelenmesi

Arş. Gör. Dr. Binaz BOZKUR
Mersin Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Mustafa GÜLER
Selçuk Üniversitesi

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, okullarda çalışan psikolojik danışmanların konsültasyon yeterliklerinin verdikleri konsültasyon hizmetinin sıklığına ve bu hizmeti vermekten aldıkları doyuma göre incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırma bir tarama çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubu Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda Rehber Öğretmen unvanıyla çalışan 332 kişiden (205 kadın, 127 erkek) oluşmaktadır. Katılımcıların %85,5'i lisans; %14,5'i ise lisansüstü eğitim derecesine sahiptir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formu ve Guiney ve ark. tarafından geliştirilen ve Bozkur (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Konsültasyon Öz-Yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 2020 yılında internet üzerinden Google form aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi ve Sheffe testi tekniğinden yararlanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir:

- Velilerle konsültasyon yapma sıklığı değişkenine göre psikolojik danışmanla-

rın konsültasyon yeterlik algıları sürekli ve sık sık konsültasyon yaptıklarını ifade eden gruplar lehine($F=13,80$, $p<.05$); öğretmenlerle konsültasyon yapma sıklığı değişkenine göre psikolojik danışmanların konsültasyon yeterlik algıları sürekli konsültasyon yaptığını belirten grup lehine($F=14,10$, $p<.05$); okul yöneticileriyle konsültasyon yapma sıklığı değişkenine göre psikolojik danışmanların konsültasyon yeterlik algıları sürekli konsültasyon yaptığını belirten grup lehine; nadiren konsültasyon yaptığını ifade eden grubun ise aleyhine farklılaşmaktadır($F=18,93$ $p<.05$).

- Yürüttüğü konsültasyon hizmetlerinden doyum alma derecesi değişkenine göre psikolojik danışmanların konsültasyon yeterlik algıları doyum aldığını ve çok doyum aldığını belirten gruplar lehine farklılaşmaktadır ($F=13,54$, $p<.05$).

Sonuç: Araştırma sonucunda psikolojik danışmanlarının konsültasyon yeterlik algılarının verdikleri konsültasyon hizmetlerinin sıklığına göre farklılaştığı ve bu farklılığın sık hizmet verdiğini ifade eden gruplar lehine olduğu, ayrıca sundukları hizmetten aldıkları doyum derecesini yüksek olarak ifade eden psikolojik danışmanların yeterlik algılarının da daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar hedef gruplarla konsültasyon yapma sıklığının konsültasyon yeterliliği ile ilişkili olduğunu göstermesi açısından önem taşımaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Psikolojik danışman, konsültasyon özyeterliliği, eğitimde konsültasyon

Yeşil Havaalani Kriterleri: Fark Yaratan Uygulamalar

Beste Pelin ÇELEM
Nişantası Üniversitesi

Emre UYSAL
Eskişehir Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Vildan DURMAZ
Eskişehir Teknik Üniversitesi

ÖZET

Son yıllarda hava taşımacılığına olan talebin artması havaalanı faaliyetlerindeki artışları da beraberinde getirmiştir. Hızla büyüyen sektör giderek daha büyük çevresel zorluklarla karşılaşmakta ve artan kaygılarla birlikte diğer sektörler gibi daha çevreci çözümlere ve seçeneklere başvurmaktadır. Özellikle birçok paydaşı bir araya getirerek yarattığı sinerjiyle havacılık sektöründe çevreye yönelik en büyük etkilerin havaalanlarından kaynaklanması, havaalanlarını daha çevre dostu ve her açıdan sürdürülebilir bir sistem haline getirme çabasıyla 'Yeşil Havaalanı' kavramını ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmanın amacı; dünya çapında sürdürülebilirlik uygulamalarıyla fark yaratan Yeşil Havaalanlarının çevresel sorunları nasıl ele aldıklarını analiz ederek bir 'Yeşil Havaalanı' olmadaki temel unsurları belirlemektir.

Çalışmanın ilk bölümünde sürdürülebilirliğin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarına değinilmiş ve çevresel sürdürülebilirliğe ulaşmak için yeşil havalimanı kavramının ortaya çıkışı incelenmiştir. Ardından dünya çapında 10 Yeşil Havaalanı belirlenerek bu havaalanlarıyla ilgili genel bilgiler verilmiştir. Son bölümde ise bu havaalanlarındaki en iyi uygulamalar incelenmiş ve 'Yeşil Havaalanı' olma yolundaki temel unsurlar analiz edilerek odaklanılması gereken noktalar tespit edilmiştir.

Son yıllarda hava taşımacılığına olan talebin artması havaalanı faaliyetlerin-

deki artışları da beraberinde getirmiştir. Hızla büyüyen sektör giderek daha büyük çevresel zorluklarla karşılaşmakta ve artan kaygılarla birlikte diğer sektörler gibi daha çevreci çözümlere ve seçeneklere başvurmaktadır. Özellikle birçok paydaşı bir araya getirerek yarattığı sinerjiyle havacılık sektöründe çevreye yönelik en büyük etkilerin havaalanlarından kaynaklanması, havaalanlarını daha çevre dostu ve her açıdan sürdürülebilir bir sistem haline getirme çabasıyla 'Yeşil Havaalanı' kavramını ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmanın amacı; dünya çapında sürdürülebilirlik uygulamalarıyla fark yaratan Yeşil Havaalanlarının çevresel sorunları nasıl ele aldıklarını analiz ederek bir 'Yeşil Havaalanı' olmadaki temel unsurları belirlemektir. Bu amaçla, çalışmanın ilk bölümünde sürdürülebilirliğin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlarına değinilmiş ve çevresel sürdürülebilirliğe ulaşmak için yeşil havalimanı kavramının ortaya çıkışı tarihsel olarak verilmiştir. Nitel araştırma kapsamında, havaalanı değerlendirme kuruluşlarının listelerinden yararlanarak dünya çapında 10 Yeşil Havaalanı belirlenmiş ve bu havaalanlarının Web sayfalarında ve yıllık rapor ya da çevre raporları incelenerek konuya ilişkin temel kriterler saptanmıştır. Son bölümde ise bu havaalanlarındaki en iyi uygulamalar ile 'Yeşil Havaalanı' olma yolundaki temel unsurlar analiz edilerek odaklanılması gereken çevresel değerler tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Yeşil Havaalanı, Sürdürülebilirlik, Havacılık

Karl Marx'tan İklim Krizine Avrupa ve Ekososyalizm

Dr. Öğretim Görevlisi, Çağdaş CENGİZ
Dokuz Eylül Üniversitesi

ÖZET

İnsanın doğa üzerinde kurduğu tahakküm yalnızca toplum-doğa ayrımının değil insanlar ve toplumlar arası sınıfsal çelişkilerin de belirleyicisidir. Son yarım asırlık zaman diliminde tırmanan küresel ekolojik kriz, bir yanda kapitalist üretim ve tüketim ilişkilerinin "sürdürülebilir kalkınma" olarak kodladığı anaakım yaklaşımların yetersizliğini açığa vururken, öte yanda toplum-doğa diyalektiğinin iç içe, bütüncül ve emek eksenli niteliği ön plana çıkmaktadır. Diğer bir anlatımla sistem, dışsal bir anlam atfettiği doğayı değil, doğa sistemi belirlemekte, toplum-doğa-emek ilişkisinde doğayı sömüren insan, aynı zamanda emeği de sömürmenin koşullarını yaratmış olmaktadır. Bu noktada, insanı doğanın bir parçası değil hakimi olarak gören neoliberalizmin sınırsız büyüme dürtüsünde hem doğanın hem de emeğin sömürüsü doğallaşır. Marksizm ve ekolojik çalışmaların kesiştiği yerde Burkett ve Foster gibi öncü temsilcileri ile "Metabolik Yarılma" okulu ve ona alternatif bir dizi ekolojik yaklaşım, doğanın dengesine dair bu varoluşsal krizde kapitalist sermaye birikiminin yıkıcı etkisini ortaya koyarken, insanoğlunun ontolojik başlangıcı olan emeğin ve doğanın alınıp satıldığı, metalaştırıldığı uzun tarihsel süreçte, "ekonomik" kriz ile "ekolojik" krizin iç içe geçtiği, böylelikle büyüyerek yoluna devam etmezse devrilecek bir bisikleti andıran kapitalist ekonominin de "doğal sınırları"na dayandığını öne sürer. Ekososyalizme göre kapitalizm ve sürdürülebilirlik, fiziken bir arada uyum içinde olması imkansız iki düzeyi ifade eder. Bu nedenle Avrupa devletlerinin öncülüğünü üstlendiği uzun vadeli karbonsuz vb. hedefler de kapitalist sermaye birikimi için zorunlu olan koşullar ile çelişen bir zıtlık halindedir. Sermayenin toplum ile doğa arasındaki metabolik işleyişe verdiği zarar, ekonomi politiği olduğu kadar, ekoloji politiği de merkeze taşır. Politik ekonomiden po-

litik ekolojiye geçişte Marksist kavrayış, aynı zamanda kuzey-güney, batı-doğu eksenli küresel ayrışmayı/dengesizliği ve bu yolla merkezde ve çeperde yer alanı resmeden Dünya Sistemleri yaklaşımının mekansal savları üzerinden bir nevi doğal yatağını bulur.

Kuzey'in neden olduğu, bununla birlikte en ağır sonuçlarına Güney'in katlandığı ekolojik yıkımın sonuçları açısından kapitalist endüstriyel birikimin doğum ve yayılma merkezi olan Avrupa'nın bu süreç ve dönüşümdeki payı nedir? Kapitalist sistemin içinden türeyen yeşil dönüşüm stratejileri açısından en görünür özne konumundaki Avrupa Birliği'nin inşa ettiği söylemi pratiğe yansıtma olanağı var mıdır? Bu soruların yanıtını aramak üzere bu çalışmada öncelikle iklim krizinin ve ekolojik bozulmanın tarihsel ideolojik kökenleri, İngiliz erken dönem kapitalizminden başlayıp bugüne uzanan Avrupa merkezli evrimi konu edilmektedir. Rosa Luxemburg, toplumsal evrimin her yeni sürecinde yeniden keşfedilen ve o ana değin ayırdına varılmamış bir çok kavramın Marx'ın bilimsel evreninde saklı durduğunu ifade eder. Nitekim Marx'ın toprak, rant ve ekoloji meselelerinde kaynak olarak başvurduğu Liebig'in henüz 19. yüzyıl ortasında toprağın tüketimini konu alan "Tarımsal Kimyanın İlkeleri" adlı eserinde modern tarım sistemi sürdürülebilir olmaktan uzak ve yağmacı/gaspçı olarak tarif edilir. Leibig, toprağı tüketim tarzı itibarıyla Avrupa medeniyetini varoluşsal temellerinden koparabilecek kıtlık ve dolayısıyla paylaşım savaşlarının söz konusu olabileceğini öngörür. Yanı sıra sürdürülebilirlik ve küreselleşme gibi kavramların da henüz 19. yüzyılda bilimsel tartışma iklimine girdiği görülür. Böylelikle ekolojik perspektifin Marx'ın anlatısında yer bulan nüveleri, günümüzde toplumsal dönüşümü insan-doğa ilişkisinin dönüştürülmesiyle koşullandıran yaklaşımları beslemeye devam etmektedir. Bu bağlamdaki tarihsel ve kuramsal köklerden hareketle bu çalışmada ekoloji ve Marksizm üzerine giderek derinleşen literatür ışığında dünden bugüne Avrupa devletlerinin ve Avrupa bütünleşmesinin konumu ve ideolojik söylemi analiz edilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Marksizm, Metabolik Yarılma, Sürdürülebilirlik, İklim K*rizi, Ekososyalizm, Avrupa*

KAYNAKÇA:

Benton, T. ed. (1996). The Greening of Marxism, New York: Guilford Press.

Biro, A. Ed. (2011). Critical Ecologies: The Frankfurt School and Contemporary Environmental Crisis, Toronto University.

Burkett, P. (2014). Marx and Nature: A Red and Green Perspective, Haymarket Books.

Cook, D. (2011). Adorno on Nature, Durham: Acumen.

Dawson, A. (2016). Extinction: A Radical History, New York: OR Books.

Foster, J. B. (2000). Marx's Ecology: Materialism and Nature, Monthly Review Press.

Foster, J. B.; Clark, B.; York, R. (2010). The Ecological Rift: Capitalism's War on the Earth, New York: Monthly Review Press.

Gould, S. J. (2002). The Structure of Evolutionary Theory, Cambridge MA: Harvard University Press.

Hailwood, S. (2015). Alienation and Nature in Environmental Philosophy, Cambridge University Press.

Levins, R.; Lewontin, R. (1985). The Dialectical Biologist, Cambridge MA: Harvard University Press.

Nixon, R. (2011). Slow Violence and the Environmentalism of the Poor, Cambridge MA: Harvard University Press.

O'Connor, J. (1998). Natural Causes: Essays in Ecological Marxism, New York: Guilford Press.

Podobnik, B. (2006). Global Energy Shifts: Fostering Sustainability in a Turbulent Age, Philadelphia: Temple University Press.

Roberts, J. T.; Parklar, B. C. (2007), Climate of Injustice: Global Inequality, North-South Politics, and Climate Policy, Cambridge MA: MIT Press.

Schmidt, A. (2014). The Concept of Nature in Marx, Londra: Verso.

Soper, K. (1995). What is Nature?: Culture, Politics and the Non-Human, Oxford: Blackwell.

Vogel, S. (1996). Against Nature: The Concept of Nature in Critical Theory, Albany: Suny Press.

Kuş Evleri:
Ecdadımızın Merhametli Yüreğindeki Sırça Köşkler

Öğr. Gör. Özlem ÖZER TUĞAL

İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa,

Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Seramik, Cam ve Çinicilik Programı,

ozlemozertugal2010@gmail.com

ÖZET

Türk milleti olarak, çok çeşitli geleneğe ve oldukça zengin kültüre sahibiz. Bu zenginliklerimizden biri de kuş evleri diye tabir edilen ve kuşların barınması için bina yüzeylerine taş ya da seramikten yapılmış bulunan kuş barınaklarıdır. Kuş evleri ilk yapıldığı tarihten günümüze, dönemin izlerini taşıyan en önemli mimari yapılardandır. Günümüze değin gelmiş birçok tarihi taş binalarda, kuş evlerine rastlamak mümkündür. Osmanlı mirası ve yaşam felsefesini günümüze taşıyan unsurlardan biri olan kuş evleri günümüzde artık yeniden yapılmadığı gibi eskileri de yıpranmış ve yok olmaya yüz tutmuştur. Kuş evleri ve kuşların bu evleri benimseyip içerisinde hayatlarını devam ettirmeleri pek çok kişide hayranlık uyandırmıştır. Bu hayranlık beni kuş evlerinin tarihini ve yapılma sebeplerini derinlemesine araştırmaya sevk etmiştir. Araştırmalarımız sonucunda ben de birçok kuş evi tasarımları yaptım ve onları seramik sanatı ile bütünleştirmek suretiyle 2010 yılından itibaren şekillendirmeye çalıştım. Ortaya çıkardığımız kuş evleri İstanbul'un birçok parkında kuruyan ağaçlara monte edilerek kuşlara ev sahipliği yapmaları sağlandı. Bu çalışmalara paralel olarak, kuş evleri tarihi, yapım teknikler ile birlikte birçok bilgiyi öğrencilerim ile paylaştım ve onlara kuş evleri konusunu araştırma ödevi olarak verildi. Bu çalışmalarla, kültürel değerlerimizden olan kuş evlerinin öğrencilere ve genç insanlara anlatılması, bu konuda çeşitli proje ve uygulamalar yaparak gençlerde farkındalık oluşmasını sağlamak ya da farkındalık bilincini artırmak amaçlanmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Kuşevleri, Seramik, proje, sosyal sorumluluk, kültür mirası, şehir, İstanbul

ABSTRACT

As the Turkish nation, we have a wide variety of traditions and a very rich culture. One of these riches is the bird shelters, which are called bird houses and made of stone or ceramic on the surfaces of the buildings for sheltering birds. Bird houses are one of the most important architectural structures that bear the traces of the period since the first construction. It is possible to come across bird houses in many historical stone buildings. Bird houses, one of the elements that brought the Ottoman heritage and philosophy of life to our day, have not been rebuilt today and the old ones have been worn out and have started to disappear. Bird houses and the adoption of these houses and the lives of birds in many people has aroused admiration. This fascination led me to an in-depth study of the history of birdhouses and the reasons for their construction. As a result of our research, I made many bird house designs and tried to shape them from 2010 by integrating them with ceramic art. The bird houses that we unearthed were mounted on the trees that dried up in many parks of Istanbul and allowed them to host the birds. In parallel to these studies, I shared with my students a lot of information about the history of bird houses, construction techniques and they were given homework as a research project on bird houses. With these studies, it is aimed to explain bird houses, which are one of our cultural values, to students and young people, to create awareness or to raise awareness among young people through various projects and applications.

KEY WORDS: Bird house, ceramic, project, cultural heritage, social responsibility, city, Istanbul

2021 Yılı Türkiye'sinde Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları Üzerine Bir İnceleme

Meltem ÜZÜM

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi,

meltemdurgut@hotmail.com

ORCID 0000-0003-3562-7340

Doç. Dr. Teoman AKPINAR

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi

takpinar@nku.edu.tr

0000-0002-2205-1584

ÖZET

Sosyal güvenliğin amaçları ve uygulanması oldukça kapsamlı bir olgu olup, geniş anlamda sosyal güvenliğin tanımına toplumsal sorunların birçoğu girmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden birisi de yoksullukla mücadele etmektir. Türkiye'de yoksulluğun ve muhtaçlığın telafi edilmesine yardımcı olabilmek için kurulmuş olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları sosyal adalet ve sosyal barışın sağlanmasında önemli bir görev üstlenmiş durumdadır. Türk devletleri ilk kurulduğundan bu yana töre geleneği sürdürülmüş ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma daima toplumda teşvik edilegelmiştir. Günümüzde, Türkiye'de de diğer ülkelerde olduğu gibi yoksul ve muhtaç insanlar bulunmaktadır ve bu insanların ihtiyaçlarının, hayatta kalmaları ve hayatlarını sürdürebilmeleri için yardımlara gereksinimleri olmaktadır. Toplum içinde varlığını sürmeye çalışan bu kişileri göz ardı etmemek ve bu kişilerin de toplumun bir parçası olduğu bilinci ile onlara yardım etmek devletin ve dolayısıyla sosyal sigorta

sisteminin görevi olarak kabul edilmelidir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları sosyal güvencesi olmayan bireyleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın mütevelli heyetlerinin kararı sonucunda yapılan yardımlar ile destekleyebilmektedir. Sosyal yardım alan bireylerin kendilerine daha cömert davranılması konusunda beklentileri olduğu bu çalışmada ifade edilen konular arasındadır. Çalışmada, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları'nın işleyişi ve yapmakta olduğu yardımlar güncel rakamlar da verilerek belirgin hale getirilmeye çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: Sosyal yardım, sosyal hizmet, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

A Study on Struggle Against Poverty and Social Assistance and Solidarity Foundations of Turkey in 2021 Years

ABSTRACT

The objectives and implementation of social security is a very comprehensive phenomenon and its definition comprises most of the social problems in a broad sense. One of the primary problems is struggle against poverty. Established to contribute to atoning the poverty and destituteness in Turkey, the Social Assistance and Solidarity Foundations have assumed an important task in ensuring social justice and social peace. Since the foundation of the very first Turkish state, the tradition of manners has been maintained and social solidarity and assistance have always been encouraged in the society. Currently, one can meet poor and destitute people in Turkey, as is the case in many other countries, being in need of aid in order to survive and maintain their lives. It should be the duty of state and thus of the social security system to pay sufficient attention to such people who strive to survive within the society and to provide necessary aid with awareness that these people constitute a part of the society. The Social Solidarity and Assistance Foundations can provide support to individuals who do not have social security through aids made upon resolution adopted by the boards of trustees of Social Solidarity and Assistance Foundations. One of the issues handled in this study that individuals receiving social assistance have expectations about being treated more generously. This study attempts to clarify the functioning of the Social Solidarity and Assistance Foundations and the aids they provide by providing up-to-date figures.

KEYWORDS: Social assistance, social service, Social Assistance and Solidarity Foundations

Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik Olasılıkları

Fırat ARAPOĞLU[6*]

Çağımızda "sanatın ölümü" ve "sanatın sonu" olarak adlandırılan tartışmalar, eğitim için de "pedagojinin sonu" ya da "eğitim sonrası çağın başlangıcı" olarak anılıyor. Ayrıca bu geçiş döneminde eski kurallarla yeni girişimler arasında bir gerilim gözlemleniyor.

Halbuki sanat ve yaşam bir arada olmalı ve sanat eğitimi, teknik sorunları içermekle birlikte, bağlama daha fazla odaklanmak zorundadır. Ancak bu şekilde yaşamı nasıl algıladığı ve daha verimli tükettiği anlaşılacaktır. Bu perspektiften bakılırsa sanat öğrencisine hayatı farklı yöntemlerle yeniden algılama ve yorum reflekslerine sahip olma becerisi kazandırmalıyız.

Bu çalışmanın amacı, sanatta "kurallar" ile "özgürlük" kavramı arasında bir denge kurabilecek bir ipucu aramaya çalışmaktır. Formel bir sanat eğitimine odaklanmak yerine; sanat ve sanat eğitimine günlük yaşam pratiklerini özümseyen bir yaklaşım, er ya da geç daha demokratik bir ortam yaratacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: "Sanat Eğitimi", "Sanat Tarihi", "Estetik".

6 * Dr. Öğr. Üyesi, Altınbaş Üniversitesi/*Asst. Prof. Dr., Altınbaş University*, e-mail: firat.arapoglu@altinbas.edu.tr.

Possibility of Sustainability in Art Education

In this age, the discussion that are called as “the death of art” and “the end of art” in art and aesthetic is connoted also for the education like as “the end of pedagogy” or “the beginning of post-educational age”. It is also observed a tension between the old rules and the new enterprises in this transition period.

However, art & life must be together and art education must focus on the context much more with involving technical problems. From this point, it will be understood how perceived the life and consumed it more efficiently. From this perspective, we must give art students an ability to re-perceive the life with different methods and to have comment reflexes.

The aim of this study is to try to look for a clue that can establish a balance between “rules” & the notion “freedom” in art. Instead of focusing on a formal art education, an approaching that absorbing the daily life practices to art and art education will give rise to more democratic environment sooner or later.

KEYWORDS: “Art Education”, “Art History”, “Aesthetics”.

Borsa İstanbul (Bist) Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İmalat ve Enerji Sektöründeki İşletmelerin Eko-Verimlilik İncelemesi

Arş.Gör. Elif ENSARİ ALPAY
Ondokuz Mayıs Üniversitesi -İİBF

ÖZET

Sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesinde işletmelerin çevresel ve ekonomik performanslarını birlikte geliştirmeleri oldukça önem arz etmektedir. Sadece ekonomik kaygılar taşımanın sürdürülebilir olmadığı anlaşıldığından beri çevresel etkileri dikkate alarak verimli olmak isteyen işletmeler, proaktif yöntem ve kararlar almaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Borsa İstanbul (BİST) Sürdürülebilir Endeksine girerek sürdürülebilir uygulamaları yerine getirdiklerini bir nevi teyit ve tasdik ettirmiş sayılan işletmelerin sürdürülebilirliğin önemli iki boyutu olan ekonomik ve çevresel performanslarını incelemektir. Bu doğrultuda söz konusu endekste olan ve çevresel etki konusunda en büyük paya sahip sektörlere ait işletmelerin 2015 ve 2019 yıllarına ilişkin CO_2 emisyon verileri ile finansal verileri analiz edilerek eko-verimlilik performansları elde edilmiştir. Buna göre BİST Sürdürülebilir Endeksinde olup imalat sektöründeki işletmelerin % 60'nın eko-verimlilik performanslarının sektör ortalamasından yüksek olduğu, genel olarak 2015 ve 2019 yılları için işletmelerin eko-verimlilik performanslarında çok büyük değişimlere rastlanmadığı öne çıkan sonuçlar arasında gösterilebilir.

ANAHTAR KELİMELER: Sürdürülebilirlik, Ekonomik Performans, Çevresel Performans, Eko-Verimlilik

Eco-Efficiency Analysis of Enterprises in the Manufacturing And Energy Sector Included in Borsa Istanbul (Bist) Sustainability Index

ABSTRACT

It is very crucial for enterprises to improve their environmental and economic performances together in the accruement of sustainable development. Since it is realized that focusing only on economic issues is not sustainable, businesses willing to be efficient while taking environmental impacts into consideration take proactive methods and decisions. In this regard, the aim of the study is to analyze the two important dimensions of sustainability, economic and environmental efficiency of enterprises considered to have confirmed and acknowledged that they adopt sustainable practices by being included in the Borsa Istanbul (BIST) Sustainable Index. Accordingly, the eco-efficiency performances of the enterprises in the index and belonging to the sectors with the largest share in environmental impact were obtained by analyzing the CO_2 emission data and financial data for 2015 and 2019. It can be seen that 60 percent of the enterprises in the manufacturing sector in the BIST Sustainable Index had higher eco-efficiency performances than the sector average, and there were no significant improvements in the eco-efficiency performances of the enterprises between 2015 and 2019.

KEYWORDS: Sustainability, Economic Performance, Environmental Performance, Eco-Efficiency

Çimento Endüstrisi Sürdürülebilirlik Performans Kriterlerine Göre Coğrafi Bölgelerin Sıralanması: Bütünleşik ENTROPY - ARAS Yöntemi Uygulaması

Pelin TOKTAŞ
Başkent Üniversitesi

ÖZET

Çimento üretimi, yenilenemeyen kaynakları kullanarak büyük miktarlarda malzemenin ticari ürünlere dönüştürüldüğü bir süreçtir. Bu süreç, yüksek CO_2 salınımına neden olan yüksek enerji gerektirir. Çimento endüstrisinin önde gelen üyeleri, çevresel performansı arttırmak ve maliyet rekabetçiliğini geliştirmek için çeşitli çözüm yolları aramışlardır. Bunun için, 1999 yılında Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi'ne (World Business Council for Sustainable Development - WBCSD) başvurularak bugün endüstrinin karşı karşıya olduğu sürdürülebilir kalkınma sorunlarının bağımsız bir değerlendirmesini yaparak yönetmelerini istemişlerdir. Böylece, sürdürülebilir kalkınma, bunun çimento endüstrisi için ne anlama geldiği ve iş uygulamalarında hangi değişikliklerin yapılmasının gerekli olabileceği anlaşılmıştır. Daha sonrasında 1999 yılında, WBCSD bünyesinde küresel gönüllülük esasına dayanan bir program olan, Çimento Sürdürülebilirlik Girişimi (Cement Sustainability Initiative – CSI) kurulmuştur. Boyutları çok büyük ve çok uluslu şirketlerden küçük yerel üreticilere kadar çeşitlilik gösteren CSI üyeleri, enerji tüketimlerini ve CO_2 salınımlarını CSI'nın Çimento Endüstrisi için CO_2 ve Enerji Muhasebesi ve Raporlama Standardına (Çimento CO_2 ve Enerji Protokolü) göre rapor etmektedir. Bu raporlama ile birlikte, sektöre özgü ve kamuya açık Rakamları Doğru Bulmak (Getting Numbers Right - GNR) veri tabanı geliştirilmiştir. GNR, toplam CO_2 salınımları ve enerji tüketimi verileri için sağlam ve doğrulanmış analitik bir temel sunmaktadır ve endüstrinin coğrafi bölgeler arasında performansı her yıl izlemesine ve karşılaştırmasına olanak tanımaktadır.

Bu çalışmada, GNR 2018 verilerine göre coğrafi bölgelerin gri ve beyaz çimento üretimine ait seçilen performans göstergelerine sıralanması amaçlanmıştır. Bu sıralama için göz önünde bulundurulan sürdürülebilirlik performans kriterleri şunlardır: Toplam çimento üretim hacmi, toplam brüt CO_2 salınımı miktarı, yerinde elektrik üretiminden kaynaklanan CO_2 hariç brüt CO_2 salınımı miktarı, yerinde elektrik üretiminden kaynaklanan CO2 hariç toplam net CO_2 salınımı miktarı, çimento üretimi için toplam harici güç tüketimi, toplam alternatif fosil yakıtlar ve karışık yakıt tüketimi miktarı ve toplam biokütle yakıt miktarı. GNR'ın yayınladığı raporlarda, Afrika, Asya, Brezilya, Orta Amerika, Çin - Kore - Japonya, CIS, Avrupa, Hindistan, Orta Doğu, Kuzey Amerika ve Güney Amerika olmak üzere 11 farklı coğrafi bölge ele alınmıştır. Bu problemde, belirlenen performans kriterlerine göre coğrafi bölgelerin sıralaması yapılacağından Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden yararlanılmıştır. Önerilen bütünleşik yaklaşımda, performans kriterlerinin ağırlıklarını belirlemek için ENTROPY yönteminden, coğrafi bölgelerin sıralaması için de Additive Ratio Assessment (ARAS) yönteminden kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, ilk üç sırada Brezilya, CIS ve Kuzey Amerika yer almış ve elde edilen sıralama tartışılmıştır. Önerilen bütünleşik yaklaşımın, coğrafi bölgelerin sürdürülebilirlik performans sıralamasının elde edilmesi için uygulaması kolay ve etkili bir yöntem olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Çimento endüstrisi, sürdürülebilirlik, performans göstergeleri, çok kriterli karar verme, ENTROPİ, ARAS.

Ülkemizde Faaliyet Gösteren Denim Sektörü Firmalarının Sürdürülebilirlik Çalışmaları Üzerine Bir İnceleme

Dr.Öğr.Üyesi Şengül EROL
Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Moda Tasarımı Bölümü Öğretim Üyesi

Çiğdem DÜZGÜN
Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tasarım Çalışmaları Programı Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Yaşamın temel maddesi olan su, aynı zamanda dünyanın en **çok** tehdit altında olan temel ihtiyaç kaynağıdır. Günümüzde sahip olduğumuz kısıtlı ve değerli kaynaklarımız zararlı kimyasallarla zehirlenmekte, yok edilmektedir. Ciddi boyutta olan ve doğal kaynakların tüketimine neden olan bu tehdidin durdurulmasını sağlayacak **çözümlerin** bulunması gerekmektedir. Sürdürülebilirlik **çalışmaları** bu tehditlere karşı geliştirilecek bir **çözüm önerisi** olarak gösterilebilir.

Sürdürülebilirlik, çevre değerlerinin ve doğal kaynakların akılcı yöntemlerle kullanılması ve günümüz kaynaklarının gelecek nesillere aktarılması ilkesiyle ekonomik ve çevresel gelişmenin sağlanmasını amaçlayan çevreci dünya görüşü olarak tanımlanabilir.

Tekstil ve hazır giyim sektörü özellikle son yıllarda çevresel zararların etkilerinin azaltılması, atıkların minimize edilmesi, su tüketiminde tasarruf etmeyi amaçlayarak yeniden kullanım (re-use, upcyle, down-cycle), geri dönüşüm (re-cyle) ve ileri dönüşüm çalışmaları üzerine oldukça hızlı bir şekilde yol almaya başlamıştır. Yeniden kullanım (re-use) daha çok ikinci el pazarını kapsamasına rağmen, geri dönüşüm ve ileri dönüşüm en basit tabirle atıl ya da kullanılamaz

duruma gelmiş ürünlerin dönüştürülmesi sürecini ifade etmektedir. Hazır giyim ve tekstil sektöründe kullanılamaz duruma gelen giysiler, geri dönüşüm fabrikalarında lif haline getirilerek dönüştürülür ve bu durum geri dönüşüm (re-cycle) olarak ifade edilirken, raf ömrü tükendiği için atıl duruma gelmiş bir giysinin parçalanarak yeni bir ürün elde edilmesi süreci ileri dönüşüm (up-cycle) olarak ifade edilir.

Giysi tasarımlarında sürdürülebilirlik çalışmalarına bakıldığında hangi malzeme ve yöntem ile yapılırsa yapılsın; ekolojik dengeyi sağlamak, su kaynaklarını korumak ve kimyasal kullanımını önlemek gibi ortak amaçlara sahip olduğu görülür.

Genellikle pamuk liflerinden üretilmesi, uzun ömürlü ve dayanıklılığın yüksek olması nedeniyle ürün sürdürülebilirliği bakımından tercih edilen tekstil ürünlerinin en başında gelen denim; her kesim ve yaştan kullanıcıya hitap edebilen bir tekstil ürünüdür.

Günümüzde en çok tercih edilen ve en geniş kullanım alanına sahip bir tekstil ürünü olan denim kumaşlar; üretim aşamasında çok fazla kimyasal atık bırakmakta ve ciddi miktarda su tüketimine sebep olmaktadır. Örneğin 1 kg pamuk lifi üretimi sırasında ortalama 20 000 kilogram su harcanmaktadır. Bu su tüketimin minimize edilebilmesi için, sıfırdan pamuk üretmek yerine geri dönüştürülmüş tekstil (denim) lifleri tercih etmek, doğal kaynakların azalmasının önüne geçecektir. Su tüketimin yanı sıra tekstil lifleri üretim aşamasında doğaya kimyasal atıklar bırakmakta bu durum ekolojik boyutta ciddi zararlara sebep olmaktadır. Türkiye ve Global olarak markalaşmış birçok firma, su tüketimi ve kimyasal atıkları azaltmak adına sürdürülebilirlik tanımı çerçevesinde üretimler yapmaya başlamıştır.

Denim ürünlerde denimin yeniden lif haline dönüştürülmesi sürdürülebilirlik alanındaki kullanım oranının artmasına büyük bir avantaj sağlamaktadır. Hazır giyim sektörünün neredeyse her markasında yer alan denim ürünlerin sürdürülebilirliği birçok marka tarafından bilinçli ve aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Küçük işletmeler, bireysel tasarımcılar ya da kendisi deneme yapmayı seven insanlar için ise denim, lif dönüşümü ile değil parçalanarak kumaş olarak kullanılması ile sürdürülebilirlik kavramı içerisinde yer almaktadır. Büyük markalar denim ürünlerin geri dönüşüm çalışmalarını tasarımlarına yansıtmakta, bu vesile ile ülkemizde geri dönüştürülmüş denim kumaş üretimi yapan firmalar doğaya verilen zararın önlenmesine katkı sağlamaktadır.

Kumaş ve ürün bazında faaliyet gösteren denim üretimi yapan firmaların sürdürülebilirlik çalışmalarının incelendiği bu araştırmada firmaların konuya olan duyarlılıklarını ve doğaya verilen zararlara karşı aldıkları önlemler üzerinde du-

rulmuştur.

İncelenen markaların çalışmaları hakkında ilk örnek Levi's markasına ait waterless serisi olarak verilebilir. Bu yöntemle yapılmış ürünlerde su kullanımını azaltıcı yeniliklerden bir tanesi olan ozon teknolojisi kullanılmaktadır. Bu teknoloji ile yıkama ve ağartıcı kullanmadan renk açma yapılmaktadır.

Türkiye'den diğer öncü marka olan İsko Denim, **Earth Fit** adı ile çıkardıkları kumaş serisi ile kumaş üretiminin tüm aşamasında doğa ile dost uygulamalar kullanırken, su, enerji ve kimyasal kullanımını yüksek oranda azaltma sağlamayı hedeflemektedir.

Sürdürülebilir denim konusunda, en çok alanda faaliyet gösteren ve bu akımın başında gelen İngiltere merkezli olup ülkemizde üretim ve satışı yapılan Nudie Jeans adlı firma, kimyasal kullanımında oldukça seçici davrandıklarını belirtmekte, ürünlerin geri dönüşümünden denim kumaş ve organic cotton denim kumaş üretmektedir. Ayrıca tüketicilere denim kiralaması yoluyla hizmet vermektedir.

Sürdürülebilirlik ve ekolojik yenilikçi yaklaşımlarıyla dikkat çeken DyStar, yıkama endüstrisinde kimyasal ve su kullanımının en uygun seviyeye getirilmesini hedefleyerek yeni kimyasal maddeler ve uygulamalar geliştirmiştir. Yeni kapalı sistem sprey teknolojisiyle birlikte, çeşitli yıkama efektleri yaratılırken, yüksek miktarlarda su, kimyasal ve enerji tasarrufu yapılmaktadır.

Ekolojik dengenin bozulması, tüketimin kontrol edilemez bir şekilde artmasına bağlı olarak üretimin artması, kimyasal kullanımının maliyette daha ucuz olması gibi birçok nedenden dolayı çevreye verilen etki giderek daha kötü bir hal almaktadır. Her alanda artan sürdürülebilir yaklaşım, yalnızca, en çok tercih edilen denim ürünlerde bile uygulandığında çevresel zararların azaltılması ve su kaynaklarına daha az zarar verilmesi yönünde önemli adımlar atılmaktadır. Bu araştırmada denim üretiminde sürdürülebilirlik konusunda öne çıkan firmalardan bazılarına, sektör ve araştırmacılar için alternatif bir kaynak olması adına değinilmiştir. Araştırmada yer alacak bilgiler firmaların bu konudaki farkındalığının vurgulanmasını sağlayacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: Denim Sürdürülebilirliği, Sürdürülebilirlik

Vietnam'a Gelen Doğrudan Yabancı Yatırımlar Enerji Güvenliği Riskini Azaltıyor mu?

Araş. Gör. Dr. Alper KARASOY[7]
Afyon Kocatepe Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

ÖZET

Vietnam'a gelen doğrudan yabancı yatırımların (DYY), büyümeye, enerji tüketimine ve çevresel bozulmaya olan etkileri görgül literatürde ele alınmış fakat bu yatırımların Vietnam'ın enerji güvenliği riskine (EGR) olan etkisi incelenmemiştir. Bu çalışmanın ana amacı, Vietnam'a gelen DYY'nin ülkenin EGR'sine olan etkisini 1985-2018 dönemini temel alarak araştırmaktır. Bu kapsamda iki değişkenli bir model oluşturulmuş ve öncelikle bu modelde kullanılan zaman serilerinin (DYY ve EGR) durağanlık özellikleri birim-kök testleriyle incelenmiştir. Sonrasında öne sürülen modeldeki değişkenlerin eş-bütünleşik olup olmadığı da dağıtılmış gecikmeli otoregresif (ADL) sınır testi yaklaşımıyla sınanmış ve bu testin sonucunda modeldeki değişkenlerin uzun dönemde birlikte hareket ettiği tespit edilmiştir. Devamında yine ADL yöntemi yardımıyla uzun ve kısa dönemlerde DYY'nin Vietnam'ın EGR'sini nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Elde edilen tahmin sonuçlarına göre DYY'nin EGR üzerindeki kısa dönem etkisinin değişken olduğu fakat uzun dönemde bu etkinin negatif ve -kısa dönem etkisine kıyasla- çok daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bir başka ifadeyle Vietnam'a gelen DYY'nin, uzun dönemde, ülkenin enerji güvenliğini arttırdığı tespit edilmiştir. İlaveten, ADL yöntemiyle elde edilen uzun dönem bulgusunun dirençliliği, ileri sürülen modelin devingen sıradan en küçük kareler (DOLS) yöntemiyle de tahmin edilmesiyle sınanmıştır. Sonuç olarak DOLS yöntemiyle tahmin edilmiş uzun dönem katsayısının anlamlı ve ADL yöntemiyle

7 Sorumlu yazar. E-posta: akarasoy@aku.edu.tr, *ORCID*: 0000-0001-9447-3375 (https://orcid.org/0000-0001-9447-3375).

elde edilmiş uzun dönem katsayısıyla örtüştüğü bulunmuştur. Kısacası hem ADL hem de DOLS yöntemleriyle elde edilen uzun dönem sonuçları, DYY'nin Vietnam'ın EGR'sini azalttığını göstermiştir. Elde edilen bu sonuçlar kapsamında çeşitli politika önerileri ileri sürülmüştür.

ANAHTAR KELİMELER: Doğrudan Yabancı Yatırımlar, Enerji Güvenliği Riski, Vietnam, Dağıtılmış Gecikmeli Otoregresif Sınır Testi Yaklaşımı, Devingen Sıradan En Küçük Kareler Yöntemi.

Cyclists' Mobility and COVID-19

Umut TÜRK
Abdullah Gül Üniversitesi

ABSTRACT

This paper studies the bicycle mobility in the pre and post COVID periods in the Netherlands from a comparative perspective. Cycling is essentially the most-environment friendly mode of transport. Countries encourage the widespread use of bicycles not only as a leisure activity but also for daily commuting to work in their agenda for a sustainable and healthy future. In this paper, a novel dataset is employed to track the cycling activity both in 2019 and 2020 to examine the determinants of bicycle mobility in the pre and post COVID periods. The analysis starts by plotting the cyclists' mobility from 2019 to 2020 as shown in Figure 1. Although the mean distance cycled increases later in the post-COVID period, there is a decrease in the duration of travel. This reflects the decrease in time spent outdoors but also points out an overall increase in the cyclists' activity space. In the second part of the methods, the correlation analyses are conducted between cyclists' mobility, general human mobility and policy stringency index. Spearman correlations show that while there is a low but statistically significant negative correlation between policy stringency and cyclists' mobility (-0.022), the correlation is stronger between human mobility and stringency index (-0.22). Alternatively, the cross-correlations are computed between lagged policy stringency and human mobility and cyclists' mobility (defined both as the mean distance travelled and the duration of travel). The cross-correlation coefficients show slightly higher association between cyclists' mobility and lagged policy stringency. The last part of the methods involves an empirical exercise, which examines cyclists' mobility via fixed effects models (cyclists and time fixed effects) both for the pre and post COVID periods. The findings point out several similarities but also differences between the two periods. The differences are also underlined by decomposing the R2 from the two models by the Shapley

method. The Shapley value registers notable decrease in the contribution of the time fixed effects in the post COVID period, which reflects the patterns regarding working from home.

KEY WORDS: Cycling mobility, policy stringency, COVID-19

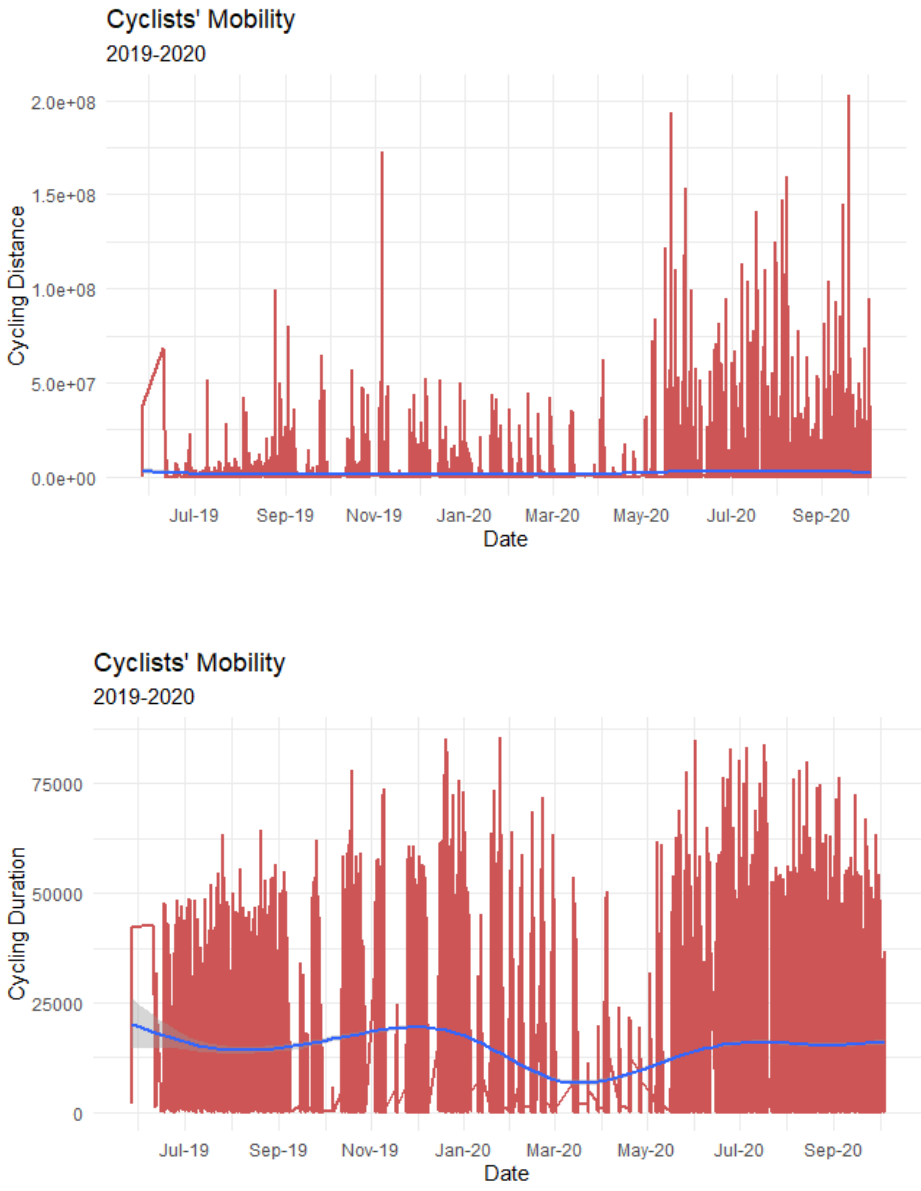


Figure 1: Cyclists' mobility: upper panel shows cyclists' mobility as measured by daily total distance travelled and lower panel shows duration of travel for the same period.

Türkiye Ekonomisinde Net Enerji İhracatı ve Ekonomik Büyüme

Dr. Mustafa KARTAL [8]

ÖZET

Enerji, özellikle gelişmekte olan ekonomilerin sanayi üretimi ve ekonomik çıktı seviyeleri bakımından önemli belirleyeci faktörlerden birisi olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada, Türkiye ekonomisi özelinde net enerji ihracatı ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik konu edinmiştir. Çalışma kapsamında, nihai olarak net enerji ihracatı ve ekonomik büyüme arasında pozitif nedesellik olduğu hipotezi kabul edilmiştir. Bu bağlamda ülkeler enerji politikalarında enerjinin; ucuz, çeşitlendirilebilir ve güvenilir olmasının yanı sıra; enerji konusunda dışa bağımlılığı azaltıcı tedbirleri uygulamaya koyması makro ekonomik istikrar ve sürüdürülebilir ekonomik büyüme hedefine ulaşılmasına zemin hazıylayacaktır.

ANAHTAR KELİMELER: Net Enerji İhracatı, Ekonomik Büyüme, Nedensellik Analizi, Türkiye.

8 Selçuk Üniversitesi, *Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü,* mkartal@selcuk.edu.tr

Çevresel Sürdürülebilirlik Kriterlerine Göre Otomotiv Sektöründe Bayilerin Bütünleşik Standart Sapma ve EDAS Yöntemi ile Sıralanması: Doğuş Otomotiv Örneği

E. Burcu MAMAK EKİNCİ
Başkent Üniversitesi

ÖZET

Dünyamızın içinde bulunduğu iklim değişikliği ve buna bağlı olarak ortaya çıkan çevresel, ekonomik ve sosyal anlamdaki olumsuz etkiler insanlık için büyük sorun teşkil etmektedir. Sürdürülebilirliğin 3 boyutundan birisi olan çevresel sürdürülebilirlik ile bu olumsuz etkileri en aza indirmek birçok sektör için ön plana çıkarılmalıdır.

Bu çalışma, otomotiv sektöründeki bayilerin çevresel sürdürülebilirlik performanslarının sıralamasını amaçlamaktadır. Bu sıralamada, Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden Standart Sapma ve EDAS yöntemlerinin birlikte kullanılmasını içeren bütünleşik bir yöntem kullanılmıştır. Veriler Doğuş Otomotiv'in 2019 Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporundan elde edilmiştir. Bu sıralamada çevresel sürdürülebilirlik performans kriterleri olarak elektrik tüketimi (kWh), doğalgaz tüketimi (m^3), benzin tüketimi (lt), su tüketimi (m^3), atık miktarı (kg), atık kağıt miktarı (kg) ve geri dönüşüme gönderilen atık kağıt miktarı (kg) kullanılmıştır. Bu kriterlere göre seçilen 9 bayinin sıralaması gerçekleştirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER: Otomotiv endüstrisi, Çevresel Sürdürülebilirlik, Standart Sapma Yöntemi, EDAS.

Fichte'nin Tarih Felsefesinde Ben ve Ötekinin İlişkisi

Nihat DURMAZ

Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

ÖZET

İnsanlık tarihinin nasıl bir sürecin ürünü olduğu her daim ilgi çekici bir konu olmuştur. Birçok alana ilham kaynağı olan bu konunun felsefe ve tarihle de doğrudan ilişkili olduğu aşikardır. Aristoteles'ten itibaren felsefe ve tarih arasındaki ikilem, bir uzlaşma zemini üzerinden anlaşılmaya çalışılmıştır. Ancak günümüze kadar böylesi bir uzlaşmanın tam manasıyla gerçekleştiği söylenemez. Bu uzlaşmaz yönün farkına varan pek çok filozof, nisbi bir uyumun peşine düşmüştür. Insanlık tarihinde mutlak ve değişmez bir ilkeye karşılık gelen bu düşünce, farklı anlayışların bir tezahürü olarak kendisine yer edinmiştir. Özellikle on dokuzuncu yüzyıldan sonra önem kazanan bu anlayışlar, temelde insanlık tarihini rasyonel bir sürece tabi kılarak anlamlandırma çabasını temsil ederler. Bu yaklaşımlardan birisi de Fichte'nin tarih felsefesinde ortaya çıkar.

Fichte, Kant'ın insanlık tarihini ahlaksal varlık üzerinden açıklayarak felsefe ve tarih arasında bir uzlaşma sağlama çabasını anlamlı görür. O, bilen varlığın ahlaksal varlığa dönüşümünü insanın determinizmden özgürlüğe geçişi olarak yorumlar. Bu yüzden Kant'ın tarih felsefesini kendi anlayışının merkezine yerleştirir. Bu noktada Fichte, insanlık tarihinde felsefeye yer açmak amacıyla karşısında iki alanın var olduğunu görür. Bu alanlardan birincisi determinizmin hüküm sürdüğü ve bilimsel metodun aktif olduğu doğadır. Ikincisi ise Ben'in hakimiyetinin ürünü olan tarihtir. İlki, nesneden özneye bir yolu takip ederken ikincisi özneden, Ben'den nesneye bir geçişi temsil eder.Fichte, nesneden özneye geçişte Ben'in nasıl oluştuğuna dair herhangi bir açıklamanın yapılamayacağını, bu nedenle özneden nesneye doğru bir sürecin benimsenmesi gerektiğini ileri sürer. Gerçekten de Ben, özgürlüğünü ve şahsiyetini gerçekleştirmek için

doğanın determinist yapısından farklı bir yola yönelmesi gerekir. Bu yol, bilincin ve Ben'in merkezde olduğu özgürlük yoludur. Ancak böylesi bir anlayışın solipsizme düşmemek için Ben'i bireysel olandan aşkın olana dönüştürdüğü unutulmamalıdır. Nitekim Fichte, tüm insanlarda ortak olan bir Ben'i ima ederek ortak bir zemine kapı aralar. Böylece solipsizme ve determinizme düşmeden özgürlüğünü tarihsel süreç içerisinde ortaya çıkaran bir insanlık tarihinin felsefesi yapılabilir.

ANAHTAR KELİMELER: Felsefe Tarihi, Fichte, Tarih, Felsefe, Ben. Bilinç.

Bulgaristan Göçmenlerinde Dinin Görünürlüğü: Göçle Değişenler ve Değişmeyenler

Muhammet Murat ÖZKUL
Bursa Uludağ Üniversitesi

Seksenlere gelinceye kadar dünya ile birlikte Türkiye'de toplumsal yapıyı etkisi altına alacak sosyo-kültürel ve siyasal sistem içinde değişimler yaşanmıştır. Seksenlerin sonunda, Bulgaristan'dan göç yoluna düşenler, 1878'li yıllardan itibaren "Ana Vatan"a himayeyi bıraktıran devrin konjonktürü ve yeni başlayan devrin ötekileştirici politikalarıyla bir başlarına kaldılar. Hayatın idamesi ve "olan"ın muhafazası için gündelik yaşamda yeni düzenlemelere zorlandılar: Komünizm adına yapılanlar, on dokuzuncu yüzyıl Çarlık Rusyası politikalarına aratmamıştır ve ayrımcılığın getirdiği bedeller, yirminci yüzyılda giderek ağırlaşmıştır.

Soğuk savaş, ulus devlet süreçleriyle birleştirildiğinde asimile ederek ve eriterek ana yapıya entegre etme çalışmaları insan hak ve özgürlükleri kapsamından çıkartılarak ulus devlet hükümetlerinin tek hak sahibi olduğu "olağan" uygulamalar halini aldı. ülkede kalan Müslüman cemaati, ulus devlet yanlılığı ve siyasal değer sistemiyle şekillenmiş yeni kamusal alan değerleri karşısında mevcudiyetini korumak için gücü nispetinde yeni bir uyum sürecine yönelmiştir. Bu süreçten dini değerler de nasibini aldı. Müslüman cemaatin gündelik hayatının köklerini oluşturan unsurlar "kurucu" vasfını korusa da dışa vuran ve görünür olan unsurları tesviye edilerek başkalaşım sürecinden geçmiştir.

Sovyet sonrası dönemde Bulgaristan, yeni tercihini Avrupa'dan yana kullanmıştır. Bulgaristan, ülkesindeki insanlar arasındaki ayrımcı politikalardan vazgeçtiğini beyan eden Avrupa Birliği üyeliği sürecine geçmeden kısa bir süre önce azalan nüfusuna karşı sürekli artan Türk-Müslüman unsurları demografik olarak dengelemek gayesiyle bir kısmını asimile etmeyi hedeflerken, buna razı olmayanları da yerinden ederek kendisi için "tehdit" olmaktan çıkarmış, göçe zorlamıştır.

Bulgaristan'da yaşayan Müslüman azınlık üzerinde kültürel, siyasal, dini ve sosyal alana yayılan ve bir asırdan uzun süren sistematik asimilasyon politikalarının mühim neticeleri olmuştur:

Türkiye'ye göç edenler, seksenlerin sonunda dünya ve "Ana Vatan" ile yeniden bağ kurabilmişlerdir.

Göçmenlerin durumu, yalnızca bir fiziki mekan değiştirme durumu değildir. Bulgaristan'dan gelenlerin kendi göçmenlik tarihlerindeki önemli kilometre taşlarından birisidir.

Göçe yöneldikleri Türkiye, imparatorluk gömleğini çıkartarak bir beden küçülerek ulus devlet sürecinden geçmiştir. Yeni kurulan bağlar yüzyıl öncekilerle bir ve aynı değildir.

Bulgaristan'dan diğer Balkan ülkelerinden olduğu gibi "Ana Vatan"a göçler devam ederken, umduğunu bulamayanların geri dönmeye karar vermesiyle tersine göçlerde yaşanmıştır. Ekonomik olduğu kadar sosyo-kültürel süreçler de geri dönüşlerde etkili olmuştur: Başka bir ötekileştirme yaşamalarına yol açmıştır. Yabancılaştıran ve mesafe koyucu sıfatlandırmalar: soydaş ve diğer tabirler, etiketler kısa sürede yaşananların somut örnekleridir.

Türkiye'de kalanlar ise, belli yerlerde iskan edilmişlerdir. Bu yerlerden biri Marmara bölgesinde yer alan Balkanlara Osmanlıların ilk geçişte göçlerin yönetildiği eski başkentlerden Bursa'dır. Tarihin bir cilvesi olarak, göçler Balkanlar'dan Anadolu'ya doğru olmuştur. ilk yolculuğun başladığı Anadolu coğrafyasına tekrar dönülmüştür

Kalanlar ise, Bulgaristan'da kuşaklar boyu yaşananların etkisiyle toplumsal formasyonlarında aşınmalar ve yer yer uyum yer yer de yeni toplumsal değerlere intibak sorunları yaşamışlardır.

Kalanlar; göç sonrasında hiçbir şeyi hazır bulmadıklarından ve yeni baştan hayatlarını inşa ettiklerinden hayatın reel politiğinin gereklerine yönelmişler ve dinin görünürlüğü hayat mücadelesinin yoğunluğu altında kalmıştır.

Araştırmanın soruları şunlardır:

- Bulgaristan yıllarında dini ritüellerin sergilenmesi ve serbestiyeti ile ilgili kendi geleneksel kabulleri nelerdi?

- Göç öncesi dini pratiklerin uygulanmasıyla ilgili göçmen politikaları neticesinde karşılaştıkları engeller nelerdi?

- Bulgaristan'dan göçlerinde dini motivasyon payı ne kadardır?

- Göçlerini ya da seferberliklerini daha çok ne ile ilişkilendirmektedirler?: Dini ideallerde erozyon ve eksikliği mi? Tahammülün sonuna geldikleri için mi? Yoksa diğer faktörler mi daha belirleyici olmuştur?

- Göç öncesi yaşadıkları toplumsal doku içinde gerek resmi kurum ve gerekse de Bulgar toplumu içinde dini pratik ve ritüellerin sergilenmesine dair değişim yaşandı mı? Nasıl tepkiler verildi?

- Göç sonrasında dini pratik ve ritüellerin seyrinde şahsi ve aile içi etkileşimlerde nasıl bir değişim yaşandı?

- Bursa'da nasıl karşılandılar? Dinin görünürlüğü, göç öncesiyle benzerlik taşıyan uygulamalar var mı? Bundan dinin görünürlüğü nasıl etkilendi?

- Yaşanan dinin görünürlüğüne, yönüne ve yoğunluğuna ilişkin göç öncesinden farklı uygulamalara şahit olundu mu? Eğer değişim olduysa sebepleri hangi değişkenlerle ilişkilendirilebilir?

- Gündelik yaşantıda; konuşma, davranışlarda dinin etkisini gösteren ifadeler var mıdır? Varsa nelerdir?

- Son olarak; göç hikayesinin bir parçası olarak ferdi ve sosyal hayatta dini örüntülerin geçirdiği başkalaşımlara dair öz-eleştiri: kayıplar ve kazançlar neler oldu?

Bursa'da yaşan Bulgaristan'dan göç etmiş soydaşlarımıza üye oldukları dernekler merkezleri ve yaşadıkları kır-kent mekanlarında uygulanmıştır. Sözlü tarih yöntemi kullanılarak elde edilen verilerin sonuçları bildirinin tam metinin de yer alacaktır.

Bildiri, dini alan ile ilgili tutumları öğrenmenin tüm zorluklarını göz önünde bulundurarak, Seksenlerin sonundan itibaren Bursa'da yaşayan Bulgaristan göçmenlerinin hayatlarında dinin sembol ve göstergelerinin "son durumu" hakkında bilgi edinmeyi amaçlamaktadır.

Bildiri Tipi: Çalışmanızın sunum türünü seçiniz. Hakem heyeti tarafından çalışmanızın sunum türüne göre değerlendirileceğini unutmayınız.

Yöntem

1989 yılında Bulgaristan'dan gelen soydaşlarımızın göç etmelerine neden olan tarihi nedenler ve siyasal olayların dini yaşam üzerindeki tesirleri "göç öncesi" ve "göç sonrası" nı içeren dönem birlikte değerlendirilmiştir. Araştırmada sözlü tarih yöntemi kullanılmıştır. Gelen ilk göçmen gruplar, yaşlılık evresine girdiklerinden görüşmeler ayrı bir önem kazanmıştır.

Bahse konu edilen dini hayatın görünür sembol ve edimlerine dair "son durum" değerlendirilmesinin kaynağı; görüşme yapılan doğrudan tanıklarından ve dönemi iyi bilen ardılı - kuşak göçmenlere nakledilen bilgiler, anlatımlardan, dökümanlardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan soydaşların göç etmeden önceki dini pratik ve ritüelleri ve göç ettikleri Türkiye'de değişen/değişmeyen dini pratik ve ritüellere dair görüşmelerin kayıtları tutulmuştur.

Araştırmada için Sözlü tarih yöntem olarak seçilmiştir: Özellikle araştırmamıza konu ettiğimiz başlık için sözlü tarihin seçilmesinin ayrı bir önemi vardır. Görüşmelerde muhatabımız olan kitle göçü görmüş ve şahitlik etmiş tecrübeli ve yaşlı kitlelerden oluşmasıdır. Sözlü tarihin ve topluma hafıza oluşturan ilk göç kuşağıdır. Bu gruptan doğrudan bilgi almak ve onların şahitliğine başvurmak için sözlü tarih yöntemi ve çalışmaları için isabetlidir. Göçün öncesine ve göçe dahil kitlelerinin sözlü anlatımları, hikayeleri karanlıkta kalan alanlara ışık tutmaktadır. Sözlü tarih araştırmaları ve kaynakları, göç çalışmalarının hakikat ile yolların kesişmesinde yeni araştırma başlıkları çıkarma potansiyeli açısından kıymetli bilgiler barındırır ve yeni çalışılmamış göç başlıklarına, konularına elverişlidir. Yaşanan zorlukların en yakınından geçen ve her türlü zorlayıcı ve serbest değişimi yaşayanların dünyalarını yeni nesilleri bilinçlendirmek üzere günümüze taşımaktadır. Sözlü tarih kaynakları

Sözlü tarih kaynakları tarihî şiirler, hikâyeler, efsaneler, mitoslar, destanlar, menkıbeler, fıkralar ve atasözleri olmak üzere çeşitlendirilebilir.

Sözlü tarih bir teknik değil, bir yöntemdir. Akrabaları tarih, kültürel antropoloji ve sosyoloji gibi disiplinlerle uyumlu ve çalışma biçimleri büyük oranda müşterektir. Araştırıcının katılımlı gözlem yaparak ve katılım tekniklerinin de görüşmelere ve görüşme sonrasına dahil edildiği, istatistik faaliyetlerin dışında başka ve yardımcı tekniklerin kullanıldığı anlama etkinliğidir.

SONUÇ

Yüz elli yıllık asimilasyon ve göç politikalarının sonuçları Bursa'da yaşayan Bulgaristan göçmenlerin gündelik hayatlarının önemli bir parçası olarak dini yaşamın dışa bakan yüzünde de görünür hale gelmesi beklenmektedir.

Dünyada dindarlık ölçütleri: muhafazakarlıkla ile ilgili referanslar ve çalışmalar sekülerlik paydası üzerine inşa edilmektedir. Görüşmeler neticesinde dinin görünürlüğünün derecesi, yönü ve değişim miktarı hakkında biçimsel düzeyde

büyük oranda kayıplar beklenmektedir.

Göçmenlerin hayatında dinin görünürlüğü temsil eden objelerin miktarı ve gücü artmıştır: Uzun müddet devam eden karşı koyuşlar ve meydan okumalarda dinin türev halleri, dinin kendisi ya da yerini tutacak kadar belirleyicidir.

Yerel-kültürel kimlik dinin içerisinde temsil edilmektedir. Dini olan ile olmayanı birbirinden ayrıştırmak kolay değildir.

Dinin görünürlüğü basit bir değişken değildir. Bursa'da yaşayan Bulgaristan göçmenlerinin kara kutusudur. Toplumsal şartların ürünü olan ve olmayanların aynı kalıba döküldüğü toplumsal hafızası olarak çıkması beklense de biçimsel ritüellerin hayata geçirilmesi hususunda ilk kuşaklardan başlayan ve sonraki kuşaklarda giderek artan bir İslam dini ve sembollerine karşı pasif ilgisizlik beklenmektedir. Dinin varlığıyla ilgili sorunu olmasa da aynı kitlenin dine yakın olması da beklenmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Uyum, Dini Pratikler, Sözlü Tarih, Sosyal Değişme, Göç Politikaları,

KAYNAKÇA:

Araştırmanızda yararlandığınız kaynakları 100-500 kelime arasında yazınız.

Tayob, Abdfilkader, (1993) Islamie Revivalism in South Africa: Identitiy between Internal Re-definition and nation-building, 22. Uluslararası Din Sosyoloji Konferansı. Budapeşte, Temmuz 1993, s 1-2

Hakov C., (2002) "Bulgaristan Türklerinin Göçmenlik Serüveni" Türkler, Editörler: Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Yeni Türkiye yayınları, Ankara 2002

Börklü, Meşkure (2006)Tarihsel Seyri İçinde Bulgaristan Türklerinin Durumu Ve Türkiye'nin Bölge Türklerine Yönelik Politikaları, http://www.rumeliturk.net/tarih Erişim Tarihi 27.12.2006,

Unat, Abadan, (1989)"Türklerin Bulgaristan'dan Zorunlu Göçü", Uluslararası Hukuk ve İnsan Hakları Açısından Bulgar Zulmü (29.06.1989) Tebliğler Kitabı, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, Ankara 1989, s. 27-34.

Doğan, İsmail (2018), Göç ve Kültür, Bilge Yayınları, İstanbul.

Yönlü, Yücel (2018), Göç Sosyolojisi, Doğu Kitabevi, İstanbul.

Erdoğan, Murat, Kaya Ayhan (2015), Türkiye'nin Göç Tarihi, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Çetin,Turhan (2008) Bulgaristan'daki Soydaşlarımızın Türkiye'ye Göç Etme Süreçlerini Etkileyen Bazı Değişkenlerin İncelenmesi,Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, Cilt: VIII, Sayı 1, Sayfa: 55-75, İzmir.

İslamiyet'ten Önce Türklerde Tıp ve Sağlık Anlayışına Bir Bakış

Dr. Mehmet MANDALOĞLU
Keçiören Bilim ve Sanat Merkezi-ANKARA

ÖZET

Türkler tarih boyunca farklı coğrafyalara yayılmış ve birçok devlet kurmuş büyük bir millettir. Türklerin ilk ana yurtları Orta Asya olup buradan farklı bölgelere göçler yapmışlardır. Olumsuz iklim koşulları, nüfusun artması, yeni otlak arayışı, dış baskılar, boylar arasındaki iç mücadeleler, yeni yerleri keşfetme düşüncesi Orta Asya'dan başka bölgelere göç edilmesinin nedenleri arasındadır. Türkler hem Orta Asya'da hem de gittikleri yeni yurtlarında kendilerine özgü bir medeniyet geliştirmişlerdir. İslamiyet'ten önceki Türkler devlet yönetiminden din ve inançlara, hukuktan tıp ve sağlık alanlarına kadar geniş bir yelpazede medeniyet ortaya koymuşlardır.

İskitlerden Uygurlara kadar bozkır Türklerinde çeşitli hastalıklar görülmektedir. Bu hastalıkların isimleri Kaşgarlı Mahmud'un yazdığı Divânü Lûgati't-Türk'ten tespit edilmektedir. Bunun yanında Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig adlı eserinde de tıp, hastalık ve sağlık konularında bilgiler yer almaktadır.

Bozkır Türklerinin yaşam biçimleri hastalıkların ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Türkler bu hastalıkların tedavisinde kendilerine özgü yöntemler geliştirmişlerdir. Hastalıkların tedavi edilmesinde bitkisel, hayvansal, madensel yöntemlerin yanı sıra dağlama ve kan alma yöntemleri uygulanmıştır. Hastalıkların tedavisinde akupunktur yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntemin ilk kez Çin tıbbında uygulandığı yönünde bilgiler bulunmakla beraber Uygur Türkleri tarafından keşfedildiği yönünde kanıtlar bulunmaktadır. Uygurlardan kalma tıp yazmalarındaki resimler buna kanıt olarak gösterilebilir. Resimlerde vücuttaki akupunktur noktaları gösterilmiştir.

İslamiyet'ten önce Türkler arasında iki tür hekimlik görülmektedir. Gözle görülen hastalıklar, yaralar, kırık-çıkıklar maddi yöntemlerle iyileştirilmeye çalışılmıştır. Maddi yöntemler kullanarak hastaları iyileştiren hekimlere **otaçı/ emçi/atasagun** adı verilmektedir. Kötü ruhların ya da yaratıkların neden olduğu hastalıkları ise cin çıkarmayı ve kötü ruhları kovmayı bilen **kam/şaman/baksı** adı verilen kişiler iyileştirmişlerdir. Kamlar hastalıkların tedavisinde maddi yöntemlerle birlikte sihir, büyü gibi ezoterik yöntemler kullanmışlardır.

İslamiyet'ten önceki Türklerde hastalıkları tedavi eden hekimlerle ilgili bilgiler bulunmaktadır. **Abaris, Anakharsis ve Toksaris** isimleri tespit edilebilen İskit hekimleridir. Asya Hunlarında hekimlik konusunda doğrudan bilgi edinilememektedir. Hunların komşuluk ilişkileri sonucunda Orta Hindistan kökenli **Budist rahip Dharmaksema'**nın Hun topraklarında hastalıkları iyileştirdiği bilinmektedir. Gök Türklerde **Doktor Biguta (Hbi-gu-ta)** hekimlik yapmıştır. Karluklar Dönemi'nde **Doktor Harisna (Ha-ri-sna)** adı Tibet kaynaklarında geçmektedir. 728 yılında düzenlenen Uluslararası Tıp Konferansı'na Türk hekimlerinden **Sengdo** Öchen katılmıştır. Sengdo Öchen'in yazdığı kitaplar Tibet tıp metinlerinde Deniz Kabuğu Resimlerinin Gözü (Eye of the Conch Illustrations); Üç Siyah Tantrada Büyük ve Küçük Açıklamalar (Greater and Lesser Annotations on the Three Black Tantras), At Tıbbının aynası Üç Cilt (Mirror of Equine Medicine in Three Collections); Üç Siyah Tantra (Three Black Tantras); Turkuaz Ağ: Tıbbi Bitkiler Ormanına Giriş (Turquoise Network: Entering the Forest of Medical Plants) biçiminde geçmektedir. Türk hekiminin yazdığı bu kitaplar Orta Asya kaynaklarından Tibetçeye çevrilmiştir. Gök Türk hekimlerinden birisi de **Ak-kün**'dür. Mezarı Altay dağlarında bulunmuştur. Mezarından "Otaçı Ak-kün Şengün Kuşağı" yazılı kemer tokası bulunmuştur. Gök Türklerde tespit edilebilen bir diğer hekim **Nato**'dur. Uygurlarda otaçılar iligi (hekimlerin prensi) ve otaçı bakşı (hekim keşiş) biçiminde ifade edilen tedavi ediciler vardır.

Türkler cilt, kulak, burun, boğaz gibi fiziksel hastalıkları; sinir ve ruh hastalıklarını maddi ve manevi yöntemler kullanarak tedavi etmeye çalışmışlardır. İslamiyet'ten önce Orta Asya'da uygulanan bu tedavi yöntemleri günümüzde Anadolu'nun bazı bölgelerinde devam etmektedir. Bunlar modern tıbbın uygulamalarından ziyade halk hekimliği ve ritüel biçiminde görülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: İskitler, Hunlar, Gök Türkler, Uygurlar, Şaman, Otaçı

Geleneksel Kırklareli Evinin Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri Bağlamında Değerlendirilmesi

Araş. Görevlisi Gokben PALA AZSOZ
Kırklareli Üniversitesi Mimarlık Fakültesi
Mimarlık BölümüBina Bilgisi ABD

ÖZET

Endüstri Devrimi sonrası teknolojinin ve ekonominin hızla gelişmesi beraberinde nüfus artışı ile birlikte çevre kirliliğini, bunun sonucu olarak da ekosistemin taşıma kapasitesini aşan sorunları doğurmuştur. Son zamanlarda ortaya çıkan ‘‘Sürdürülebilirlik’’ kavramı, ekosistemin dengede olduğu bir hayat döngüsünde kaliteli ve uzun süreli bir yaşamın devamlılığını sağlamayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada doğal/yapılı çevre ile gelişen ekonomi arasında bir köprü olan sürdürülebilirlik kavramının mimari bakış açısıyla ele alıp, bilinen tasarım kriterleri doğrultusunda bütüncül bir yaklaşım ile inceleyerek “Geleneksel Kırklareli Evi” mimarisinde uygulanabilirliğinin mümkün olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında sürdürülebilirlik kavramının mimarlıkla olan ilişkisi detaylı bir şekilde araştırılarak irdelenmiştir. İlerleyen aşamalarda sürdürülebilir bir çevre için gerekli olan ekolojik değerler ve bu değerlerin önemine değinilmiştir. Çevreye duyarlı bir tasarımın başlıca kriterleri ve uygulanması gereken ölçütler doğrultusunda Geleneksel Kırklareli Evi üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Sürdürülebilir mimarlık ilkeleri doğrultusunda yapılan değerlendirmeler ile evlerin doğaya karşı duyarlılıkları, vaziyet planları (topografya uyumu), plan şeması (kullanıcıların sağlıklı iç mekân konforu sağlanması), yapı malzemesi (yerel malzeme kullanımı) ve minimum enerji tüketimi gibi mimarlıkta sürdürü-

lebilirliğin uygulanabilirliği belirlenmeye çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde sürdürülebilirlik-tasarım ikilisinin bir arada uygulandığında geleneksel konut yapılarının korunmasına yönelik; evlerin planlaması, iç mekân düzeni, güneşe yönelmesi, malzeme kullanımı, enerji kullanımı açısından önerilerde bulunulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Ekolojik Mimarlık, Geleneksel Kırklareli Evi, Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilir Mimarlık İlkeleri.

Sosyal Medyada Influencer Pazarlama

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SELÇUK ETİ
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
hseti@nku.edu.tr

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte yaşanan gelişmeler sonucu pazarlama kavramı çerçevesinde yeni yöntemler çıkmaktadır. Teknolojinin gelişmesi sonucunda geleneksel pazarlama yöntemleri hedef kitlelere ulaşmada ve kitlelere yönelik pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesinde etkisiz kalmaya başlamaktadır. Dijital pazarlama yöntemlerinin ortaya çıkardığı rekabet piyasasında, geleneksel pazarlama yöntemlerini benimseyen firmaların piyasa şartlarında rekabet etmesi çok zorlu bir süreç haline gelmektedir. Bu gelişmeler sonucunda firmalar ve bireyler geleneksel pazarlama yöntemleri yerine, dijital pazarlama kapsamı içinde olan influencer pazarlama kavramını uygulamaya başlamaktadır. Influencer pazarlama kavramı etkili kullanıldığında özellikle genç tüketici kitleye ulaşmada ve firmaların rakiplerine üstünlük sağlamasına olanak yaratmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Dijital Pazarlama, Geleneksel Pazarlama, Influencer, Teknoloji